

แนวทางการกำหนดบทบาทผู้นำท้องถิ่นที่เหมาะสม
เพื่อสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้

โดย

พลตรี เกรียงไกร ศรีรักษ์
ผู้บัญชาการกองพลทหารราบที่ ๕
กองพลทหารราบที่ ๕

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๑
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒

หนังสือรับรอง

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้อนุมัติให้เอกสารวิจัย เรื่อง “แนวทางการกำหนดบทบาทผู้นำท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้” ลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์ ของ พลตรี เกรียงไกร ศรีรักษ์ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๑ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒

พลโท

(ขจรฤทธิ์ นิลกำแหง)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางการกำหนดบทบาทผู้นำท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อสร้างสันติสุขในจังหวัด
ชายแดนภาคใต้

ลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์

ผู้วิจัย พลตรี เกรียงไกร ศรีรักษ์

หลักสูตร วปอ.

รุ่นที่ ๖๑

เอกสารวิจัยส่วนบุคคลครั้งนี้ ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ ประเภทกรณีศึกษามีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของผู้นำท้องถิ่น ประกอบด้วยการวิเคราะห์บทบาทของผู้นำท้องถิ่น ซึ่งส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค อันนำไปสู่การกำหนดบทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่เหมาะสม ขอบเขตการศึกษาด้านเนื้อหา ประกอบด้วยภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วม และปัญหาอุปสรรคของผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการสร้างสันติสุข ดำเนินการรวบรวมข้อมูล ระหว่างเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๑ ถึงเดือนเมษายน ๒๕๖๒ หน่วยการวิเคราะห์ คือ องค์กร ซึ่งองค์กร หมายถึง ผู้นำท้องถิ่น ผู้ซึ่งเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยศึกษาผู้นำท้องถิ่นในระดับท้องที่ของจังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา คือ อำเภอนาทวี, อำเภอจะนะ, อำเภอเทพา และอำเภอสะบ้าย้อย การเก็บรวบรวมข้อมูลทำโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้นำท้องถิ่น จำนวน ๑๕ คน จากพื้นที่เป้าหมายในการบูรณาการแผนงาน/โครงการปฏิบัติการการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ปี ๒๕๖๒ จังหวัดชายแดนภาคใต้พื้นที่ละ ๕ ท่าน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย และนำเสนอผลการวิจัยแบบรายงานเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญต่อการฟื้นคืนความไว้วางใจระหว่างประชาชนกับรัฐ การแสดงบทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่ควรยึดหลักยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และปฏิบัติตามแนวทางหลักศาสนา ซึ่งพบว่าอุปสรรค และปัญหาที่สำคัญ คือ การขาดความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ทั้งนี้ปัญหาสาเหตุ ส่งผลกระทบต่อชุมชนสังคม และเศรษฐกิจ นอกจากนี้ปัญหาการขาดความสามัคคีของคนในชุมชน ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ การแสดงความไม่ยุติธรรมระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่รัฐเป็นส่วนส่งเสริมสร้างปัญหาความแตกแยก และเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุข การแสดงรูปแบบบทบาทของผู้นำท้องถิ่นอันจะส่งผลเชิงบวกในชุมชน คือ การเป็นแบบอย่างทำให้ดู เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดี ที่ถูกต้องให้กับคนในชุมชนได้ยึดถือและปฏิบัติตาม จากผลการศึกษาผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ คือ การทบทวนและวิเคราะห์ถึงผลกระทบต่อการใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อความมั่นคง การวางแผนกำหนดแนวทางการเข้าไปมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและภาครัฐต่อประสิทธิภาพในการทำงาน และการศึกษารูปแบบความต้องการของประชาชนที่มีผลต่อการเสริมสร้างการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

Abstract

Title The Peace building Role of Local Leader in Southern Border Provinces of Thailand

Field Strategy

Name Major General. Kriangkrai Srirak **Course** NDC **Class** 61

The research document conducts the type of case study by qualitative research. The purpose of this research were study of participation in building peace in the Southern border Thailand provinces of local leaders. Consistent of analyzing the role of local leaders which affects participation in building peace. The study that lead to the determination of the role of appropriate local leaders. The scope consisting of leadership and the obstacles of local leaders towards peace building. Collecting data between November 2018 to April 2019. Unit of analysis is local leader of Pattani, Yala, Naratiwat and four districts in Songkhla Province are Na Thawi, Chana, Thepha and Saba Yoi. Data collected by in-depth interviews. The sample consisted of 15 local leaders who were from the target area of the strategic plan for the year 2019 which 5 persons per area. The data were analyzed by analytic induction and descriptive report. The research found that the important role of Local leaders are restoring trust between people and local government officers. The role of local leaders following his Majesty the King's principle for sustainable development "Understanding Connecting Development" and following of religion's culture. The findings revealed as follows: The main problem is the lack of cooperation to resolve the unrest in the area. The drug problem directly affect our peace and order, and good moral as well as our economy. In addition, the lack of unity of people in the community demonstrates the inequality between government officials in creating differences and a focus on participation in peace building. The role model of local leaders that will positively affect the community is to be a good model. Recommendation of research that the review and analysis of the impact on the enforcement of relevant laws and study of the needs of the people affecting the promotion of solving the unrest in the southern border provinces.

คำนำ

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการกำหนดบทบาทผู้นำท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อสร้างสันติสุข ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วยผู้นำท้องถิ่นจากจังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา คือ อำเภอนาทวี, อำเภोजะนะ, อำเภอเทพา และอำเภอบำย้อย วัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อต้องการทราบข้อมูล อันมีส่วนสำคัญต่อการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุข อย่างยั่งยืน โดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อผู้นำท้องถิ่น เนื่องจากเป็นตัวแทนเจ้าหน้าที่รัฐฝ่ายปกครอง ระดับท้องถิ่น ผู้ซึ่งมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างคนในชุมชน เพื่อสร้างความเข้าใจอันนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้แบบบูรณาการ ขอบเขตเนื้อหาที่ทำการศึกษานี้เป็นการ วิเคราะห์บทบาทผู้นำท้องถิ่น และปัญหาอุปสรรคที่ส่งผลต่อการสร้างสันติสุข ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลการวิจัยที่ได้รับครั้งนี้จะนำไปสู่การพัฒนา และการแก้ไขปัญหาอย่างชัดเจน ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนนำไปสู่ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการสร้างสันติสุขอย่างยั่งยืน

พลตรี

(เกรียงไกร ศรีรักษ์)

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๑

ผู้วิจัย

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยส่วนบุคคลชิ้นนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องดังนี้ อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอก โสภณ ศิริงาม ผู้ซึ่งคอยชี้แนะแนวทาง ตรวจสอบแก้ไข และให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ผู้นำห้องที่จากพื้นที่การวิจัย ๑๕ ท่าน ที่เสียสละเวลาให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์เป็นอย่างดี และเล็งเห็นความสำคัญของการให้ข้อมูลที่แท้จริง อันจะนำไปสู่ชุมชนในพื้นที่ และผู้ช่วยวิจัย ร้อยเอกประภัทร กุลหาบ ที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณทุกท่านที่เกี่ยวข้อง ครอบครัว รวมถึงพี่ๆ น้องๆ ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือมอบความอนุเคราะห์ในทุกด้าน และมอบกำลังใจในการทำวิจัย คุณงามความดีอันพึงมี ผู้วิจัยขอขอบแต่ บิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

พลตรี

(เกรียงไกร ศรีรักษ์)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๑

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	จ
สารบัญแผนภาพ	ฉ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
ขอบเขตของการวิจัย	๔
กรอบแนวคิดการวิจัย	๕
วิธีดำเนินการวิจัย	๕
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๖
คำจำกัดความ	๖
บทที่ ๒ การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๘
ทฤษฎีผู้นำ	๘
ทฤษฎีการมีส่วนร่วม	๑๑
แนวคิดการเพิ่มประสิทธิภาพ	๑๒
แนวคิดยุทธศาสตร์พระราชทานเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา	๑๓
ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐)	๑๕
ตัวชี้วัดสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	๑๗
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๒๐
กรอบแนวคิดการวิจัย	๒๑
สรุป	๒๒

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๓ การวิเคราะห์บทบาทของผู้นำท้องที่ซึ่งส่งผลต่อการมีส่วนร่วมสร้าง สันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	๒๓
บทบาทของผู้นำท้องที่ที่เหมาะสมเพื่อสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้	๒๓
กฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อการสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้	๒๕
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อการสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้	๒๘
การดำเนินงานเกี่ยวกับการสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ผ่านมา	๓๑
ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญต่อการสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้	๓๓
สรุป	๓๔
บทที่ ๔ การกำหนดบทบาทของผู้นำท้องที่ที่เหมาะสมเพื่อสร้างสันติสุข ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	๓๕
การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค	๓๕
การกำหนดบทบาทของผู้นำท้องที่ที่เหมาะสมกับการร่วมสร้างสันติสุข ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	๓๗
สรุป	๔๖
บทที่ ๕ สรุปและข้อเสนอแนะ	๔๘
สรุป	๔๘
ข้อเสนอแนะ	๔๙
บรรณานุกรม	๕๒
ภาคผนวก	๕๖
แบบสัมภาษณ์การวิจัย	๕๗
ประวัติย่อผู้วิจัย	๖๑

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๔ - ๑ การสร้างคำถามเพื่อเป็นแนวทางการสัมภาษณ์บทบาทผู้นำท้องที่กับการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้สรุป	๓๘
๔ - ๒ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างบทบาทผู้นำท้องที่กับการสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้	๓๙
๔ - ๓ การแบ่งพื้นที่เป้าหมายในการบูรณาการแผนงาน/โครงการปฏิบัติการการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ปี ๒๕๕๖๒ จังหวัดชายแดนภาคใต้	๔๒

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๑ - ๑ แสดงเหตุการณ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้นระหว่างเดือนมกราคม ๒๕๕๗ - ๒๕๖๐	๒
๒ - ๑ องค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	๙
๒ - ๒ แผนภาพสรุปหลักการศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา	๑๔
๒ - ๓ กรอบแนวคิดการวิจัยแนวทางการกำหนดบทบาทผู้นำท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้	๒๒
๓ - ๑ โครงสร้างการบริหารงานภายใต้การกำกับดูแลศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้	๒๘
๓ - ๒ แสดงโครงสร้างหน่วยงานภายใต้การกำกับโดยกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.)	๓๑
๔ - ๑ แสดงกระบวนการวิจัย	๔๑
๔ - ๒ พื้นที่เสริมสร้างความมั่นคง ระดับพื้นที่ ๑	๔๓
๔ - ๓ พื้นที่เร่งรัดการพัฒนา ระดับพื้นที่ ๒	๔๓
๔ - ๔ พื้นที่เสริมสร้างการพัฒนา ระดับพื้นที่ ๓	๔๔

บทที่ ๑

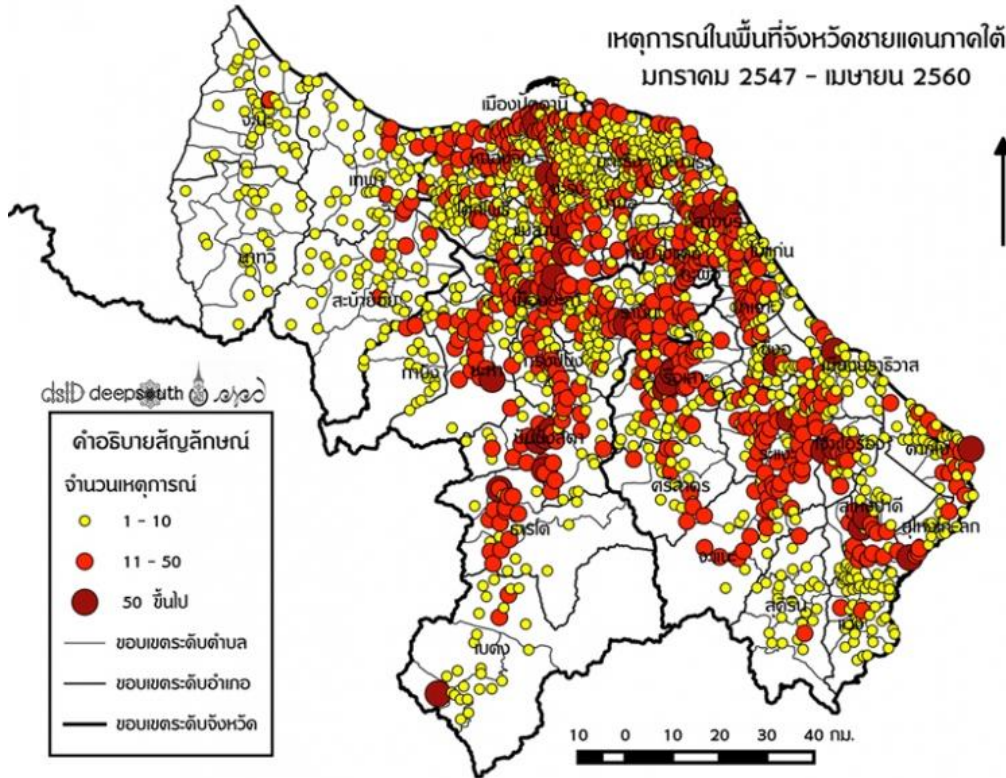
บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้อันประกอบด้วยจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาสของประเทศไทยเริ่มทวีความรุนแรงยาวนานนับจากปี พ.ศ. ๒๕๔๗ จนลุกลามไปยังจังหวัดสงขลา และจังหวัดใกล้เคียง แม้ว่าปัจจุบันจำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงจะเริ่มลดลงแต่ความเสียหายที่เกิดขึ้นยังคงส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจ สังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจ อาทิเช่น หากประชาชนยังคงมีความหวาดกลัวในด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การปฏิบัติศาสนกิจร่วมกันที่มีสยิด และด้านการประกอบอาชีพประจำวันเนื่องจากประชาชนมีความหวั่นกลัวต่อการตกเป็นเป้าหมายถูกทำร้าย ผลกระทบเหล่านี้ทำให้ประชาชนขาดโอกาสในการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะเยาวชนเป็นที่น่ากังวลอย่างยิ่ง หากเยาวชนปราศจากการจ้างงานจะก่อให้เกิดช่องว่างในการถูกชักจูงจากผู้ก่อความไม่สงบ และก่อให้เกิดปัญหายาเสพติด ในด้านเศรษฐกิจเมื่อไม่สามารถประกอบอาชีพได้ ผลที่ตามมาคือปัญหารายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ก่อให้เกิดปัญหาภาระหนี้สิน นำไปสู่ความเครียดซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตใจ ผลกระทบที่เกิดในระดับประเทศทำให้เกิดการขาดเสถียรภาพทางด้านความปลอดภัยและความมั่นคง สูญเสียโอกาสในการนำงบประมาณเพื่อไปพัฒนาปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้กับประชาชน ผลที่เกิดขึ้นเหล่านี้นับเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑ – พ.ศ.๒๕๘๐) จึงกำหนดให้การแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ถือเป็นวาระเร่งด่วนที่ต้องเร่งแก้ไข

ทั้งนี้พบว่า แนวทางสันติวิธี คือ การแก้ไขสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ทุกฝ่ายให้การยอมรับและส่งเสริมสนับสนุน พบว่าการแก้ไขปัญหาดังกล่าวหากได้รับการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนตั้งแต่ระดับภาคประชาชน นักธุรกิจ นักวิชาการ ผู้นำท้องที่ ผู้นำชุมชน พลเรือน และภาครัฐ โดยการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมพัฒนาแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังจะทำให้สถานการณ์ชายแดนภาคใต้มีแนวโน้มบรรเทาความรุนแรงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุรสิทธิ์ วชิรจักร, ๒๕๖๐; ธวัชชัย ตั้งพิทักษ์กุล, ๒๕๕๘; พินันท์ จารง, บุญทัน ดอกไธสง และ วิมล หอมยิ่ง, ๒๕๕๘) ยุทธศาสตร์แห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) แสดงจุดยืนอย่างชัดเจนในด้านความมั่นคงคือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข” เป้าหมายของยุทธศาสตร์เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยเร่งเสริมสร้างความเข้มแข็งและความรักความสามัคคีของคนในชาติ ด้วยวิธีมุ่งเน้นการบูรณาการด้านการทำงานและข้อมูลข่าวสารด้านความมั่นคงอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้การทำงานของทุกภาคส่วนได้แก่ กองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนจะต้องมีความพร้อมในการป้องกัน แก้ไขปัญหาความมั่นคง และมีประสิทธิภาพการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวมเพื่อร่วมดำเนินการพัฒนาแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่องโดยมีเป้าประสงค์เพื่อสร้างสันติสุขให้กับประชาชนคนไทยอย่างยั่งยืน (คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๗ น.๑๑-๑๒)

แผนภาพที่ ๑ - ๑ แสดงเหตุการณ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้นระหว่าง เดือน มกราคม ๒๕๕๗ - ๒๕๖๐



ที่มา: ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี (๒๕๖๐)

สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ยังคงเกิดขึ้นต่อเนื่อง จากภาพที่ ๑ - ๑ ข้อมูลดังกล่าว สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญของปัญหา และเร่งสร้างความสันติสุขให้กลับคืนมา ดังยุทธศาสตร์แห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) แสดงจุดยืนอย่างชัดเจนในด้านความมั่นคง คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข” เป้าหมายของยุทธศาสตร์เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยเร่งเสริมสร้างความเข้มแข็งและความรักความสามัคคีของคนในชาติ ด้วยวิธีมุ่งเน้นการบูรณาการด้านการทำงานและข้อมูลข่าวสารด้านความมั่นคงอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้การทำงานของทุกภาคส่วน ได้แก่ กองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนจะต้องมีความพร้อมในการป้องกัน แก้ไขปัญหาความมั่นคง และมีประสิทธิภาพการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวมเพื่อร่วมดำเนินการพัฒนาแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่องโดยมีเป้าประสงค์เพื่อสร้างสันติสุขให้กับประชาชนคนไทยอย่างยั่งยืน (คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๗ น.๑๑-๑๒)

การบูรณาการแนวทางการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่พหุวัฒนธรรมให้เกิดประสิทธิภาพ ผู้มีส่วนร่วมต่อการแก้ไขปัญหาจำต้องเข้าใจบริบททางสังคมซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อการปฏิบัติงาน การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจและมีอิสระในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ย่อมตอบสนองความต้องการของชุมชน หากชุมชนสามารถจัดการตนเองได้นับเป็นอีกหนทางเพื่อสนับสนุนการเสริมสร้างสันติสุขชายแดนใต้ (ณัฐพงศ์ จิตรนิรัตน์, แวรวมลิ แวบุละ และ

นพรินทร์ สุบินรัตน์, ๒๕๕๗) นอกจากนี้ การพัฒนาแนวทางสู่การสร้างสันติสุขที่ยั่งยืน ภาครัฐจำเป็นต้องเข้ามาสนับสนุนและมีส่วนร่วมอย่างจริงจังจึงจะสามารถบรรลุเป้าหมายร่วมกันของทุกฝ่าย เนื่องจากอุปสรรคของการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ส่วนหนึ่งมาจากการทำงานที่ไม่ตรงความต้องการระหว่างรัฐและประชาชน ประชาชนต้องการแก้ไขปัญหาจากความต้องการของตนเอง (รุจน์จาลักษณรยา คณานุรักษ์, ๒๕๖๐) จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า แนวทางการจัดการอุปสรรคดังกล่าวภาครัฐจึงได้น้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา นำมาเป็นแนวทางหลักในการทำงานและวางแผนนโยบายแก้ไขจัดการปัญหาจังหวัดชายแดนใต้ โดยหลักการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา คือกระบวนการเพื่อค้นหาความต้องการของประชาชนในเรื่องที่ต้องการศึกษาและแก้ไขซึ่งแนวทางการศึกษาด้วยวิธีการดังกล่าวอาศัยการทำงานของสองฝ่าย ประกอบด้วยภาครัฐและประชาชน หากทั้งสองฝ่ายมีความเข้าใจที่ตรงกันและการพัฒนาเกิดขึ้นจากการยินยอมของทั้งสองฝ่าย ผลลัพธ์ที่ได้จะก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) (อานนท์ ศักดิ์วีระวิทย์, ๒๕๖๐)

ผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่โดยตรงพบว่าความสำเร็จของนโยบายการสร้างสันติสุขเกิดจากผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่าผู้นำนโยบายไปปฏิบัติจำต้องมีทัศนคติที่ดี เชื่อมมั่นในนโยบายและมีส่วนร่วมต่อการนำไปปฏิบัติทุกขั้นตอน จึงจะสามารถทำให้ประชาชนในพื้นที่มีความเข้าใจและปฏิบัติตาม (อิทธิชัย สีดำ, ๒๕๕๕) ผู้นำที่สามารถสร้างแรงจูงใจและโน้มน้าวให้ผู้ที่อยู่ร่วมกันมีทัศนคติที่ดี ทำให้ประชาชนรับรู้คุณค่าที่เกิดจากการมีสันติสุข ย่อมส่งเสริมให้เกิดประสิทธิผลในการสร้างสันติสุขยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้นำที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุดคือผู้นำท้องที่ (บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์ และคณะ, ๒๕๕๙) แสดงให้เห็นความสำคัญของการปกครองท้องที่คือ “การปกครองในตำบลและหมู่บ้านเป็นการปกครองที่มีความใกล้ชิดกับราษฎรในการปฏิบัติงานตามกฎหมายและแนวนโยบายของรัฐ เป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารราชการส่วนภูมิภาคโดยเฉพาะในการเป็นผู้ประสานงานระหว่างราชการส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การรักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกันและแก้ไขปัญหากรณีต่าง ๆ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เป็นคนกลางในการไกล่เกลี่ย ประนีประนอมและจัดการระงับปัญหาความขัดแย้งในท้องที่และยังมีฐานะเป็นตัวแทนของรัฐ ตัวแทนของราษฎรเกี่ยวกับเรื่องร้องทุกข์ ความเดือดร้อนของราษฎร เพื่อนำเสนอต่อส่วนราชการ” จึงทำให้ผู้นำท้องที่ที่มีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุขเนื่องจากพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะพื้นที่เร่งรัดการสร้างความมั่นคงมีสภาพทางภูมิศาสตร์ที่ห่างไกล จากศูนย์กลางการบริหารราชการส่วนกลาง อีกทั้งมีเอกลักษณ์เฉพาะทางด้านสังคม ศาสนาและวัฒนธรรมที่ละเอียดอ่อน สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครองที่ต้องเรียนรู้ทำความเข้าใจ โดยเฉพาะความไม่เข้าใจกันและหวาดระแวงในความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับประชาชน (ประทีป หมวกสกุล และคณะ, ๒๕๕๖) ดังนั้นผู้นำท้องที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้หากปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถย่อมเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญต่อการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุขให้กับพื้นที่ของตน

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาบทบาทผู้นำท้องที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุขเพื่อประโยชน์ทางตรงในการนำผลการวิจัยที่ได้ไปประยุกต์ปรับใช้เพื่อพัฒนาแนวทาง นโยบายเกี่ยวกับการสร้างสันติสุขในพื้นที่ สอดรับเป้าประสงค์ด้านความมั่นคงยุทธศาสตร์แห่งชาติ

(พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) กระบวนการค้นหาผลของการวิจัยโดยการวิจัยเชิงคุณภาพ ประเภทกรณีศึกษาด้วยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างผ่านการสนทนากลุ่ม โดยกรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ น้อมนำหลักยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา เพื่อค้นหาคำตอบตามวัตถุประสงค์การวิจัย และผู้วิจัยเลือกใช้ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational leadership) เพื่อศึกษาลักษณะบทบาทของผู้นำห้องที่ ประกอบกับการศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขอบเขตพื้นที่ในการศึกษาคือ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาสและสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา ประกอบด้วย อำเภอนาทวี อำเภोजะนะอำเภเทพาและอำเภอบะบ้าย้อย วิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาแบบอุปนัย (Analytic Analysis) และผลการวิจัยนำเสนอแบบพรรณนา ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญต่อการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุขในฐานะที่ผู้วิจัยคือประชาชนของประเทศไทยและทำหน้าที่รับใช้ประชาชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์บทบาทของผู้นำห้องที่ซึ่งส่งผลต่อการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
๒. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุขของผู้นำห้องในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
๓. เพื่อกำหนดบทบาทของผู้นำห้องที่ที่เหมาะสมเพื่อสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษารoles บทบาทของผู้นำห้องที่ ตามโครงสร้างการปกครองระดับห้องที่ซึ่งถือเป็นหน่วยปกครองตนเองที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบถึงการปฏิบัติตามบทบาทของผู้นำห้องที่แบบใดที่จะสามารถส่งผลการร่วมสร้างสันติสุขอย่างยั่งยืนจึงกำหนดขอบเขตของการวิจัยแบ่งเป็น

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา
 - ผู้วิจัยแบ่งขอบเขตการศึกษาออกเป็น ๓ ด้าน ประกอบด้วย
 - ๑.๑ ภาวะผู้นำ
 - ๑.๒ การมีส่วนร่วม
 - ๑.๓ ปัญหาและอุปสรรคของผู้นำห้องที่มีต่อการสร้างสันติสุข
๒. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่สำหรับการศึกษาวิจัยประกอบด้วยหน่วยการปกครองในระดับห้องที่จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา (อำเภอนาทวี, อำเภोजะนะ, อำเภเทพา และอำเภอบะบ้าย้อย)
๓. ขอบเขตด้านประชากร

การสนทนากลุ่มโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้นำห้องที่จำนวน ๑๐ – ๑๕ คน

๔. ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยครั้งนี้จะดำเนินการรวบรวมข้อมูลทั้งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิในห้วงเวลาตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๑ – เมษายน ๒๕๖๒

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ประเภทการวิจัยกรณีศึกษา (Case Study) หน่วยการวิเคราะห์ คือ องค์กร (Organization unit analysis) ในงานวิจัยนี้องค์กรหมายถึง ผู้นำท้องที่ ซึ่งเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่พรพุทธศักราช ๒๔๕๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๑. การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑.๑ ข้อมูลทุติยภูมิ การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากตำราและเอกสารงานวิจัยจากแหล่งที่เชื่อถือได้ และได้รับการยอมรับจากนักวิชาการและผู้มีผู้เชี่ยวชาญข้องต่างๆ เกี่ยวกับปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบ และการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

๑.๒ ข้อมูลปฐมภูมิ ผู้วิจัยต้องการได้ข้อมูลจากการศึกษาที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง และสามารถตอบวัตถุประสงค์ในการวิจัย กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้จึงประกอบด้วย

๑.๒.๑ การสนทนากลุ่ม (Focus group) กับผู้นำท้องที่และประชาชนที่อยู่ในความดูแลของผู้นำท้องที่

๑.๒.๒ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interviews) โดยใช้แบบการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างคำถาม (Semi-structured interviews)

๑.๒.๓ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) การสังเกตจะช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและโครงสร้างทางสังคม ปัญหาความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้นได้ดำเนินการเก็บข้อมูล

๒. การเก็บรวบรวมข้อมูล คัดเลือกผู้มีความเชี่ยวชาญประสบการณ์งานภาคประชาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ๑ ท่าน และผู้ช่วยวิจัยเพื่อช่วยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ๑ ท่าน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งในเวลาราชการและนอกเวลาราชการโดยคำนึงถึงการเดินทางและความสะดวกของผู้เข้ารับการสนทนากลุ่มเป็นหลักสำคัญ

๓. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Analysis) เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นประเภทกรณีศึกษา ซึ่งข้อจำกัดคือผลการวิจัยอาจจะไม่สามารถนำไปใช้กับกลุ่มประชากรอื่นๆ แต่กระนั้นการวิจัยครั้งนี้มีขึ้นเพื่อเจาะลึกและวิเคราะห์ถึงการเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ การวิเคราะห์ข้อมูลจำเป็นต้องได้ข้อเท็จจริงที่พบ และสามารถนำไปเชื่อมโยงกับข้อมูลแนวทฤษฎีนโยบายเพื่อดำเนินการสร้างสันติสุข ผู้วิจัยจึงใช้การเปรียบเทียบข้อมูล การตีความหมายจากข้อมูลเพื่อสร้างข้อสรุป และความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ โดยการสังเคราะห์ข้อมูลทฤษฎี หลักการและแนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

๔. การนำเสนอข้อมูล ผลการศึกษาและข้อมูลแนวคิดจากการวิจัยจะนำเสนอในรูปแบบรายงานวิจัยเชิงพรรณนา

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ทำให้ทราบบทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่เหมาะสมต่อการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
๒. ทำให้ทราบปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุขของผู้นำท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
๓. ทำให้ทราบถึงการกำหนดบทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

คำจำกัดความ

ยุทธศาสตร์พระราชทาน	หมายถึง	หมายถึง หลักนำทางการวางแผนปฏิบัติ และยุทธศาสตร์ทุกด้าน เพื่อผลการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามแนวพระราชดำริ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ในหลวงรัชกาลที่ ๙ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”
ผู้นำท้องถิ่น	หมายถึง	บุคคลซึ่งดำรงตำแหน่ง ดังต่อไปนี้ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน กำนัน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน นายอำเภอ ปลัดอำเภอ หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ
ผู้นำ	หมายถึง	บุคคลบุคคลที่มีความสามารถในการชักจูงให้ผู้อื่นสามารถ ดำเนินงานตามความต้องการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้นำทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะ และคอยสนับสนุนช่วยเหลือให้การดำเนินงานเป็นไป ตามที่กำหนด (McFarland,1979:214-215; Huse, 1978)
ประสิทธิภาพในการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้	หมายถึง	วิธีการของผู้นำท้องถิ่นที่เหมาะสมต่อการมีส่วนร่วมต่อการ สร้างสันติสุข โดยใช้ต้นทุนและเวลาน้อยที่สุดแต่เกิดการมี ส่วนร่วมสร้างสันติสุขซึ่งเป็นประโยชน์และความพึงพอใจ สูงสุดของประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
จังหวัดชายแดนภาคใต้	หมายถึง	จังหวัดที่ประกอบด้วย จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และจังหวัดสงขลา เฉพาะสี่อำเภอประกอบด้วย อำเภอนาทวี อำเภोजะนะ อำเภเทพา และอำเภอบะนอย
แนวทางสันติวิธี	หมายถึง	แนวทางการแก้ไขสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้ที่ทุกฝ่ายให้การยอมรับ และส่งเสริม สนับสนุน โดยไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา

พหุวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้

หมายถึง

การอยู่รวมกลุ่มของคนที่มีความหลากหลายทางด้านต่างๆ เช่น ภาษา ศาสนา การแต่งกาย หรือสิ่งที่มีความหลากหลาย มาผสมกลมกลืนกัน ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ การอยู่ร่วมกันในชุมชน และการกิจกรรมพหุวัฒนธรรมระหว่างชาวไทยพุทธ และชาวไทยมุสลิม มาผสมกลมกลืนกัน ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ การอยู่ร่วมกันใน ชุมชน และการกิจกรรมพหุวัฒนธรรมระหว่างชาวไทยพุทธ และชาวไทยมุสลิม

ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

หมายถึง

วิสัยทัศน์ประเทศไทยเพื่อดำเนินยุทธศาสตร์ชาติ ภายใต้กรอบ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนา ด้วยการพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง” การมีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศในทุกระดับ คือ ระดับประเทศ สังคม ชุมชน ครัวเรือนและปัจเจกบุคคล และมีความมั่นคงในทุกมิติได้แก่ มิติทางการทหาร เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและการเมือง

กฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

หมายถึง

กฎหมายที่มีผลบังคับใช้เฉพาะในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ และบางฉบับมีผลบังคับใช้ทั่วราชอาณาจักร กฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมีเป้าประสงค์เพื่อรักษาความมั่นคง ความสงบเรียบร้อยต่อราชอาณาจักรไทยและประชาชนคนไทย ประกอบด้วย ๓ ประเภท คือ ๑. พระราชบัญญัติ กฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๔๕๗ ๒. พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ และ ๓. พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑

บทที่ ๒

การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในบทที่ ๒ เป็นการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับลักษณะและบทบาทผู้นำ ท้องที่ที่เหมาะสมต่อการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิด ยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และประสานสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) โดยครอบคลุมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียดหัวข้อศึกษา ดังนี้

๑. ทฤษฎีผู้นำ
๒. ทฤษฎีการมีส่วนร่วม
๓. แนวคิดการเพิ่มประสิทธิภาพ
๔. แนวคิดยุทธศาสตร์พระราชทานเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา
๕. ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐)
๖. ตัวชี้วัดสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
๗. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๘. กรอบแนวคิดการวิจัย
๙. สรุป

ทฤษฎีผู้นำ

ผู้นำ (Leader) คือ บุคคลที่มีความสามารถในการชักจูงให้ผู้อื่นสามารถดำเนินงานตามความต้องการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้นำทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะและคอยสนับสนุนช่วยเหลือให้การดำเนินงานเป็นไปตามที่กำหนด (McFarland, 1979: 214-215; Huse, 1978) ผู้นำที่มีประสิทธิภาพมีลักษณะที่มีความสามารถในการพัฒนา และความสามารถในการมองเห็นวิสัยทัศน์ มีความมั่นคงและจริงจังต่อการทำงานและเป็นบุคคลที่มีความตั้งใจมุ่งมั่นพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง (Elmuti, Minnis & Abebe 2005) ผู้นำมีความสำคัญต่อการประสานสอดคล้องนโยบายไปสู่การปฏิบัติต่อผู้ที่อยู่ภายใต้การดูแล โดยคำถึงถึงบริบททางสังคม วัฒนธรรม ศาสนาของพื้นที่ผู้นำเป็นสำคัญ (สมชาย กะ หลู่, ๒๕๕๘) กล่าวได้ว่าผู้นำคือบุคคลที่ได้รับการยอมรับและมีอิทธิพลต่อความคิดและการแสดงออกทางพฤติกรรมของผู้ตาม และมีความสามารถโน้มน้าวให้บุคคลอื่นเชื่อฟังและปฏิบัติตามแนวทาง ทั้งนี้ผู้นำมีส่วนสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงองค์กรไปสู่ความสำเร็จ เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทผู้นำท้องที่สำหรับพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

ผู้วิจัยมุ่งเน้น “ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง” (Transformational Leadership) เน้นความสำคัญของการทำงานเป็นคณะหรือเป็นทีม (สุนทร โคตรบรรเทา, ๒๕๕๒) พฤติกรรมของผู้นำดังกล่าวแสดงถึงการทำงานที่ทำให้ผู้ร่วมงานมีความพยายามให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่ผู้นำคาดหวัง และพัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานไปสู่ระดับที่สูงและมีศักยภาพ กระบวนการเหล่านี้ทำให้ผู้ร่วมงานหรือผู้ตามเกิดการตระหนักในภารกิจและวิสัยทัศน์ของกลุ่ม ทีมงาน ชุมชน หรือองค์กร

จูงใจให้ผู้ร่วมงานให้ความสำคัญต่อประโยชน์ของกลุ่มหรือสังคมมากกว่าตนเอง (รัตติกรณ์ จงวิศาล, ๒๕๔๔) ลักษณะผู้นำดังกล่าวสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมการเป็นผู้นำในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาซึ่งเน้นการทำงานเพื่อผลลัพธ์ทางสังคมและประโยชน์ของคนส่วนรวม งานวิจัยครั้งนี้จึงให้ความสำคัญต่อลักษณะและบทบาทของผู้นำเพื่ออธิบายบทบาทผู้นำท้องถิ่นที่เหมาะสมต่อการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

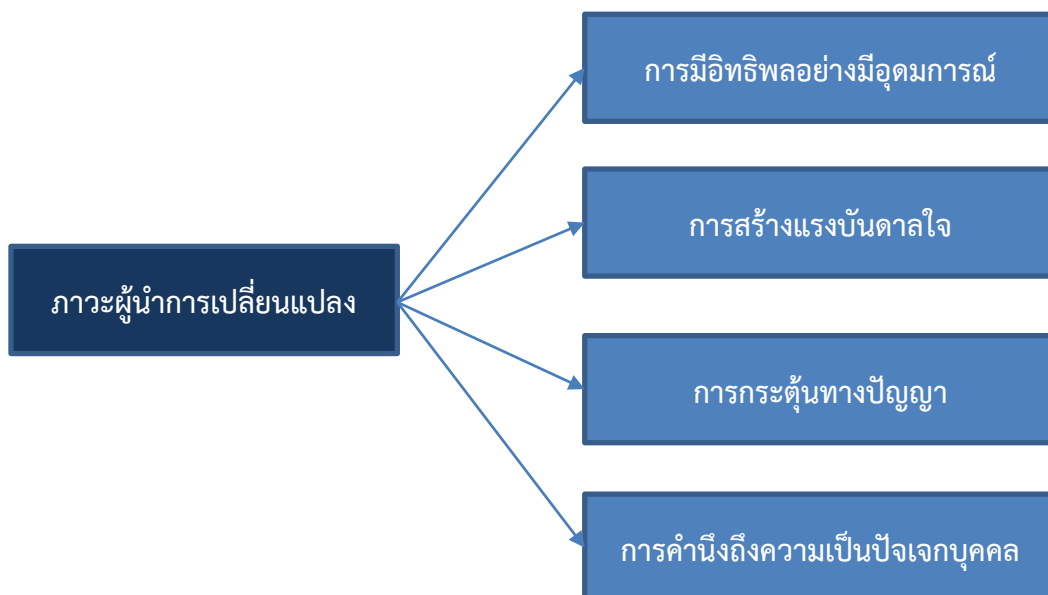
บทบาทของผู้นำโดย นภวรรณ คณานุรักษ์ (๒๕๕๔) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมุ่งเน้นให้ผู้ตามปฏิบัติตามหน้าที่มากกว่าที่ผู้นำคาดหวัง โดยผู้นำมีการสื่อสารให้ผู้ตามเข้าใจชัดเจนถึงวิสัยทัศน์และพันธกิจเพื่อให้ผู้ตามใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงาน ความสำคัญต่อบทบาทของผู้นำซึ่งส่งผลต่อการพัฒนา ประกอบด้วย

๑. ผู้นำต้องเข้าใจองค์กร คนในองค์กร และสภาพแวดล้อมขององค์กร
๒. ผู้นำควรมีความคิดสร้างสรรค์ สามารถจินตนาการและมองเห็นภาพการณ์อนาคต
๓. ผู้นำมีความสามารถในการพัฒนาเครือข่าย การทำงานเป็นทีม และการสร้างส่งเสริมวัฒนธรรมการสนับสนุนการทำงานที่ดี

๔. ผู้นำต้องมีความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคล โดยให้ความสำคัญกับบุคคลและการมีส่วนร่วม

๕. ผู้นำต้องมีอุปนิสัยความน่าเชื่อถือ ความชัดเจน มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความเข้าใจในจุดอ่อนของผู้ตามและนำไปเป็นข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงเป็นจุดแข็งในอนาคต

แผนภาพที่ ๒-๑ องค์กรประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง



แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) โดย Bass (1985 อ้างถึงใน สุครรัตน์ พิมลรัตนกานต์, เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิณ และ นลินณัฐ ตีสวัสดิ์, ๒๕๖๐) ได้กล่าวว่า ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะปฏิบัติตนเปรียบเสมือนเป็นตัวแทนเพื่อการเปลี่ยนแปลง ด้วยกระตุ้น การเปลี่ยนทัศนคติ การเปลี่ยนความเชื่อ และเปลี่ยนแปลงแรงจูงใจของผู้ตามจากภาวะที่ต่ำกว่าสู่ภาวะที่สูงกว่าผ่านการกระตุ้น โดยผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะเตรียมความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงด้วยการนำเสนอวิสัยทัศน์ การพัฒนาความสัมพันธ์เชิงอารมณ์กับผู้ตาม และทำให้ผู้ตามเกิดความตระหนักและเชื่อในเป้าหมายที่สูงกว่าที่คาดหวังไว้ และเป็นเป้าหมายที่สูงกว่าผลประโยชน์ส่วนตน ซึ่งจิตติมา พูลเพชร, จิราวรรณ คงคล้าย และ เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิณ (๒๕๖๐) แสดงถึงความสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงส่งผลจูงใจให้บุคคลดำเนินตามแผนงาน เนื่องจากสามารถชี้แจงวัตถุประสงค์และหน้าที่ได้ชัดเจน ผู้นำดังกล่าวจะให้ความสำคัญต่อเป้าหมายระยะยาว และให้ความสำคัญต่อการสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดขึ้นแก่ผู้ตามเพื่อที่จะทำให้บรรลุวิสัยทัศน์ด้วยความเชื่อและความผูกพันในตัวของผู้นำ

องค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 4 ส่วนดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑. การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (Idealized Influence) คือคุณลักษณะด้านอุดมการณ์ วิสัยทัศน์และการบริหารจัดการด้านอารมณ์ที่ถือเป็นแบบอย่างต่อผู้ตาม ซึ่งสะท้อนได้จากการการที่ผู้นำประพฤติตัวเป็นแบบอย่าง เพื่อสร้างความเคารพนับถือ ศรัทธา ไว้วางใจ ผู้นำสามารถควบคุมอารมณ์ได้ในทุกสถานการณ์ทำให้ผู้ตามเกิดความภาคภูมิใจเมื่อได้ร่วมงานกัน ทั้งนี้ผู้นำจะเป็นผู้ที่มีศีลธรรมและจริยธรรม หลีกเลี้ยงที่จะใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนตน การเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้นำจะเสริมความภาคภูมิใจ ความจงรักภักดี และความมั่นใจของผู้ตาม และทำให้ผู้ตามมีความเป็นพวกเดียวกับผู้นำ

๒. การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Motivation) คือการจูงใจให้ผู้ตามเกิดแรงบันดาลใจในการทำงาน โดยเป็นการสร้างแรงจูงใจภายใน การสร้างเจตคติและการคิดในแง่บวกและกระตุ้นจิตวิญญาณของทีม (Team Spirit) การสร้างเจตคติที่ดีและการคิดเชิงบวก สะท้อนจากการที่ผู้นำทำให้ผู้ตามสัมผัสกับอนาคตที่ดี โดยผู้นำจะสร้างและสื่อความต้องการอย่างชัดเจน ผู้นำอุทิศตัวหรือความผูกพันต่อเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน ผู้นำแสดงความเชื่อมั่นและแสดงให้เห็นความตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ โดยทำให้ผู้ตามพัฒนาความผูกพันของตนต่อเป้าหมายระยะยาว และบ่อยครั้งพบว่าการสร้างแรงบันดาลใจนี้เกิดขึ้นผ่านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และการกระตุ้นทางปัญญา โดยการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลทำให้ผู้ตามรู้สึกเหมือนตนเองมีคุณค่า และกระตุ้นให้พวกเขาสามารถจัดการกับปัญหาที่ตนเองเผชิญได้ ส่วนการกระตุ้นทางปัญญาช่วยให้ผู้ตามจัดการกับอุปสรรคของตนเอง และเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

๓. การกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation) เป็นการกระตุ้นความพยายามของผู้ตามเพื่อให้เกิดสิ่งใหม่และสร้างสรรค์ ตระหนักในเรื่องปัญหา กระตุ้นให้มีการตั้งข้อสมมุติฐาน การถกเถียงแนวคิดการมองปัญหาและการแก้ไขปัญหายังเป็นระบบ ซึ่งผู้นำมีการจูงใจและสนับสนุนความคิดริเริ่มใหม่ๆในการพิจารณาปัญหาและการหาคำตอบของปัญหา มีการให้กำลังใจผู้ตามให้พยายามหาทางแก้ปัญหาด้วยวิธีใหม่ๆ ผู้นำมีการกระตุ้นให้ผู้ตามแสดงความคิดและเหตุผล ผู้ตามจะ

ได้รับการกระตุ้นให้ตั้งคำถามต่อค่านิยมของตนเอง ความเชื่อและประเพณี การกระตุ้นทางปัญญาเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาความสามารถของผู้ตามในการที่จะตระหนักและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

๔. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualized Consideration) คือการปฏิบัติต่อบุคคลในฐานะที่เป็นปัจเจกชนทำให้ผู้ตามรู้สึกมีคุณค่าโดยการเอาใจใส่ดูแลผู้ตามเป็นรายบุคคลความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลในฐานะเป็นผู้นำในการดูแลเอาใจใส่ผู้ตามเป็นรายบุคคล ผู้นำจะต้องทำการค้นหาความต้องการและความแตกต่างของแต่ละบุคคลและเป็นผู้ฟังที่ดีใส่ใจการติดต่อสื่อสารแลปฏิสัมพันธ์ที่ดีในการอยู่ร่วมกัน ผู้นำมีการแนะนำและมอบหมายงานหรือการมอบโอกาสเพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ที่สามารถทำให้ผู้ตามพัฒนาศักยภาพของตนเองหรือสนับสนุนในการทำงานเพื่อให้บุคคลสามารถบรรลุเป้าหมายของส่วนตนและส่วนรวม

ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมถือเป็นกระบวนการตัดสินใจที่ได้รับการยอมรับโดยเกี่ยวข้องกับการวางแผนและการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จ งานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำการมีส่วนร่วมเพื่ออธิบายแนวทางการกำหนดบทบาทผู้นำท้องถิ่นที่เหมาะสมต่อการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างสันติสุขระหว่างผู้นำท้องถิ่นและประชาชนภายใต้การดูแลของผู้นำต่างๆ ความสำคัญของการมีส่วนร่วมโดยจุฑารัตน์ ชมพันธ์ุ (๒๕๕๕) “กระบวนการทางสังคมที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนได้เสียได้เข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การวิเคราะห์ปัญหา การแสดงความคิดเห็น การดำเนินการ การประสานความร่วมมือ การติดตามตรวจสอบผลกระทบของการดำเนินการ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการในเรื่องหนึ่งเรื่องใด อันเป็นการแก้ไขปัญหาของชุมชนหรือท้องถิ่นของตน เพื่อให้บรรลุตามความต้องการที่แท้จริงของประชาชน และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ เพื่อให้เกิดการป้องกัน แก้ไข และจัดการได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ” พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ประสบความสำเร็จประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมด้วยความกระตือรือร้นและการเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจ

นักวิชาการ Creighton (๒๐๐๕ อ้างถึงใน จุฑารัตน์ ชมพันธ์ุ, ๒๕๕๕) แสดงรายละเอียดการมีส่วนร่วมของประชาชนคือ กระบวนการที่ความกังวล ความต้องการและคุณค่าของประชาชนได้รับการบูรณาการในกระบวนการตัดสินใจของภาครัฐผ่านกระบวนการสื่อสารแบบสองทาง โดยมีเป้าหมายโดยรวมเพื่อที่จะทำให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้นและได้รับการสนับสนุนจากประชาชน” แสดงถึงประชาชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นก่อนการตัดสินใจในการดำเนินการต่างๆจะเกิดขึ้น หรือการที่ผู้นำหรือผู้มีอำนาจจะตัดสินใจสิ่งใดต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากประชาชนก่อนเท่านั้น การมีส่วนร่วมสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามบริบทของสังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพประกอบด้วย

๑. การได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างเพียงพอเพื่อให้ประชาชนมีข้อมูลเกี่ยวกับทางเลือกและผลกระทบ โดยเป้าหมายของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนคือการให้ข้อมูล ข่าวสารที่ครอบคลุมต่อสาธารณชน และการเปิดโอกาสให้ประชาชน และผู้มีส่วนได้เสียจากนโยบาย กิจกรรม และโครงการพัฒนา สามารถแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา นำไปสู่กระบวนการสร้างฉันทามติ (Consensus Building) เพื่อหาทางออกการยอมรับจากทุกฝ่าย

ดังนั้นการได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพจึงเกิดจากการสื่อสารแบบสองทาง คือการให้ข้อมูลข่าวสารแก่สาธารณชนและการได้ดำเนินการเพื่อให้ได้ความคิดเห็นของประชาชนซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ได้แก่

๑. การวางแผนการให้ข้อมูลข่าวสารที่ดีต่อประชาชน เพื่อให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และประเด็นสำคัญต่าง ๆ อย่างครบถ้วน หน้าที่ดังกล่าวเป็นของผู้นำหรือผู้มีอำนาจ เพื่อให้ประชาชนใช้ประกอบการตัดสินใจได้ว่าควรจะให้การสนับสนุนหรือคัดค้านนโยบาย/โครงการพัฒนา เช่น การบรรยายสรุป การส่งรายงาน การแถลงข่าว การนำเสนอต่อประชาชนหรือกลุ่ม การประกาศ เป็นต้น

๒. การให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจอย่างเหมาะสม เช่น การจัดตั้งกลุ่มที่ปรึกษาหรือคณะทำงาน การสนทนากลุ่ม การประชุมการรับฟังความคิดเห็น และการประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นต้น การดำเนินการมีส่วนร่วมที่สำคัญคือการมีส่วนร่วมของประชาชนแบบการสื่อสารแบบสองทาง และการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน

แนวคิดการเพิ่มประสิทธิภาพ

ประสิทธิภาพในการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้เปรียบเสมือนวิธีการของผู้นำท้องที่ที่เหมาะสมต่อการมีส่วนร่วมต่อการสร้างสันติสุขโดยใช้ต้นทุนและเวลาน้อยที่สุดแต่เกิดการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุขซึ่งเป็นประโยชน์และความพึงพอใจสูงสุดของประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การที่จะเกิดประสิทธิภาพการทำงานต้องมีองค์ประกอบสองส่วนหลักคือ ผู้ทำงานกับโครงสร้างการทำงาน ดังนั้นลักษณะคนทำงานที่มีประสิทธิภาพควรมีลักษณะดังนี้

๑. ความฉับไว หมายถึง การใช้เวลาได้อย่างดีที่สุด
๒. มีความถูกต้องแม่นยำในกฎระเบียบ ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
๓. การมีองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับงาน แสวงหาความรู้อยู่เสมอเพื่อนำความรู้นั้นมาเพื่อปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น
๔. บุคคลที่มีประสบการณ์ หมายถึง การรอบรู้รอบด้าน ลงมือปฏิบัติ
๕. มีความคิดสร้างสรรค์ มีการบริหารงานแบบเชิงรุก (พิชญา วัฒนะรังสรรค์ และ ชลวิช สุธัญญารักษ์, ๒๕๕๙)

การเพิ่มประสิทธิภาพด้านตัวบุคคลอาจไม่เพียงพอจำเป็นต้องดูแลประสิทธิภาพด้านการจัดการในส่วนที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

๑. ด้านระบบการบริหารจัดการที่ดี คือการควบคุมภายในที่ดี ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานทุกด้าน
๒. ความเสียสละของบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยมีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความเป็นผู้นำ มีความรู้และมีความสามารถโดยปราศจากการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน
๓. สามารถพึ่งพาตนเองและมีความยั่งยืนในการดำเนินงาน
๔. การสร้างเครือข่ายทางสังคม การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับงานต่างๆ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกพื้นที่เพื่อแสวงหาและแลกเปลี่ยนความรู้ ความร่วมมือในการทำงาน

๕. การดำเนินงานเฉพาะในเรื่องที่ถนัดและมีความเชี่ยวชาญบนพื้นฐานการแบ่งงานกันทำตามความถนัดที่เหมาะสม

๖. มีการวางแผนการทำงานสม่ำเสมอ รวมถึงการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อบริหารจัดการความต้องการและความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและประชาชน (ประสพชัย พสุนนท์ และ พิทักษ์ ศิริวงศ์, ๒๕๕๖)

แนวคิดยุทธศาสตร์พระราชทานเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) และนโยบายที่สำคัญในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ล้วนน้อมนำศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” แก่นหลักนทางการทำงานปฏิบัติและยุทธศาสตร์ทุกด้านเนื่องจากการพัฒนาอย่างยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้นั้นผู้วางนโยบายจำต้องทราบว่าบุคคลที่เราต้องการแก้ไขปัญหานั้นมีความต้องการอย่างไร เกิดขึ้นด้วยความสมัครใจจึงได้รับการร่วมมือนำไปสู่การพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมที่สร้างความยั่งยืน กระบวนการยุทธศาสตร์พระราชทานครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมโดยอ้างอิงจาก อานนท์ ศักดิ์วรวิชญ์ (๒๕๖๐) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๑. เข้าใจ (Understanding) ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบ คือ การใช้ข้อมูลที่มีอยู่ (Existing data) การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical data) การวิเคราะห์และวิจัย (Analytics and Research) และการทดลองจนได้ผลจริง (Experiment till actionable results)

๑.๑ การใช้ข้อมูลที่มีอยู่แล้วคือการค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งต่างๆที่สามารถสืบค้นได้เพื่อนำมาศึกษา จากนั้นต้องแก้ไขความถูกต้องของข้อมูลที่มีอยู่แล้ว หรือเป็นการตรวจทานความถูกต้องของข้อมูลก่อนนำไปใช้จริง

๑.๒ การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ผ่านระบบสถิติทางการเพื่อนำมาประกอบการพัฒนา

๑.๓ การวิเคราะห์และวิจัย การวิเคราะห์และการวิจัยคือการสร้างองค์ความรู้ที่มีการตรวจสอบความถูกต้องและมั่นใจว่าได้ผลลัพธ์ที่ดีก่อนที่นำไปปฏิบัติจริง

๑.๔ การทดลองจนได้ผลจริง การปฏิบัติใดๆก่อนนำไปสู่ประชาชนควรมีการนำไปทดลองใช้ ทดลองปฏิบัติจนกว่ามั่นใจว่าได้ผลดีจริงก่อนเผยแพร่สู่ภายนอก

๒. เข้าถึง (Connecting) ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ๓ องค์ประกอบ ระเบิดจากข้างใน (Inside-out blasting) เข้าใจกลุ่มเป้าหมาย (Understand target) และสร้างปัญญา (Educate)

๒.๑ ระเบิดจากข้างใน คือการดึงการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือส่วนที่เกี่ยวข้องให้มีการแสดงถึงการปรับตัวที่จะพัฒนาตนเอง มีส่วนร่วมรับผิดชอบ และแสดงความต้องการโดยความสมัครใจ การมีส่วนร่วมต้องไม่เกิดจากการบังคับ ซึ่งจะไม่ก่อให้เกิดความยั่งยืน หลักการคือเกิดการปรับตัวโดยความสมัครใจก่อนเกิดการพัฒนาเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืน ความสำคัญคือการนำเสนอความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องเปลี่ยนแปลง (Establishing a Sense of Urgency) โดยต้องสื่อสารวิสัยทัศน์ (Communicate the vision) เพื่อให้คนได้เห็นทิศทางที่ชัดเจนที่จะเปลี่ยนแปลง

๒.๒ เข้าใจกลุ่มเป้าหมาย การทำความเข้าใจกลุ่มเป้าหมายซึ่งคือประชาชน เข้าใจในความต้องการก่อนเข้าสู่การแก้ไขปัญหา โดยการพูดคุย เข้าพบ รับฟังเพื่อรวบรวมข้อมูลหาทางแก้ไขต่อไป

๒.๓ การสร้างปัญญา คือการสร้างทำความเข้าใจให้ประชาชน การเข้าใจคือการสร้างปัญญาโดยการถ่ายทอดให้ประชาชนรับรู้และเข้าใจตามความเหมาะสมกับผู้ฟัง หรือการสื่อสารที่เข้าใจง่ายระหว่างผู้ถ่ายทอดและผู้ฟัง

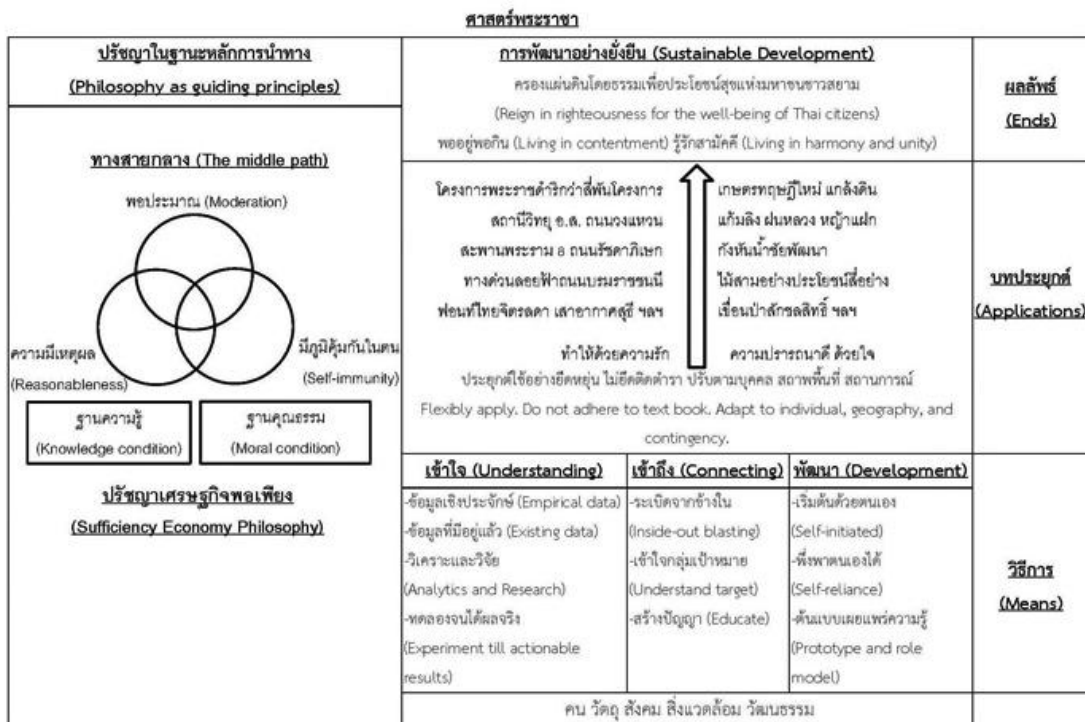
๓. พัฒนา การพัฒนามีหลักการสำคัญคือเริ่มต้นด้วยตนเอง (Self-initiated) พึ่งพาตนเองได้ (Self-reliance) และต้นแบบเผยแพร่ความรู้ (Prototype and role model)

๓.๑ เริ่มต้นด้วยตนเอง การพัฒนาที่เกิดขึ้นจะต้องเกิดจากความต้องการของประชาชน เมื่อเกิดจากความต้องการประชาชนจึงให้ความร่วมมือ การมีส่วนร่วมจึงเกิดขึ้นได้

๓.๒ พึ่งพาตนเองได้ การพัฒนาที่เกิดจากความต้องการของประชาชนจะต้องทำให้ประชาชนพึ่งพาตนเองได้ ประชาชนทำอะไรได้ด้วยตนเอง มีความเรียบง่าย ไม่ต้องรอความช่วยเหลือจากรัฐ

๓.๓ ต้นแบบเผยแพร่ความรู้ จำเป็นต้องมีการสร้างต้นแบบการเผยแพร่ความรู้ เพื่อเป็นต้นแบบให้ประชาชนได้เห็นและทำตาม การเรียนรู้จากตัวแบบจะสร้างแรงบันดาลใจต่อการพัฒนา

แผนภาพที่ ๒-๒ แผนภาพสรุปหลักการศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา



ที่มา: อานนท์ ศักดิ์วรวิชญ์ (๒๕๖๐)

ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐)

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) มีผลบังคับเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ ถือเป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย วัตถุประสงค์จัดตั้งเพื่อให้ประชาชนคนไทยมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งวิสัยทัศน์ครั้งนี้คือ ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ไปสู่ประเทศพัฒนาแล้ว งานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอกล่าวถึงในส่วนประเด็นเรื่องความมั่นคงซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยบทบาทที่เหมาะสมของผู้นำท้องถิ่นเพื่อสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงสาเหตุจากระดับในประเทศ คือ ความขัดแย้งทางความคิดจากการเชื่อมลำ้าทางสังคม ปัญหาเสถียรภาพทางการเมือง ความไม่มั่นใจในระบอบยุติธรรม แม้แต่ปัญหาระดับสากลคือการเปลี่ยนแปลงและการเพิ่มบทบาทของความมั่นคงในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศในโลกส่งผลต่อการขยายอิทธิพลของประเทศมหาอำนาจ ความขัดแย้งด้านอาณาเขตแบบรัฐต่อรัฐ การเกิดขึ้นของอาชญากรรมข้ามชาติมีแนวโน้มขยายตัวและควบคุมได้ยาก และสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้ถือเป็นประเด็นสำคัญต่อภัยคุกคามด้านความมั่นคง ทั้งหมดนี้เกิดจากการขาดความต่อเนื่องในการบริหารและพัฒนาประเทศและการไม่สามารถตอบสนองความต้องการและปัญหาที่ประชาชนกำลังประสบไม่ได้รับการแก้ไข หรือนัยหนึ่งคือปัญหาความมั่นคงมีความซับซ้อนมากขึ้น ทั้งนี้ยุทธศาสตร์แห่งชาติจะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเรียกว่า หุ่นส่วนการพัฒนาประกอบด้วยประชาชน ภาครัฐ เอกชน ภาคประชาสังคมและวิชาการเพื่อบูรณาการด้านการดำเนินงาน

คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา (๒๕๖๑) วิสัยทัศน์ประเทศไทยสำหรับยุทธศาสตร์ชาติครั้งนี้คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนา ด้วยการพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง” หรือคติพจน์คือ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ทั้งนี้ความหมายคำว่า มั่นคง หมายถึง การมีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศในทุกระดับ คือ ระดับประเทศ สังคม ชุมชน ครัวเรือนและปัจเจกบุคคล และมีความมั่นคงในทุกมิติได้แก่ มิติทางการทหาร เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและการเมือง

ยุทธศาสตร์จึงแบ่งออกเป็น 6 ด้าน ประกอบด้วย

๑. ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง
๒. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
๓. ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน
๔. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม
๕. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
๖. ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

ผู้วิจัยขอเสนอข้อมูลเฉพาะยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง เป้าหมายเพื่อการพัฒนาให้ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย แนวทางในการสร้างความมั่นคงคือ มุ่งเน้นความสามัคคี การรักษาความสงบภายในประเทศโดยเสริมสร้างความมั่นคงของ

สถาบันหลักของชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตย การบริหารจัดการและการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม และกลไกพื้นฐานด้านความมั่นคง การบริหารจัดการและการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและกลไกพื้นฐานด้านความประชาชน กรณีพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ยุทธศาสตร์ชาติมีความต้องการให้ประชาชนในจังหวัดชายแดนใต้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้รับโอกาสในการศึกษา สภาพเศรษฐกิจมีรายได้เพิ่มขึ้น ความเสียหายและการก่อเหตุหรือการก่อการร้ายจำต้องลดลง อีกทั้งประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์

สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (๒๕๖๑) แสดงรายละเอียดตัวชี้วัดความสำเร็จของยุทธศาสตร์ชาติและประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ตัวชี้วัดความสำเร็จของยุทธศาสตร์ชาติประกอบด้วย ๕ ประการดังนี้

๑. ดัชนีชี้วัดความสุขของประชากร (World Happiness Index) สำหรับประเทศไทย ภายใน ปี ๒๕๗๙ จะต้องอยู่ใน 10 ลำดับแรกของโลก หมายถึงความอยู่ดีกินดีของประชาชน

๒. ระดับความมั่นคงปลอดภัยภายในประเทศและศักยภาพตำรวจระดับสากล (World Internal Security & Police Index) อยู่ใน 20 ลำดับแรกของโลกภายในปี ๒๕๗๙

๓. กองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคงมีความพร้อมด้านบุคลากร เทคโนโลยี ยุทธโศปกรณ์ แผนระบบการแก้ไขปัญหาและการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ในการแก้ไขปัญหาที่ครอบคลุมทุกมิติและทุกระดับความรุนแรงรวมถึงมีการฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

๔. การนำเสนอแนวความคิดริเริ่มและหนทางแก้ไขปัญหาระหว่างประเทศตามโอกาสที่เหมาะสมของประเทศไทย

๕. การพัฒนากลไกรวมถึงระบบการทำงานแบบบูรณาการให้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงประกอบด้วยประเด็นยุทธศาสตร์ ๕ ประเด็นดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ การรักษาความสงบภายในประเทศเพื่อเป็นการสร้างเสริมความสงบเรียบร้อยและสันติสุขให้เกิดขึ้นกับประเทศชาติบ้านเมืองให้สถาบันหลักมีความมั่นคงเป็นจุดศูนย์รวมจิตใจอย่างยั่งยืนประชาชนอยู่ดีมีสุข มีความมั่นคงปลอดภัยทั้งในชีวิตและทรัพย์สิน สังคมมีความเข้มแข็ง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันพร้อมร่วมแก้ไขปัญหาของชาติ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงเพื่อแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงอย่างตรงประเด็น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาใหม่เกิดขึ้นอันจะส่งผลให้การบริหารจัดการและการพัฒนาประเทศในทุกด้านดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องและราบรื่นตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนตามเป้าหมายของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals : SDGs)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญกับภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติเพื่อยกระดับขีดความสามารถของกองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคงทั้งระบบของประเทศให้มีความพร้อมในการป้องกันและรักษาอธิปไตย รวมทั้งสามารถติดตามป้องกันแก้ไขและรับมือกับปัญหาความมั่นคงทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับแบบบูรณาการ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มีใช้ภาครัฐเพื่อสร้างเสริมความสงบสันติสุข ความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าให้กับประเทศชาติภูมิภาคและโลกอย่างยั่งยืนรวมทั้งส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศที่จะรองรับปัญหา

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบบูรณาการเพื่อให้กลไกสำคัญต่างๆ ทำหรือยังมีประสิทธิภาพสามารถส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารประเทศและยุทธศาสตร์ชาติด้านต่างๆ ได้อย่างแท้จริงเป็นรูปธรรมเพื่อให้กลไกสำคัญต่างๆ ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารประเทศและยุทธศาสตร์ชาติด้านต่างๆ ได้อย่างแท้จริง มีการใช้หลักธรรมาภิบาลและการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด สามารถจัดปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างจริงจัง รวมทั้งทำให้เกิดเกิดความมั่นใจได้ว่าหน่วยงานรับผิดชอบทั้งหลักและรองพร้อมรับมือกับภัยคุกคามทุกรูปแบบทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ตัวชี้วัดสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

การศึกษาบทบาทที่เหมาะสมของผู้นำท้องที่เป็นการศึกษากรณีที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการสร้างความมั่นคงระดับภายในประเทศ ทั้งนี้การศึกษาที่ดีย่อมต้องเชื่อมโยงไปยังผลลัพธ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้การชี้วัดสันติสุขจากยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๒ (สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) โดยสอดคล้องกับนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๒ ภายใต้สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี (๒๕๕๙) นโยบายดังกล่าวเกิดขึ้นจากกระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคราชการ ส่วนกลางและระดับพื้นที่ ผู้นำศาสนา ภาคประชาสังคมและเอกสารทางวิชาการ โดยน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่และการดำเนินกระบวนการพูดคุยสันติสุขจังหวัดชายแดนใต้

วิสัยทัศน์นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๒ คือ “สังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัย ปราศจากเงื่อนไขความรุนแรง วิถีชีวิตของทุกคนได้รับการปกป้อง พัฒนาค้นพื้นฐานพหุวัฒนธรรมและมีส่วนร่วมในกระบวนการเสริมสร้างสันติสุขอย่างยั่งยืน” วัตถุประสงค์ในการจัดทำนโยบายฯ ประกอบด้วย ๖ วัตถุประสงค์ รายละเอียดดังนี้

๑. ให้จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัย สงบสันติ
๒. พัฒนาการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในพื้นที่
๓. ให้สังคมไทยและสังคมในพื้นที่ยอมรับและเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม และร่วมกันในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้
๔. พัฒนาศักยภาพของคน สังคมและเศรษฐกิจ
๕. สร้างความเชื่อมั่นและหลักประกันความต่อเนื่องของกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้และ

๖. สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นต่อสังคมทั้งในประเทศและต่างประเทศ

หนึ่งในวัตถุประสงค์จากนโยบายทั้งหมด ผู้วิจัยพบว่าสอดคล้องกับการศึกษาบทบาทผู้นำท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งเสริมสนับสนุนพัฒนาการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายเพื่อให้เกิดการยอมรับ การเห็นคุณค่าและการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงขอเน้นในรายละเอียดและขยายความสำคัญเฉพาะวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ ดังนี้คือ วัตถุประสงค์ข้อ ๒ พัฒนาการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในพื้นที่ พร้อมแสดงรายละเอียดตัวชี้วัดสันติสุขดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อ ๒ พัฒนาการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในพื้นที่ ภายใต้นโยบาย ๓ ข้อคือ

๑. สนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม ภาคประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม มีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหามากขึ้น แนวทางการดำเนินงานโดยจัดตั้งกลไกการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนแบบบูรณาการ อย่างเอกภาพ ประสิทธิภาพ และความต่อเนื่อง

๒. สนับสนุนการเปิดพื้นที่ปลอดภัยในทุกระดับอย่างเป็นรูปธรรม ให้ประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มทั้งในและนอกพื้นที่ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีบนพื้นฐานของความจริงใจซึ่งกันและกัน แนวทางการดำเนินงานคือ เปิดพื้นที่ปลอดภัยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มได้เข้ามามีส่วนร่วม

๓. ส่งเสริมสนับสนุน และเพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสตรี เด็ก และเยาวชนในทุกระดับให้มีความเข้มแข็ง ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ทุกมิติอย่างต่อเนื่อง แนวทางการดำเนินงานคือ สนับสนุนบทบาทสตรี เด็ก และเยาวชน

ตัวชี้วัดสันติสุขกล่าวถึงโดยเลือกใช้จากข้อมูลยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๒ (สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) เป้าหมายสูงสุดคือ ความสันติสุขในชายแดนใต้มีมากขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยดัชนีความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิตและความสุขของประชาชนเติบโตอย่างต่อเนื่อง ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ ภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญหนึ่งข้อจากทั้งหมดคือ การสร้างพื้นที่สันติสุขที่ยั่งยืนด้วยพลังชุมชน หมู่บ้าน เป้าหมายการพัฒนาในรอบ ๓ ปี (Immediately Goal) คือมีพื้นที่ที่ประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายจะสะท้อนจากประชาชน (Key performance indicator and target) โดยพิจารณาจากจำนวนของหมู่บ้านที่ผ่านมาตรฐานการจัดการตนเองให้สันติสุข จำนวนชุมชน หมู่บ้านที่ไม่มีเหตุการณ์ความไม่สงบ และจำนวนประชาชนเป้าหมายที่ได้รับการปรับกระบวนทัศน์ทางความคิด และพัฒนาคุณภาพชีวิตใหม่ ภายใต้กลยุทธ์และมาตรการแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๑. เสริมสร้างศักยภาพของประชาชน ชุมชน ในการร่วมสร้างพื้นที่ปลอดภัย และสงบสุข โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๑.๑ การพัฒนาบุคลากรของชุมชน หมู่บ้าน ให้มีความสามารถในการจัดการความปลอดภัย และความสงบสุขของหมู่บ้าน

๑.๒ การจัดหาเทคโนโลยี อุปกรณ์ ทางด้านความปลอดภัย สนับสนุนการปฏิบัติการของชุมชนหมู่บ้าน

๑.๔ การวางแผนการจัดการความไม่ปลอดภัยในพื้นที่เสี่ยง พื้นที่ที่มีเหตุการณ์ความไม่สงบแบบเข้าถึงรายหมู่บ้าน คริวเรือน

๑.๕ ติดตั้งกล้องวงจรปิด ในพื้นที่เสี่ยง พร้อมการพัฒนาระบบกลางเพื่อการจัดการวงจรปิด

๒. พัฒนาขีดความสามารถแก่ประชาชนเป้าหมายปรับกระบวนการทัศนทางความคิด และพัฒนาคุณภาพชีวิตใหม่ โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๒.๑ ส่งเสริมให้คนและชุมชนในพื้นที่ชายแดน สามารถ อ่านและเขียนภาษาไทย และภาษาท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมให้คนบริเวณพื้นที่ชายแดนเรียนรู้ภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ให้พัฒนาความรู้และทักษะตำรวจตระเวนชายแดนเพื่อให้เป็นครูสอนเด็กและเยาวชนในพื้นที่ชายแดนและพื้นที่เสี่ยงภัยเพื่อเสริมเจ้าหน้าที่หลักทางการศึกษา รวมถึงให้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ สร้างอาชีพและรายได้บนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมการเข้าถึง บริการสาธารณสุขพื้นฐานเพื่อป้องกันโรคติดต่อชายแดน ตลอดจนเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์และการ พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน รวมทั้งส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึง การศึกษาของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ ชายแดน เพื่อเตรียมความพร้อมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และความร่วมมือระดับอนุภูมิภาค

๒.๒ การพัฒนาศักยภาพการนำชุมชน หมู่บ้าน ของผู้นำของชุมชนหมู่บ้าน ในการบริหารจัดการความปลอดภัยขอพื้นที่

๒.๓ การพัฒนาขีดความสามารถ เต็มทักษะชีวิตแก่เยาวชน เป้าหมายกลุ่มเสี่ยง จากภัยความมั่นคง

๒.๔ เสริมสร้างให้คนและชุมชนมีจิตสำนึกด้านความมั่นคงและมีศักยภาพตลอดจน ภูมิคุ้มกันอย่างยั่งยืน โดยสนับสนุน ส่งเสริม และเสริมสร้างการพัฒนาคน ชุมชน หมู่บ้าน บนพื้นฐาน ของการมีส่วนร่วมให้กับผู้นำชุมชนและหมู่บ้าน ผู้นำกลุ่ม/องค์กรชุมชน สภามหาวิทยาลัย และองค์กร ภาคประชาสังคม รวมทั้งผู้นำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสร้างผู้นำชุมชนด้านความมั่นคง ตลอดจนประชาชนทั่วไปในพื้นที่จังหวัดชั้นในจังหวัดชายแดน และจังหวัดชายฝั่งทะเลที่เหมาะสมกับ สภาพพื้นที่และสอดคล้อง กับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

๓. ส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ให้ความสำคัญกับการ ป้องกันและการแก้ไขปัญหาความมั่นคงให้สอดคล้องกับความต้องการของคนและชุมชนในพื้นที่ โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๓.๑ สร้างช่องทาง เวทีการจัดทำแผนสู่สันติสุขระดับชุมชน ตำบล อำเภอ และจังหวัด เพื่อสร้างความตระหนักรู้ของประชาชนถึง มิติปัญหาด้านความมั่นคงที่กระทบต่อตนเอง และชุมชน รวมทั้งเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมกำหนดแนวทาง การพัฒนา การป้องกัน และการแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันระดับ ประชาชนและชุมชน

๓.๒ ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานในจังหวัดมีความร่วมมือกับหน่วยงาน ภาคเอกชนและเครือข่ายประชาสังคมในจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน และเครือข่ายองค์กรชุมชน ร่วมดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของ จังหวัด/กลุ่มจังหวัด

๓.๕ ส่งเสริมและขยายผลการพัฒนาโครงการตามแนวพระราชดำริ เพื่อเสริมสร้าง ความมั่นคงของคน ชุมชน และ พื้นที่เป้าหมายอย่างยั่งยืน ได้แก่ โครงการหมู่บ้านพัฒนาเพื่อความ

มั่นคงพื้นที่ ชายแดน โครงการหมู่บ้านยามชายแดนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการฟาร์ม
ตัวอย่างตาม แนวพระราชดำริ เป็นต้น

ทั้งนี้รายละเอียดเพิ่มเติม

๔. การเสริมสร้างให้ชุมชนปลอดภัยจากยาเสพติด

๔.๑ การพัฒนาให้ความรู้กับหัวหน้าชุมชน และชาวบ้านในชุมชนรู้ถึงโทษและภัยของ
ยาเสพติด

๔.๒ เจ้าหน้าที่รัฐและตัวแทนชุมชนหมั่นตรวจสอบ ดูแลชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบ
อย่างใกล้ชิด สม่าเสมอ

๔.๓ จัดกลุ่มเยาวชนในชุมชนให้มีหน้าที่ระวังป้องกันอย่าให้สิ่งเสพติดแพร่ระบาดใน
ชุมชน

๕. ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐโดยใช้ชุมชนมีส่วนร่วม

๕.๑ มอบหมายให้ผู้นำชุมชน หรือตัวแทนร่วมกันปฏิบัติงานกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ
โดยมีค่าตอบแทนหรือสวัสดิการเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ

๖. แบ่งพื้นที่รับผิดชอบโดยให้ประชาชนดูแล

๖.๑ ผู้นำชุมชนพิจารณาแบ่งเขตพื้นที่ตามความเหมาะสม

๖.๒ ติดตามและประเมินผล และปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์

๖.๓ นำมาสู่การจัดทำแผนพัฒนาชุมชนแบบยั่งยืนในด้านความปลอดภัยในชีวิต
และทรัพย์สินของประชาชน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบริบทของบทบาทผู้นำท้องที่ต่อการมีส่วนร่วมสร้าง
สันติสุข ในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ แบ่งเนื้อหาการทบทวนวรรณกรรมออกเป็นสามส่วน ส่วนแรกคือ
ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการสร้างสันติสุข แนวทางการแก้ไขปัญหา และบทบาทของผู้ที่มีส่วน
เกี่ยวข้อง ส่วนแรก พบว่าปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบ
ในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งนำไปสู่อุปสรรคของการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างสันติสุขงานวิจัยที่ผ่านมา
ส่วนใหญ่ พบว่า การแก้ไขปัญหาดังกล่าวไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จได้เนื่องมาจากขาดความชัดเจน
และความต่อเนื่องในการดำเนินนโยบาย ขาดความเข้าใจในการแก้ไขปัญหา ประชาชนในพื้นที่ไม่ให้ความ
ร่วมมือเนื่องจากไม่มีความเชื่อมั่นต่อเจ้าหน้าที่ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง งานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า
ความไม่มั่นใจต่อการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐเกิดจากพฤติกรรมการใช้อำนาจไปในทางที่ผิด
(สิทธิชัย และ ญัฐพล, ๒๕๕๘; บุญเอื้อ บุญฤทธิ์, ๒๕๕๖) นอกจากนี้ การไม่เข้าใจปัญหาอย่างถูกต้อง
อาจส่งผลกระทบต่อการจัดการกลยุทธในระดับนโยบาย (อ้อมใจ วงษ์มณฑา, ๒๕๖๑)

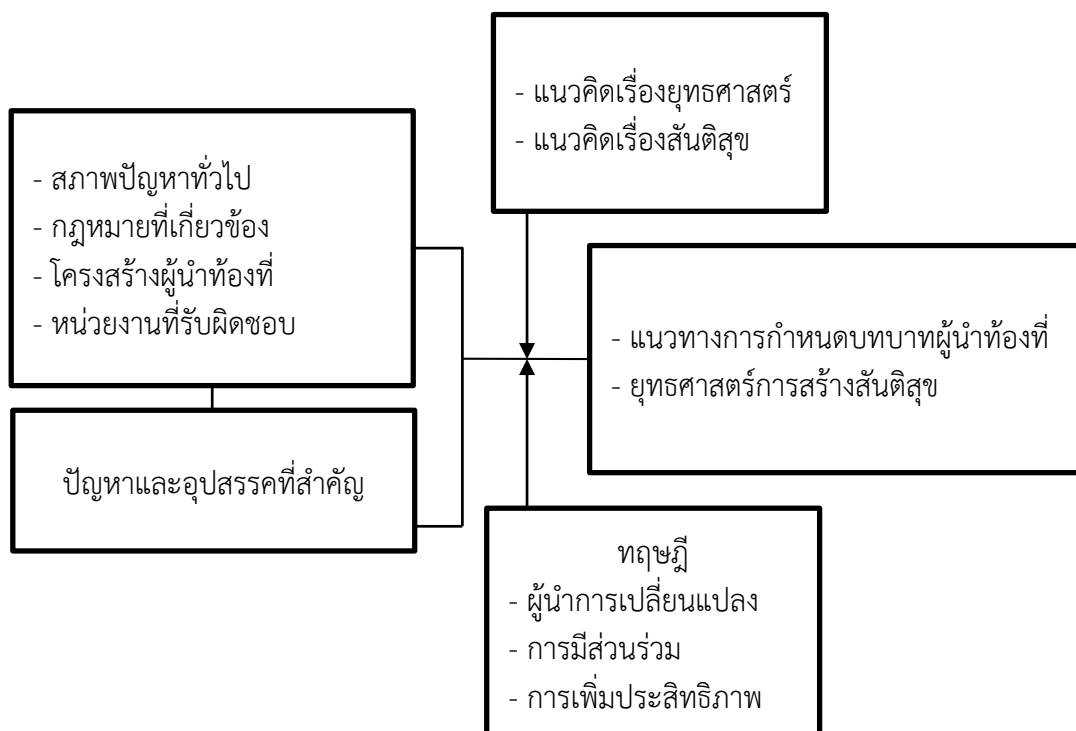
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องสะท้อนถึงการศึกษาเพื่อหาแนวทางอันจะนำไปสู่การเกิดสันติสุข
พบว่า ผลการศึกษาวิจัยส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญต่อการสร้างความเข้าใจระหว่างรัฐกับประชาชน
โดยเฉพาะด้านกฎหมายพิเศษที่บังคับใช้ควรได้รับความยินยอมจากประชาชนควรมีการการท่าประชา
พิจารณ์ก่อนประกาศใช้กฎอัยการศึกและพระราชบัญญัติฉุกเฉิน ภาคประชาชนต้องการการมีส่วนร่วม
ในการกำหนดนโยบาย และบริหารท้องถิ่นของตนเองเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

ตามแต่ละวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ (กัมปนาท และ วรรณชนก, ๒๕๕๖; พระวีระพจน์ ชาครธมโม (ผลจันทร์) และ ชันทอง วัฒนะประดิษฐ์ และ พูนสุข มาศรีสังสรรค์, ๒๕๖๑) การยึดแนวพระราชดำริสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่อง เข้าใจ เข้าถึงพัฒนา เจ้าหน้าที่รัฐทุกหน่วยงานดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ใช้แนวทางสันติวิธี และมีความยุติธรรมเพื่อสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสาเหตุความรุนแรงในภาคใต้ การแก้ไขปัญหาต้องใช้ความจริงใจ และกระทำอย่างต่อเนื่องมีระบบ การแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี คือ การเจรจาเพื่อสันติภาพ ไม่ใช่ความรุนแรง ลดปัญหาความขัดแย้ง หนทางการเจรจาโดยทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจต่อปัญหาอย่างมีสติ รอบคอบ นำไปสู่การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ (ทิวากร แยมจังหวัด และ อับดุลรอญิง สือแต, ๒๕๕๙; บุญเอื้อ บุญฤทธิ์, ๒๕๕๖; เครือศรี วิเศษสุวรรณภูมิ, ๒๕๕๘)

บทบาทผู้นำในทุกระดับพบว่า ผู้นำที่ใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่มีส่วนสำคัญต่อการสร้างเสริมสันติสุข พบว่า ผู้นำท้องถิ่น กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านมีอิทธิพลต่อการจูงใจให้ประชาชนภายใต้การดูแลเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น เพื่อแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ความคิดเห็นต่อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ของตนเอง การทำกิจกรรมร่วมกันของคนในชุมชน ทำให้เกิดความสามัคคีต่อกัน ภายใต้หลักศาสนาควบคู่กับการดำเนินชีวิตประจำวัน ก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชน (วิรินธร อักษรนิത്യ, ๒๕๕๗) ทั้งนี้การนำนโยบายไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำจำเป็นต้องเป็นบุคคลที่มีทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุข มีภาวะความเป็นผู้นำในระดับที่สูงที่จะทำให้ผู้นำวคนในชุมชนให้เห็นความสำคัญของการสร้างสันติสุข (อิทธิชัย สีดำ, ๒๕๕๖) เพื่อให้บทบาทของผู้นำและคนในชุมชนมีส่วนร่วมจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการบูรณาการจากหน่วยงานภาครัฐในระดับหมู่บ้านเพื่อรองรับนโยบายทางการทหารที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่กระบวนการยุติปัญหาความรุนแรงและสร้างสันติสุขยั่งยืนต่อประชาชน (รั้วชัย ตั้งพิทักษ์กุล, ๒๕๕๘)

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ ๒ – ๓ กรอบแนวคิดการวิจัยแนวทางการกำหนดบทบาทผู้นำท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้



สรุป

งานวิจัยเรื่องแนวทางการกำหนดบทบาทผู้นำท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยเลือกใช้การนำทฤษฎีผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่ออธิบายบุคลิกลักษณะและกระบวนการทำงานของผู้นำที่นำไปสู่การพัฒนาแบบสองทางคือระหว่างผู้นำท้องถิ่นและประชาชนโดยใช้การอธิบายการมีส่วนร่วมและประสิทธิภาพของการเป็นผู้นำด้วยพื้นฐานทฤษฎีการมีส่วนร่วมและการเพิ่มประสิทธิภาพ ภายใต้กรอบแนวคิดการกำหนดนโยบายด้วยการน้อมนำศาสตร์พระราชาราชการเข้าใจ เข้าถึงและพัฒนาเพื่ออธิบายการใช้ยุทธศาสตร์ การน่านโยบายไปปฏิบัติโดยมีเป้าหมายสูงสุดคือการสร้างสันติสุขที่ยั่งยืนให้กับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

บทที่ ๓

การวิเคราะห์บทบาทของผู้นำท้องถิ่นซึ่งส่งผลต่อการมีส่วนร่วม สร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

การศึกษาในบทที่ ๓ คือการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์บทบาทของผู้นำท้องถิ่นซึ่งส่งผลต่อการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยครอบคลุมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งมีรายละเอียดหัวข้อศึกษา ดังนี้

๑. บทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้
๒. กฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อการสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้
๓. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อการสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้
๔. การดำเนินงานเกี่ยวกับการสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ผ่านมา
๕. ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญต่อการสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้
๖. สรุป

บทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้

การปกครองผู้นำท้องถิ่นในประเทศไทยเริ่มต้นในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงตระหนักถึงความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นซึ่งมีลักษณะการปกครองใกล้ชิดกับประชาชน บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์ และคณะ (๒๕๕๙) กล่าวถึงการปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองในตำบลและหมู่บ้าน ผู้นำท้องถิ่นทำหน้าที่ปฏิบัติงานตามกฎหมาย และนโยบายของภาครัฐ ทั้งนี้ผู้นำท้องถิ่นยังคงเป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของราชการบริหารส่วนภูมิภาค โดยเฉพาะในการเป็นผู้ประสานงานระหว่างราชการส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การรักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกันและแก้ไขปัญหากรณีต่าง ๆ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เป็นคนกลางในการไกล่เกลี่ย ประนีประนอมและจัดการระงับปัญหาความขัดแย้งในท้องถิ่น และยังมีฐานะเป็นตัวแทนของรัฐ ตัวแทนของราษฎรเกี่ยวกับเรื่องร้องทุกข์ ความเดือดร้อนของราษฎร เพื่อนำเสนอต่อส่วนราชการ

รูปแบบการจัดการปกครองท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น พ.ศ. ๒๔๕๗ ประกอบไปด้วย ๓ ส่วนหลัก คือ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และกิ่งอำเภอ โดยมีการจัดระเบียบผู้นำท้องถิ่นในแต่ละส่วนตามกฎหมายลักษณะการปกครองท้องถิ่นที่การบริหารงาน ดังนี้

๑. หมู่บ้าน ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้าน
๒. ตำบล ประกอบด้วย กำนัน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน
๓. อำเภอ ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่บริหารงานและดำเนินการปกครอง ดังนี้ นายอำเภอ ปลัดอำเภอ และหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ

ตลอดห้วงเวลาแห่งการระดมสมองเพื่อแก้ไขปัญหาคความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้พบว่าพื้นฐานสำคัญที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหาย่างยั่งยืนคือ การสร้างสันติสุขโดยการสร้างความสมานฉันท์ และการแก้ไขปัญหายโดยสันติวิธี ึงการใช้ความรุนแรงหรือในปัจจุบันคือการสร้างสันติวิธีโดยใช้แนวทางการพูดคุยเจรจา ซึ่งทุกกระบวนการผู้วิจัยเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งว่าจำต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนกับรัฐ ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (๒๕๕๐) ได้สรุปนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒-๒๕๔๖ คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๑๘๗/๒๕๔๖ คำสั่งสำนักนายก รัฐมนตรีที่ ๒๐๖/๒๕๔๙ และรายงานคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) เรื่อง "เอาชนะความรุนแรงด้วยพลังสมานฉันท์" ซึ่งให้เห็นแนวทางสันติวิธี สมานฉันท์บนพื้นฐานขององค์ประกอบ ๓ ประการคือ การสร้างบรรทัดฐานใหม่ในการดำเนินนโยบาย ประกอบด้วยปัจจัยสนับสนุนคือ การใช้แนวทางการสมานฉันท์และการแก้ไขปัญหายโดยสันติวิธี การฟื้นคืนความไว้วางใจระหว่างประชาชนกับรัฐ ระหว่างประชาชนมุสลิมกับประชาชนชาวพุทธ และชุมชนชายแดนไทยมาเลเซีย และการจัดความเกลียดชังและอคติในสังคมไทย ปัจจัยดังกล่าวผู้วิจัยเห็นควรนำมาศึกษาต่อบทบาทที่เหมาะสมของผู้นำท้องที่ในการปรับประยุกต์ใช้ต่อบทบาทการทำงานเพื่อการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

ทั้งนี้ผู้วิจัยพบว่าบทบาทผู้นำท้องที่ที่เหมาะสม จำต้องสอดคล้องรับกับนโยบายของประเทศ จึงทำการศึกษานโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๒ โดยสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี (๒๕๕๙) พบว่านโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งบนพื้นฐานที่ได้รับการยอมรับจากทุกฝ่าย เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งนี้การปฏิบัติหน้าที่โดยเจ้าหน้าที่รัฐเน้นให้ความสำคัญต่อการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้และให้ความสำคัญกับสังคมพุทธวัฒนธรรมเฉพาะพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งการแก้ไขปัญหายจำต้องยึดหลักยุทธศาสตร์พระราชทาน "เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา" และ "ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง" ให้ความสำคัญกับการสร้างเอกภาพ ผู้วิจัยศึกษาในรายละเอียดพบว่าปัจจัยที่ทำให้การดำเนินนโยบายส่งผลต่อการเกิดสันติสุขมีปัจจัยดังนี้

๑. การให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหายจังหวัดชายแดนภาคใต้และกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีความมั่นใจ มีเอกภาพทางความคิด ทิศทาง แนวทาง และการบริหารจัดการ พร้อมผนึกกำลังร่วมกันในการแก้ไขปัญหายตามนโยบาย

๒. ทุกภาคส่วนที่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงกับปัญหายจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้การยอมรับและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายตามนโยบาย เพื่อเป็นหลักประกันในการแก้ไขปัญหายอย่างมีประสิทธิภาพในลักษณะของภาคีเครือข่าย ทั้งในระดับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และระดับปฏิบัติอย่างกว้างขวาง สอดคล้องกับประเด็นปัญหายและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

๓. การประยุกต์ใช้งานการศึกษาวิจัยทางวิชาการประกอบการดำเนินการแก้ไขปัญหายและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามนโยบาย เพื่อเป็นพลังสนับสนุนการดำเนินการพัฒนา การประเมินนโยบาย และการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ทั้งในระดับยุทธศาสตร์ และระดับปฏิบัติอย่าง เป็นรูปธรรม

กล่าวโดยสรุปบทบาทผู้นำท้องถิ่นที่เหมาะสมต่อการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้นำท้องถิ่นจะต้องเป็นบุคคลที่แสดงบทบาทต่อการเข้าถึงประชาชนเพื่อพูดคุยรับฟัง ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการทำกิจกรรมร่วม เพื่อสร้างความเข้าใจ ความมั่นใจและแสดงบทบาทเพื่อแสดงถึงการให้ความสำคัญต่อประชาชนเป็นหลักอันนำไปสู่การร่วมแก้ไขปัญหาในชุมชนด้วยความจริงใจ

กฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อการสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้

กรอบการทำความเข้าใจต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อการสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยศึกษากฎหมายพิเศษที่ใช้ในการบริหารสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเลือกนำเสนออ้างอิงจากกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง ระเบียบ คำสั่งและแนวปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ (๒๕๕๔) ซึ่งเลือกนำเสนอเฉพาะในส่วนความสำคัญของกฎหมายและความเกี่ยวข้องที่มีต่อพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อประโยชน์ในการใช้กฎหมายทั้งในการศึกษาและปฏิบัติงาน เนื่องจากแนวปฏิบัติบางฉบับมีผลบังคับใช้เฉพาะในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ บางฉบับมีผลบังคับใช้ทั่วราชอาณาจักร ทั้งนี้กฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมีเป้าประสงค์เพื่อรักษาความมั่นคง ความสงบเรียบร้อยต่อราชอาณาจักรไทยและประชาชนคนไทย ประกอบด้วย ๓ หัวข้อคือ ๑. พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๕๗ ๒. พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ และ ๓. พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ รายละเอียดดังนี้

๒.๑ พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๕๗

กฎอัยการศึก (Martial Law) เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นไว้สำหรับประกาศใช้เมื่อมีเหตุจำเป็น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในบ้านเมือง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจหน้าที่เหนือเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการยุทธการระงับปราบปราม หรือการรักษาความสงบเรียบร้อย และศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาบางอย่างที่ประกาศระบุไว้แทนศาลพลเรือน พ.ร.บ.กฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๔๗ ประกอบด้วยทั้งหมด ๑๗ มาตรา (มีการแก้ไขเพิ่มเติมรวม ๕ ครั้ง) สถานการณ์หรือกรณีที่จะประกาศใช้กฎอัยการศึกมี ๓ กรณี คือ

๑. การประกาศใช้กฎอัยการศึกเมื่อมีสงคราม
๒. การประกาศใช้กฎอัยการศึกเมื่อมีการจลาจล
๓. การประกาศใช้กฎอัยการศึกเมื่อมีเหตุอันจำเป็นเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยอัน

เกิดจากภัยอาจจะมาจากภายนอกหรืออาจจะเกิดภายในราชอาณาจักร

ผู้วิจัยทบทวนเอกสารและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า กฎอัยการศึกนั้นทหารสามารถจับผู้ต้องสงสัย และนำขึ้นศาลทหารโดยไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ญาติทราบ จึงอาจเป็นที่มาที่ทำให้ประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความกังวลใจต่อการประกาศใช้กฎอัยการศึกดังกล่าว เนื่องจากการประกาศกฎอัยการศึกในพื้นที่ดังกล่าวเป็นการส่งเสริมให้เกิดการมีอำนาจเด็ดขาดโดยกองทัพซึ่งขัดแย้งต่อแนวทางสันติวิธีตามที่ยุทธศาสตร์และนโยบายของรัฐที่ได้เสนอไว้สะท้อนสถานการณ์ความขัดแย้งที่ไม่สามารถลดความรุนแรงและการสูญเสีย ยังเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดช่องว่างนำไปสู่การใช้อำนาจโดยมิชอบโดยเจ้าหน้าที่ ทำให้ประชาชนสูญเสียความไว้วางใจ และรัฐสูญเสียการสนับสนุนจากภาคประชาชน (มูลนิธิผสานวัฒนธรรม, ๒๕๕๓)

๒.๒ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘

ประกาศใช้ครั้งแรกในเดือนกรกฎาคม พ.ศ.๒๕๔๘ ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส รวม ๓๓ อำเภอเนื่องจากรัฐบาลช่วงดังกล่าวประเมินสถานการณ์ปัญหาพื้นที่ชายแดนได้อยู่ในระดับวิกฤติ จึงประกาศใช้ พ.ร.ก. ดังกล่าว พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ รายละเอียดสำคัญของ พ.ร.ก. มีวัตถุประสงค์เพื่อ “มอบอำนาจให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับกุมและควบคุมตัวบุคคลที่ต้องสงสัยว่าจะเป็นผู้ร่วมกระทำการให้เกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือเป็นผู้ใช้ ผู้โฆษณา ผู้สนับสนุนการกระทำเช่นนั้น หรือปกปิดข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำให้เกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน ทั้งนี้ เท่าที่มีเหตุจำเป็นเพื่อป้องกันมิให้บุคคลนั้นกระทำการหรือร่วมมือกระทำการใด ๆ อันจะทำให้เกิดเหตุการณ์ร้ายแรง หรือเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการระงับเหตุการณ์ร้ายแรง และมีใช้เป็นการกล่าวหาว่าบุคคลนั้นกระทำความผิดอาญาซึ่งต้องดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา” กล่าวทำความเข้าใจได้ว่า พ.ร.ก. ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ทหารจับกุมตัวผู้ต้องสงสัยได้ในทันที ในสถานการณ์ที่ไม่อาจขอลาหมายจับจากศาลได้ทันการณ์ และควบคุมตัวได้ไม่เกิน ๗ วัน ส่วนกฏอัยการศึก ทหารสามารถจับผู้ต้องสงสัย และนำขึ้นศาลทหารโดยไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ญาติทราบ ซึ่งแตกต่างไปจากภาวะปกติที่ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่ปกติต้องมีหมายจับจากศาลหรือให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจควบคุมตัวผู้กระทำความผิดซึ่งหน้า แต่ควบคุมตัวได้ไม่เกิน ๔๘ ชั่วโมง จากนั้น ต้องขออำนาจศาลฝากขัง

ปัจจุบันพบว่า การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในพื้นที่ภาคใต้เพื่อที่ต้องใช้กฎหมายพิเศษช่วยแก้ไขปัญหาทำให้เกิดกระแสไม่เห็นด้วยเนื่องจากการประกาศใช้ดังกล่าวควรกระทำเพียงชั่วคราว ส่งผลต่อการมีแนวคิดไม่เป็นธรรมต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน สุทธิพร บุญมากและคณะ (๒๕๕๘) ศึกษาวิจัยความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบังคับใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในจังหวัดปัตตานียะลา และนราธิวาส รวม ๖๑๙ คน และเจ้าหน้าที่ภาคประชาสังคมและเจ้าหน้าที่ของรัฐจำนวน ๓๐ คน พบว่าประชาชนไม่เห็นด้วยกับการบังคับใช้ พ.ร.ก. ในพื้นที่ และเห็นว่าการประกาศใช้ฯ ยังส่งผลต่อสถานการณ์ความไม่รุนแรงเพิ่มขึ้นกว่าเดิม เนื่องจากสร้างผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรม เศรษฐกิจและจิตวิทยาต่อประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งคล้องกับผลการศึกษาวิจัยโดย วสันต์ ชมพูศรี (๒๕๕๙) แม้ว่าการประกาศใช้ พ.ร.ก.คือการให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐเพิ่มขึ้นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ แต่การใช้อำนาจรัฐจะต้องคำนึงถึงหลักแห่งความได้สัดส่วนด้วยเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนกับการรักษาความมั่นคงของประเทศให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมาย

๒.๓ พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัติ กล่าวไว้ว่า “การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร” หมายความว่า การดำเนินการเพื่อป้องกันควบคุมแก้ไข และฟื้นฟูสถานการณ์ใดที่เป็นภัยหรืออาจเป็นภัยอันเกิดจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ก่อให้เกิดความไม่สงบสุขทำลาย หรือทำความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ ไทกลับสู่สภาวะปกติเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือความมั่นคงของรัฐ โดยที่ กอ.รมน. มีฐานะเป็นสวนราชการรูปแบบเฉพาะอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี เหตุผลในการประกาศใช้ พ.ร.บ. ดังกล่าวคือ ต้องการป้องกันและปราบปรามสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร โดยการประกาศ พ.ร.บ. นี้ จะกำหนดพื้นที่ที่ประกาศใช้ และระยะเวลาที่ใช้พร้อมกับกำหนดข้อห้ามต่างๆ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย เช่น ห้ามออกจากเคหสถานในเวลาที่กำหนด, ห้ามใช้เส้นทางที่กำหนด เป็นต้น หากใครฝ่าฝืนก็จะมีบทลงโทษที่ชัดเจนจำคุกไม่เกิน ๑ ปี ปรับไม่เกิน ๒ หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ กอ.รมน.ภาค หรือ กอ.รมน.จังหวัดจะทำหน้าที่รับผิดชอบความมั่นคงในพื้นที่ที่ได้รับมอบหมาย โดย กอ.รมน.ภาค มีแม่ทัพภาคเป็นผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค (ผอ.รมน.ภาค) และมี กอ.รมน.จังหวัด อยู่ภายใต้ กอ.รมน.ภาค โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด (ผอ.รมน.จังหวัด)

ส่วนมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑ มีการประกาศใช้ในพื้นที่อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี และ ๔ อำเภอของจังหวัดสงขลา ได้แก่ จะนะ เทพา สะบ้าย้อย และนาทวี มีความยืดหยุ่นในการให้แนวร่วมขบวนการเข้ารับการอบรมแทนการลงโทษได้ พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑ ซึ่งได้เปิดช่องให้ใช้กระบวนการอบรมแทนการดำเนินคดีกับผู้ต้องหาที่กระทำ ความผิดตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดและผู้ซึ่งกลับใจเข้ามาขอตัวต่อเจ้าพนักงานหรือพนักงานสอบสวนได้ดำเนินการสอบสวนแล้วปรากฏว่าบุคคลนั้นได้กระทำ ไปเพราะหลงผิดหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์เพื่อการเปิดโอกาสให้ผู้ซึ่งกลับใจขอตัวจะเป็นประโยชน์ต่อการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ทั้งนี้เห็นว่าพระราชกำหนดการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ ควรประกาศใช้เพิ่มเติมในอำเภอที่เหตุการณ์เกิดความสงบ และไม่ควรรให้ผู้กระทำ ความผิดหรือผู้ก่อเหตุซึ่งมีพยานหลักฐานชัดเจนแน่นอนว่าได้กระทำ ความผิดเข้าสู่ขบวนการตามกฎหมายดังกล่าว ข้อเสนอแนะคือควรกำหนดรูปแบบให้ชัดเจนถึงการดำเนินการตามพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ในการกำหนดถึงข้อบังคับของความหมายของคำ ว่าผู้หลงผิดหรือผู้รู้เท่าไม่ถึงการณ์ว่ากรณีบุคคลใดหรือการกระทำ ความผิดประเภทใดที่จะอยู่ในข่ายของการส่งให้ผู้ซึ่งนำตัวเข้ารับการอบรม (กรกฎ ทองชะโชค, ๒๕๕๗)

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อการสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้

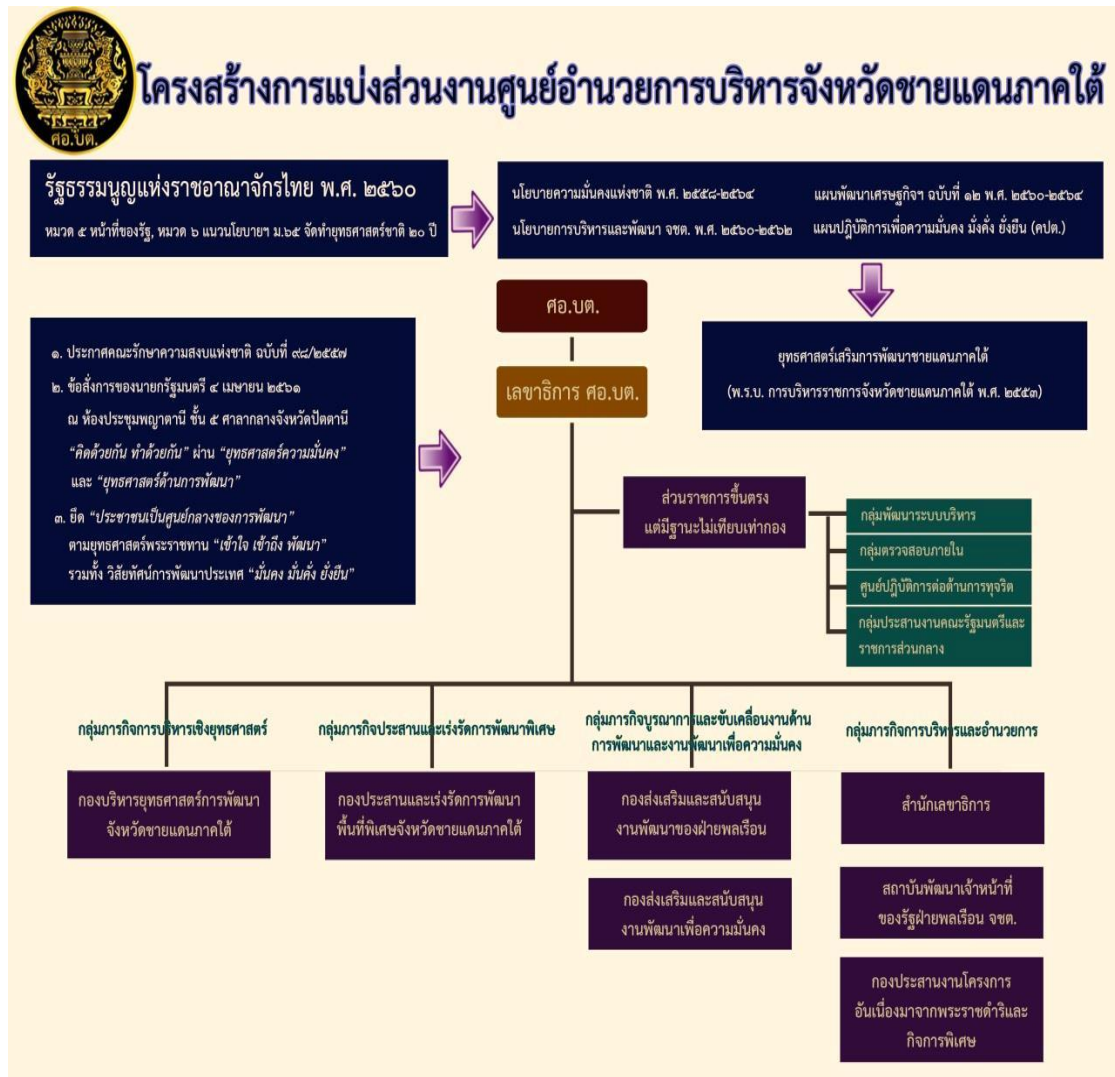
ปัจจัยของความสำเร็จในการเสริมสร้างสันติสุขพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่เพียงแต่ด้านนโยบายที่ดีแล้วย่อมต้องอาศัยการทำงานอย่างบูรณาการระหว่างองค์กร หน่วยงานต่างๆ ที่สำคัญและเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ผลการวิจัยพบว่า หากผู้นำนโยบายสามารถประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกับองค์กรที่เกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดี จะส่งผลทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพซึ่งเกิดจากการช่วยเหลือกันอย่างทันท่วงที (อิทธิชัย สีดำ, ๒๕๕๕) งานวิจัยบ่งชี้ว่าผู้วิจัยขอกกล่าวถึงหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องๆ หลัก และดำเนินงานสอดรับ ประสานซึ่งกันและกันดังนี้คือ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) และกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า (กอ.รมน.ภาค ๔ สน.)

๓.๑ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตัวย่อ ศอ.บต.

ศอ.บต. เกิดขึ้นโดยรัฐบาลมอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยจัดตั้งขึ้นในปี ๒๕๒๔ พัฒนามาจากศูนย์ประสานงานการปกครองจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศปต.) ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสงขลา ประสบปัญหาด้านความมั่นคง ปัจจุบันเพื่อให้การดำเนินนโยบายเป็นไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพภายใต้พระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ กำหนดให้ ศอ.บต. เป็นส่วนราชการรูปแบบเฉพาะที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวงมีฐานะเป็นนิติบุคคลขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี ภายใต้การกำกับดูแลของแม่ทัพภาคที่ ๔ และคณะกรรมการแก้ไขปัญหาความมั่นคงจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีเลขาธิการสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) เป็นประธาน ผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ และแม่ทัพภาคที่ ๔ เป็นรองประธาน ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ

หน้าที่หลักของหน่วยงานนี้ คือเป็นศูนย์บูรณาการแผนงานและหรือโครงการของหน่วยงานที่ดำเนินงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้แผนการพัฒนาพื้นที่พิเศษ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นกรอบแนวทางในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้บทบาทและภารกิจ ศอ.บต. ยึดหน้าที่ตามมาตรา ๘ แห่ง พรบ.การบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๓ ที่กำหนดให้ ศอ.บต. มีหน้าที่ ๓ ส่วนคือ กล่าวโดยสรุป คือ ส่วนแรก การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนที่สองคือ คุ่มครองสิทธิเสรีภาพและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน รวมถึงให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายและผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐอันสืบเนื่องมา จากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนที่สาม การเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้กับยุทธศาสตร์ของ กอ.รมน.

แผนภาพที่ ๓ - ๑ โครงสร้างการบริหารงานภายใต้การกำกับดูแลศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้



ที่มา: ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (๒๕๖๒)

๓.๒ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า ด้วย่อ กอ.รมน.ภาค ๔ สน กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) (๒๕๖๒) จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๕๑ “กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๕๑ มีอำนาจหน้าที่และรับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เป็นองค์กรหลักในการบูรณาการ อำนวยการ และกำกับดูแลการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือความมั่นคงของรัฐ พร้อมทั้งดำเนินการเสริมสร้างให้ประชาชนตระหนักในหน้าที่ที่จะเทิดทูน พิทักษ์และรักษาไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ โดยให้

ความสำคัญต่อการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งในการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่างๆ และสนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ด้วยการน้อมนำแนวทางพระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นหลักในการดำเนินงาน”

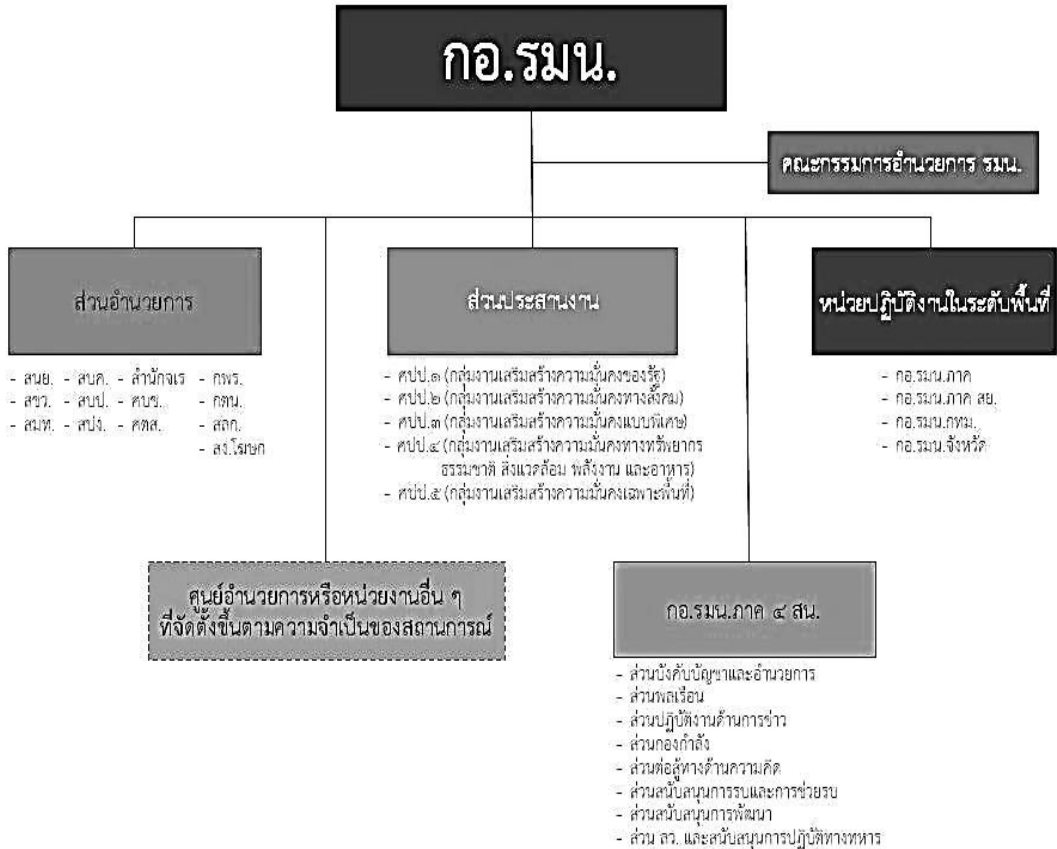
ทั้งนี้ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า (กอ.รมน.ภาค ๔ สน.) เป็นส่วนหนึ่งในหน่วยงานของ กอ.รมน. ถือเป็นกลไกหลักของการดำเนินงานของ กอ.รมน. มีหน้าที่รับผิดชอบ การอำนวยการ ประสานงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคาม ในพื้นที่ ๓ จังหวัด ๔ อำเภอ ประกอบด้วย จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และอำเภอนาทวี อำเภอเทพา อำเภอสะบ้าย้อยและอำเภอจะนะของจังหวัดสงขลา เพื่อเป็นตัวขับเคลื่อนการทำงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ภาพที่ ๓ - ๑ แสดงโครงสร้างหน่วยงานภายใต้การกำกับโดย กอ.รมน. รายละเอียดยุทธศาสตร์ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ แสดงถึงการให้ความสำคัญต่อสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ต่อประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ ป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป้าหมายในการดำเนินแนวทางสันติวิธีในการจัดการความขัดแย้งและความรุนแรงเพื่อสร้างความรักความสามัคคี และความสงบสุขของประชาชนในพื้นที่

หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบคือ กอ.รมน.ภาค ๔ สน.ทำหน้าที่เป็นหน่วยประสานการปฏิบัติ และหน่วยปฏิบัติเพื่อนำไปสู่

๑. การเสริมสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยในพื้นที่
๒. การพัฒนาศักยภาพของคนและพื้นที่
๓. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคมพหุวัฒนธรรม
๔. การสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้
๕. การอำนวยความสะดวก สวัสดิการและสิทธิมนุษยชนและการสร้างความเข้าใจ

แผนภาพที่ ๓ - ๒ แสดงโครงสร้างหน่วยงานภายใต้การกำกับโดยกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.)

การแบ่งส่วนงานกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร



ที่มา: กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (๒๕๖๒)

การดำเนินงานเกี่ยวกับการสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ผ่านมา

แนวทางการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ล้วนมีเป้าหมายสูงสุดคือการสร้างสันติสุขกลับคืนสู่ประชาชน ผู้วิจัยศึกษาทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการวิเคราะห์การปฏิบัติงานตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา พบว่า กระบวนการแก้ไขปัญหาดังกล่าวมีลักษณะนำนโยบายจากภาครัฐไปปฏิบัติในลักษณะแบบ Top-down คือ การปฏิบัติงานที่มีโครงสร้างเป็นไปตามลำดับชั้นจากสูงสุดลงสู่ตามระดับชั้น โดยโครงสร้างประกอบไปด้วยหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องในระดับต่าง ๆ ที่จะต้องร่วมมือกัน ทั้งนี้ สุชาติ มั่นคงพิทักษ์กุล และคณะ (๒๕๕๙) เสนอแนะจากผลการศึกษาวินิจฉัยกระบวนการแก้ไขปัญหาฯ แนะนำการใช้แนวคิดในการนำนโยบายไปปฏิบัติควรเน้นแนวคิดแบบจากล่างขึ้นบน Bottom-Up มากขึ้น โดยเน้นให้มีแผนงานและโครงการในการพัฒนาพื้นที่๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วม และโครงการต่างๆที่

เกิดขึ้นควรเกิดจากแนวคิดแบบผสมผสานระหว่าง Top-Down และ Bottom-Up ที่ผ่านมาการเสริมสร้างสันติสุขมีแนวทางที่ได้ดำเนินการมาเป็นจำนวนมาก ยกตัวอย่างเช่น การสื่อสารนโยบายแนวทางการแก้ไขปัญหาและแนวทางการสร้างสันติสุข การเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้านและชุมชน การส่งเสริมการศึกษา ภาษา ศาสนา และการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ครั้งนี้ผู้วิจัยจึงสรุปแนวทางการดำเนินการเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ได้รับความสนใจและมีบทบาทสำคัญดังมีรายละเอียดคือ

๔.๑ กระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุข

ปัญหาความไม่สงบไม่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ตลอดทั้งระยะเวลานับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่ผ่านมามทุกภาคส่วนโดยรัฐ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องถื่น รวมถึงภาคประชาสังคมต่างให้ความสำคัญและตระหนักต่อการแก้ไขปัญหาเพื่อให้พื้นที่กลับคืนสู่ความสงบสุขและสันติสุขในเร็ววัน แนวทางในการแก้ไขปัญหาเพื่อนำไปสู่สันติสุขอย่างยั่งยืนที่น่าจะได้ผลคือ การใช้กระบวนการพูดคุยสันติสุขกับกลุ่มผู้มีความคิดเห็นต่างจากรัฐ ซึ่งเป็นวิธีการที่ได้รับการยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ เนื่องจากเป็นแนวทางสันติวิธีที่สอดคล้องกับวิถีทางประชาธิปไตย ไม่ก่อให้เกิดความสูญเสีย ไม่ถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน (วัชรภรณ์ จุ้ยลำเพ็ญ, ๒๕๕๘) กระบวนการพูดคุยถือเป็นการสื่อสารที่สำคัญบนพื้นฐานแนวคิดเรื่องการเพิ่มผู้ฟังมากกว่าเพิ่มผู้พูด เนื่องจากการแก้ไขปัญหาเพื่อสร้างสันติสุขนั้นจำเป็นต้องสร้างบรรยากาศของการรับฟังซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะภาคประชาชนและชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในพื้นที่การสื่อสารและกระบวนการสร้างสันติภาพ (ปริชญา ชนະการณ, ภีรกายจัน ใค่นุ่นนา, และ กุสุมา กุใหญ่, ๒๕๖๑) การพูดคุยเพื่อสันติสุขมีวัตถุประสงค์เพื่อเข้าถึงความเข้าใจกัน และการสร้างความไว้วางใจ

ความสำคัญของการจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธี พระมหาพงษ์พิสิษฐ์ ฐานวโร (ปาจิตถณย์) (๒๕๖๑) ได้กล่าวถึงการบริหารความขัดแย้งยังคงเป็นหน้าที่ของผู้นำที่จะต้องเปลี่ยนความขัดแย้งไปสู่ลักษณะที่เป็นบวก (Functional Conflict) ดังนั้นการจัดการความขัดแย้งที่นักสันติวิธีพึงปฏิบัติคือ การรู้ การตื่น และการเบิกบาน นั่นคือ ผู้นำที่สร้างสันติวิธีจะต้องใช้ปัญญาในการวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้ง และมีที่ท่าต่อความขัดแย้ง ได้แก่

๑. รู้ คือ รู้ว่าอะไรควรและอะไรไม่ควรทำ เป็นการรู้ลักษณะที่มุ่งสู่การรู้สภาวะทุกอย่างที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง

๒. ตื่น คือ ตื่นจากการมีอคติ ไม่ลำเอียงโดยความโกรธ ความเกลียดชัง และการขาดความยังคิดจากความไม่รู้ (อวิชชา)

๓. เบิกบาน คือ การวางสภาพจิตของตนเองในการทำหน้าที่นักสันติวิธีด้วยความรู้สึกที่ว่า เรากำลังทำหน้าที่เพื่อมวลมนุษยชาติ หรือเพื่อนร่วมทุกข์เกิด แก่ เจ็บ และตาย ในการทำหน้าที่ควรตั้งกัลยามิตรที่สดชื่นและเบิกบานประดุจดอกบัวที่กำลังผลิบานในยามเช้า

อดีตที่ผ่านมาจนกระทั่งปัจจุบัน กระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขทำโดยรัฐบาลไทยกับกลุ่มบุคคลที่มีความเห็น และอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐ และประเทศมาเลเซีย คณะพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จชต.) ความพยายามในการเจรจากันเพื่อยุติปัญหาการก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่ เริ่มตั้งแต่ ปี ๒๕๓๔ จนถึงปี ๒๕๖๑ จำนวน ๑๖ ครั้ง ใน ๖ ประเทศ ได้แก่ มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ สวิสเซอร์แลนด์ ซีเรีย และอียิปต์ จากคำสั่งที่ ๒๓๐/๒๕๕๗ ในการจัดตั้งกลไก

ขับเคลื่อนกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งประกอบไปด้วยโครงสร้างคณะกรรมการ ๓ ระดับ คือ ๑.คณะกรรมการอำนวยการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (The Steering Committee for Peace Dialogue) โดยมีนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ ๒. คณะพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (The Peace Dialogue Panel) โดยนายกรัฐมนตรี มอบหมาย เป็นหัวหน้าคณะพูดคุย และ ๓. คณะประสานงานระดับพื้นที่ (The Area-based Inter-agency Coordination Working Group) โดยมี ผอ.รมน.ภาค ๔ เป็น หัวหน้าคณะประสานงาน โดยกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ กำหนดเป้าหมายและทิศทางแบ่งออกเป็น ๓ ระยะ โดยระยะแรกคือ การพูดคุยเพื่อเสริมสร้างความไว้วางใจ ระยะที่สองคือ การบรรลุข้อตกลงแนวปฏิบัติสองฝ่าย (Code of Conduct) ที่นำไปสู่การลดการเผชิญหน้า และยุติการใช้ความรุนแรง และระยะที่สามคือ การบรรลุฉันทมติของทางออก (Road Map) จากความขัดแย้งด้วยสันติวิธี

ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญต่อการสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้

การแก้ไขปัญหาความไม่สงบเพื่อสร้างสันติสุขกลับคืนสู่พื้นที่จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อน เพื่อให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน ยอมรับต่อความหลากหลายของสังคมแบบพหุวัฒนธรรม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

ผู้วิจัยศึกษาปัญหาและอุปสรรคจากบทสรุปนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๒ พบว่าอุปสรรคสำคัญต่อการสร้างสันติสุข คือ การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ การสร้างเอกภาพและการบูรณาการการทำงานร่วมกับภาครัฐ ตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงระดับหน่วยปฏิบัติในพื้นที่ ซึ่งอุปสรรคและปัญหาในระดับภาครัฐที่ผ่านมาสรุปลงได้ดังนี้คือ

๑. ภาครัฐขาดทิศทางที่ชัดเจนต่อการพัฒนาและการแก้ไขปัญหา จึงทำให้เกิดความเข้าใจอย่างไม่ถูกต้องต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ที่เรียกว่า สังคมพหุวัฒนธรรม และขาดการรับรู้ปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในพื้นที่

๒. ภาคประชาชน ภาคประชาสังคมและเยาวชนขาดการมีส่วนร่วมในการแก้ไขและพัฒนาพื้นที่

๓. องค์กรต่างประเทศขาดความเข้าใจในปัญหาและไม่ได้รับความร่วมมือที่ดีในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเต็มที่

๔. กระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขขาดความต่อเนื่องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

สรุป

การศึกษาในบทที่ ๓ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๑ เพื่อศึกษา และวิเคราะห์บทบาทของผู้นำท้องถิ่นซึ่งส่งผลต่อการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนั้น ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๑ สรุปได้ว่า ผู้นำมีบทบาทสำคัญต่อการนำนโยบายการแก้ไขปัญหาความไม่สงบไปสู่การฟื้นคืนความไว้วางใจระหว่างประชาชนกับรัฐ เพื่อลดข้อกังวลเรื่องความสมดุระหว่างการใช้อำนาจรัฐกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยกฎหมายที่นำมาเกี่ยวข้องต่อการแก้ไขปัญหาเพื่อเสริมสร้างสันติสุขคือ การบังคับใช้กฎหมายและการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเพื่อการตรวจค้นและการจับกุมผู้ต้องสงสัย ซึ่งการบังคับใช้กฎหมายบางฉบับอาจทำลายโครงสร้างอำนาจและความสัมพันธ์ในสังคม เกิดการแทรกแซงกระบวนการทางสังคมและการมีอำนาจมากเกินไปของภาครัฐ ส่งผลต่อโครงสร้างอำนาจเดิมอ่อนแอ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๒ เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุขของผู้นำท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนั้น ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๒ สรุปได้ว่า อุปสรรคและปัญหาที่สำคัญคือการขาดความร่วมมือและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจากทุกภาคส่วนเพื่อแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

บทที่ ๔

การกำหนดบทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อสร้างสันติสุข ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ผู้วิจัยนำเสนอกระบวนการวิจัยและผลการศึกษาแนวทางการกำหนดบทบาทผู้นำท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค
๒. การกำหนดบทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่เหมาะสมกับการร่วมสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้
๔. สรุป

การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ

ผลการสัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพื่อให้การสร้างสันติสุขในพื้นที่เกิดประสิทธิผลทำให้ผู้วิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะที่สำคัญซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการสร้างสันติสุขในชุมชนของผู้นำท้องถิ่น ผู้วิจัยจะนำเสนอเรียงตามลำดับจากที่ผู้นำท้องถิ่นทุกคนกล่าวถึงมากที่สุด รายละเอียดดังนี้

ปัญหาอุปสรรคข้อที่ ๑. ปัญหาเสพติด

การสัมภาษณ์จากผู้นำท้องถิ่นพบว่า ปัญหาเสพติดทำให้คนในชุมชนเกิดความแตกแยก เนื่องจากผู้เสพยาส่วนใหญ่คือผู้ที่ไม่มีรายได้ ไม่มีงานทำ เมื่อไม่สามารถหาเงินมาซื้อยาเสพติดจึงทำให้เกิดการลักขโมย การทำร้ายร่างกาย การเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของผู้ค้ายาเสพติด สร้างปัญหาต่อเนื่องในชุมชนคือเกิดความกลัวและความหวาดระแวงในการดำเนินชีวิต และยาเสพติดยังเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์โดยบุคคลอื่นๆ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาชุมชนให้เกิดความสงบสุขนำไปสู่ประเด็นของการแสดงออกถึงความจริงใจในการแก้ไขปัญหาของทุกภาคส่วน

ปัญหาอุปสรรคข้อที่ ๒. ความจริงใจต่อการแก้ไขปัญหาความไม่สงบสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อเสนอแนะของผู้นำท้องถิ่นพบว่าส่วนใหญ่ เจ้าหน้าที่รัฐ หรือองค์กร หน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องไม่มีการศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน วัฒนธรรม หรือความเป็นอัตลักษณ์ของคนในชุมชน ทำให้หลายครั้งการแก้ไขปัญหาหรือการดำเนินการช่วยเหลือพัฒนาและฟื้นฟูชุมชนไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน เพราะประชาชนไม่ได้ต้องการในสิ่งภาครัฐยื่นข้อเสนอ ยกตัวอย่างเช่น บางชุมชนผู้นำท้องถิ่นนำเสนอขอให้ภาครัฐติดตั้งกล้องวงจรปิดในพื้นที่ล่อแหลมโดยไม่ควรนำกำลังทหารมาเฝ้าระวังเนื่องจากมีความเสี่ยงต่อการสูญเสีย แต่ผู้เกี่ยวข้องไม่รับฟัง ยืนยันวิธีปฏิบัติในแบบของตน หรือความต้องการแสงสว่าง (เสาไฟฟ้าพร้อมหลอดไฟ) ในพื้นที่

สำคัญ กลับไม่ได้รับความสนใจจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ประเด็นดังกล่าวสะท้อนถึงความไม่จริงจังในการแก้ไขปัญหาคือคนในชุมชนร่วมกัน

ปัญหาอุปสรรคข้อที่ ๓. การขาดความต่อเนื่องในการแก้ไขปัญหา

ผลการสัมภาษณ์พบว่า ผู้นำท้องที่ให้ความสำคัญต่อความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐ ทหาร หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้นำชุมชน และประชาชนเกี่ยวกับความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบในอดีตก่อให้เกิดความหวาดระแวงซึ่งกันและกัน และพบว่า การแก้ไขปัญหาในอดีตจนถึงปัจจุบันมีหลายปัญหาที่ไม่ได้รับการแก้ไข หรือแก้ไขไม่ตรงจุด แต่ในปัจจุบันผู้นำท้องที่พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐ ทหาร และประชาชนในชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีขึ้น แต่พบว่าอุปสรรคที่เกิดขึ้นคือการสับเปลี่ยนกองกำลังทหารในพื้นที่ที่ได้รับการยอมรับจากประชาชนในชุมชน อาจเกิดความไม่ต่อเนื่องในการแก้ไขปัญหา ผู้นำท้องที่แสดงความเห็นให้การย้ายหรือสับเปลี่ยนกองกำลังได้รับความยินยอมจากคนในชุมชนก่อน หากให้กองกำลังชุดใหม่สับเปลี่ยนมาทำให้คนในชุมชนต้องเรียนรู้ ทำความเข้าใจใหม่ เสียเวลาและการแก้ไขปัญหาไม่สามารถดำเนินต่อเนื่องไปได้

ปัญหาอุปสรรคข้อที่ ๔. การขาดความรู้ความเข้าใจต่อบริบททางสังคม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน

ผลจากการไม่ได้รับความไว้วางใจต่อการแก้ไขปัญหา พบว่า เสียงสะท้อนจากผู้นำท้องที่แสดงให้เห็นถึงบุคคลหรือหน่วยงาน องค์กรที่เข้ามามีส่วนร่วมต่อการแก้ไขปัญหาในแต่ละครั้ง ขาดความรู้ความเข้าใจในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนชาวมุสลิม ตัวอย่างเช่น การประกอบศาสนกิจ การละหมาด จะต้องมีการเปิดเพลงเพื่อเป็นการแจ้งเตือนถึงเวลาในการเข้าร่วมพิธี แต่พบว่าเจ้าหน้าที่รัฐตีความหมายเป็นสัญญาณเตือนการปลุกกระตม หรือสัญญาณเตรียมการก่อการร้าย หรือการแต่งกายและการไว้หนวดเครา ถูกมองเป็นบุคคลที่ต้องสงสัย สะท้อนถึงการไม่เข้าใจในขนบธรรมเนียม ประเพณี และกิจวัตรประจำวันของคนในชุมชน

ปัญหาอุปสรรคข้อที่ ๕. ความไม่สามัคคีของคนในชุมชน

ปัญหาและอุปสรรคภายในชุมชนที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างสันติสุขที่ทำให้ผู้นำท้องที่เกิดความไม่สบายใจคือ การขาดความสามัคคีและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนภายในชุมชน ซึ่งพบว่าในแต่ละหมู่บ้านประชาชนต่างมีความคิดที่แตกต่าง การไม่ยอมรับซึ่งกันและกัน ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ล้วนทำให้การมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมเพื่อสร้างสันติสุขมีความยากลำบาก สาเหตุของความไม่สามัคคีเกิดจากประชาชนกับประชาชน และประชาชนกับเจ้าหน้าที่รัฐที่ลงไปปฏิบัติงานในพื้นที่ เช่น เจ้าหน้าที่รัฐมีความใกล้ชิด สนับสนุนกับประชาชนกลุ่มหนึ่งซึ่งแบ่งฝ่ายกับประชาชนอีกกลุ่มหนึ่ง แสดงถึงความไม่ยุติธรรมทำให้ปัญหาความแตกแยกและความขัดแย้งไม่สามารถคลี่คลายได้

ปัญหาอุปสรรคข้อที่ ๖. การแก้ไขปัญหาคือความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ที่ไม่ตรงจุดของสาเหตุ

ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำท้องถิ่นต่างให้ความเห็นถึงวิธีการแก้ไขปัญหาคือไม่ตรงจุดคือเจ้าหน้าที่รัฐหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมักนิยมนำวิธีปฏิบัติแบบเดียวกันมาใช้กับพื้นที่ที่มีสาเหตุของปัญหาที่ต่างกัน เช่น ผู้นำท้องถิ่นจากเขตพื้นที่เสริมสร้างการพัฒนา กล่าวถึงการใช้อำนาจในการศึกษาในพื้นที่ซึ่งจัดว่าปราศจากความรุนแรงแล้วนั้น ผลที่เกิดขึ้นทำให้ชาวบ้านรู้สึกว่าคุณครูไม่ได้รับความยุติธรรมจากการใช้อำนาจกฎหมายโดยเจ้าหน้าที่รัฐ เพราะหลายกรณีพบว่าเจ้าหน้าที่รัฐใช้อำนาจในทางที่ไม่ถูกต้อง กรณีปัญหาหาสาเหตุติดพบว่าเจ้าหน้าที่รัฐแก้ไขปัญหาคือต่อผู้เสียหายสาเหตุติดอย่างจริงจัง เช่นพาไปฟื้นฟูบำบัดรักษา แต่ต้นเหตุของปัญหาคือผู้ค้า ที่รัฐไม่สามารถขจัดได้ ทำให้การเยียวยารักษาผู้เสียหายไม่ใช่วิธีการแก้ไขปัญหาคือถูกจุด กรณีการมอบสิ่งของในโอกาสต่างๆ พบว่าประชาชนในชุมชนไม่ได้มีความต้องการสิ่งของดังกล่าว และการจัดการด้านการศึกษา

การกำหนดบทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่เหมาะสมกับการร่วมสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้

การศึกษาแนวทางการกำหนดบทบาทผู้นำท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ดำเนินการโดยกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ประเภทกรณีศึกษา (Case Study) หน่วยการวิเคราะห์ครั้งนี้ คือ ผู้นำท้องถิ่น ซึ่งเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติมตามที่ได้กล่าวไว้ในบทก่อนหน้า ประชากรสำหรับการวิจัยคือผู้นำท้องถิ่นซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ประกอบด้วยจังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา ประกอบด้วยอำเภอนาทวี อำเภोजะนะ อำเภอกะเตพาและอำเภอบ้านย้อย จากสี่จังหวัดดังกล่าวประกอบด้วย ๓๗ อำเภอ ๒๕๐ ตำบล และ ๒,๐๙๐ หมู่บ้าน หากแบ่งข้อมูลตามรายจังหวัดมีรายละเอียดดังนี้

๑. จังหวัดนราธิวาส การปกครองแบ่งออกเป็น ๑๓ อำเภอ ๗๗ ตำบล และ ๕๘๙ หมู่บ้าน
๒. จังหวัดปัตตานี การปกครองแบ่งออกเป็น ๑๒ อำเภอ ๑๑๕ ตำบล และ ๖๔๒ หมู่บ้าน
๓. จังหวัดยะลา การปกครองแบ่งออกเป็น ๘ อำเภอ ๕๖ ตำบล และ ๓๔๑ หมู่บ้าน
๔. จังหวัดสงขลา เฉพาะ ๔ อำเภอดังนี้
 - ๔.๑ อำเภोजะนะ แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น ๑๔ ตำบล ๑๓๙ หมู่บ้าน
 - ๔.๒ อำเภอนาทวี แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น ๑๐ ตำบล ๙๒ หมู่บ้าน
 - ๔.๓ อำเภอกะเตพา แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น ๗ ตำบล ๖๗ หมู่บ้าน
 - ๔.๔ อำเภอบ้านย้อย แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น ๙ ตำบล ๖๒ หมู่บ้าน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอกระบวนการวิเคราะห์หรืออย่างละเอียดเพื่อให้ทราบถึงกระบวนการได้มาซึ่งผลการตอบคำถามวิจัยดังนี้

กระบวนการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลโดยน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนาเป็นกรอบแนวคิดหลัก และใช้ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการเพิ่มประสิทธิภาพเป็นกรอบในการศึกษาบทบาทของผู้นำท้องที่ ผนวกกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากการทบทวนวรรณกรรมสถานการณ์ความไม่สงบ และการสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วยข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interviews) ผ่านการสนทนากลุ่ม (Focus group) ตามแนวคิดของ Morgan (๑๙๙๘) ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างผู้นำท้องที่ จำนวน ๑๕ คน เพื่อเข้ารับการสัมภาษณ์ ขนาดกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวเป็นจำนวนที่เหมาะสมกับการถกเถียงประเด็นปัญหา และสะดวกต่อการสรุปเนื้อหาประเด็นต่างๆ เพื่อนำไปวิเคราะห์บทบาทผู้นำท้องที่ที่เหมาะสมในลำดับถัดไป ทั้งนี้การสัมภาษณ์จะใช้แบบสอบถามการสัมภาษณ์เพื่อเป็นแนวทางการตอบคำถามอย่างครบถ้วนจากผู้นำท้องที่ มีกระบวนการสร้างแบบสัมภาษณ์ดังตารางที่ ๔-๑

ตารางที่ ๔ - ๑ การสร้างคำถามเพื่อเป็นแนวทางการสัมภาษณ์บทบาทผู้นำท้องที่กับการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

คำถามการวิจัย	การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของผู้นำท้องที่ที่สามารถส่งผลต่อการสร้างสันติสุขให้กับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้หรือไม่
หัวข้อในการสัมภาษณ์	บทบาทผู้นำท้องที่กับลักษณะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ๔ ประการ ทัศนคติ แนวคิด มุมมองที่มีต่อการมีส่วนร่วมสร้างสันติในพื้นที่
แบบสัมภาษณ์	การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล
ตรวจสอบแก้ไข	แนวทางนำร่องโดยนำแบบสัมภาษณ์ไปทดสอบกับผู้นำท้องที่ เพิ่มเติมหัวข้อ (ถ้ามี) แก้ไขคำถามในการสัมภาษณ์ใหม่

ตามหลักการของ Kvale (๑๙๙๖) ตารางที่ ๔ - ๑ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ผู้วิจัยใช้คำถามเชิงแนะนำ และคำถามต่อเนื่องแสดงกระบวนการการออกแบบข้อคำถามของแบบสัมภาษณ์ กำหนดจากขอบเขตการวิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อต้องการทราบถึงการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของผู้นำท้องที่ที่สามารถส่งผลต่อการสร้างสันติสุขให้กับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้หรือไม่ ซึ่งข้อคำถามสำหรับแบบสัมภาษณ์ถูกกำหนดประเด็นตามลักษณะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามทฤษฎีที่ผู้วิจัยเลือกใช้อย่างกว้างๆ เพื่อต้องการให้ผู้นำท้องที่ได้มีโอกาสแสดงวิสัยทัศน์ มุมมองที่มีต่อบทบาทในการทำหน้าที่ของตนต่อการสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดน

ภาคใต้ ดังนั้น การสัมภาษณ์เชิงคุณภาพครั้งนี้จะมีความยืดหยุ่นที่สามารถปรับเปลี่ยนคำพูดหรือคิดข้อความคำถามใหม่ๆที่เกิดระหว่างการพูดคุยเพื่อติดตามคำตอบของผู้นำท้องที่ได้ จึงนำไปสู่แบบสัมภาษณ์ ดังตารางที่ ๔ - ๑

ตารางที่ ๔ - ๒ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างบทบาทผู้นำท้องที่กับการสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

ข้อคำถามแบบสัมภาษณ์ บทบาทผู้นำท้องที่กับการสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

๑. การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์

- ตลอดเวลาของการดำรงตำแหน่งผู้นำท้องที่ท่านได้แสดงบทบาทใด และดำเนินการอย่างไรในพื้นที่ของท่านบ้าง
- หากพบว่าในพื้นที่ของท่านเกิดปัญหา ท่านในฐานะผู้นำท้องที่มีการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไร ยกตัวอย่างปัญหาพร้อมอธิบาย
- ผู้นำท้องที่มีแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างสันติสุขให้เกิดในพื้นที่ของท่านอย่างไร

๒. การสร้างแรงบันดาลใจ

- ผู้นำท้องที่มีการสื่อสารเกี่ยวกับนโยบายการสร้างสันติสุขในพื้นที่อย่างไร
- ผู้นำท้องที่มีการสื่อสารถึงข้อดีและข้อเสียของการเกิดสันติสุขในพื้นที่ให้กับประชาชนทราบหรือไม่
- ผู้นำท้องที่มีแนวทางอย่างไรเพื่อให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการสร้างสันติสุข

๓. การกระตุ้นทางปัญญา

- ผู้นำท้องที่มีการจัดเวทีหรือการประชุมเพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนแนวทางเกี่ยวกับประเด็นเหล่านี้หรือไม่
 - สอบถามความต้องการของประชาชนกับการร่วมสร้างสันติสุข
 - ระดมแนวคิดเพื่อหาแนวทางระหว่างผู้นำท้องที่กับประชาชนเพื่อเสนอการสร้างสันติสุขต่อรัฐ
 - หากผู้นำท้องที่มีการเวทีหรือการประชุมข้างต้น ท่านทำอย่างไร ทำที่ไหน ช่วงระยะเวลาที่ทำเป็นอย่างไร และผลลัพธ์ที่ได้มีอะไรบ้าง
-

ตารางที่ ๔ – ๒ (ต่อ) แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างบทบาทผู้นำท้องถิ่นกับการสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

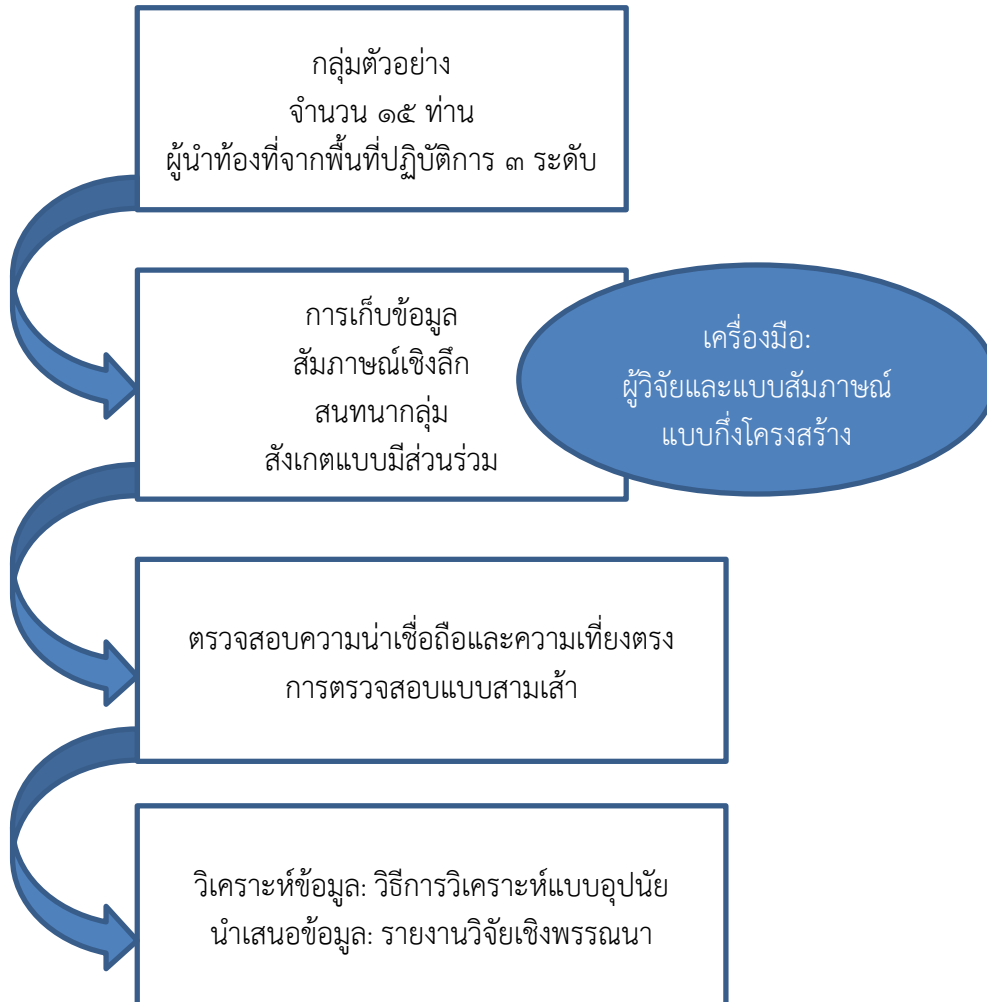
ข้อคำถามแบบสัมภาษณ์
บทบาทผู้นำท้องถิ่นกับการสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

๔. การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล

- ผู้นำท้องถิ่นที่มีการดูแลประชาชนที่ประสบปัญหาอย่างไร (ทุกปัญหาที่ประชาชนมาขอความช่วยเหลือ)
- หากผู้นำท้องถิ่นมีการดูแลประชาชนที่ประสบปัญหา ท่านดูแลในลักษณะใด
 - เป็นที่ปรึกษา
 - เป็นผู้ให้โอกาส
 - เป็นผู้สนับสนุน
 - เป็นผู้ฟัง
 - เป็นแบบอย่างปฏิบัติตนให้ดู

การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยคัดเลือกผู้นำท้องถิ่นที่มาจากพื้นที่ปฏิบัติการ ๓ ระดับ ดังตารางที่ ๔ – ๒ จำนวน ๑๕ คน ผ่านการสนทนากลุ่มกับผู้นำท้องถิ่น โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกตามแนวแบบการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างคำถาม และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสังเกตจะช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและโครงสร้างทางสังคม ปัญหาความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ดำเนินการเก็บข้อมูล การวิจัยครั้งนี้มีขึ้นเพื่อเจาะลึกและวิเคราะห์ถึงการเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย ข้อมูลจำเป็นต้องได้ข้อเท็จจริงที่พบ และสามารถนำไปเชื่อมโยงกับข้อมูลแนวทฤษฎีนโยบายเพื่อดำเนินการสร้างสันติสุข ผู้วิจัยจึงใช้การเปรียบเทียบข้อมูล การตีความหมายจากข้อมูลเพื่อสร้างข้อสรุป และความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ โดยการสังเคราะห์ข้อมูลทฤษฎี หลักการและแนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และการนำเสนอข้อมูล ผลการศึกษาในรูปแบบรายงานวิจัยเชิงพรรณนา ทั้งนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้การตรวจสอบสามเส้าเพื่อลดการแปลข้อมูลที่ผิดพลาดทำให้ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมีความตรงและความเที่ยงต่อการนำไปใช้ตามหลักของ Stake, ๑๙๙๕ ประกอบด้วย (๑) การตรวจสอบด้านนักวิจัย (๒) การตรวจสอบด้านระเบียบวิธีวิจัย และ (๓) การตรวจสอบด้านข้อมูล ได้แก่ เวลา บรรยากาศ บุคคลและทฤษฎี ผู้วิจัยได้สรุปกระบวนการวิธีเชิงคุณภาพดังภาพที่ ๔-๑ แสดงกระบวนการวิจัย

ภาพที่ ๔-๑ แสดงกระบวนการวิจัย



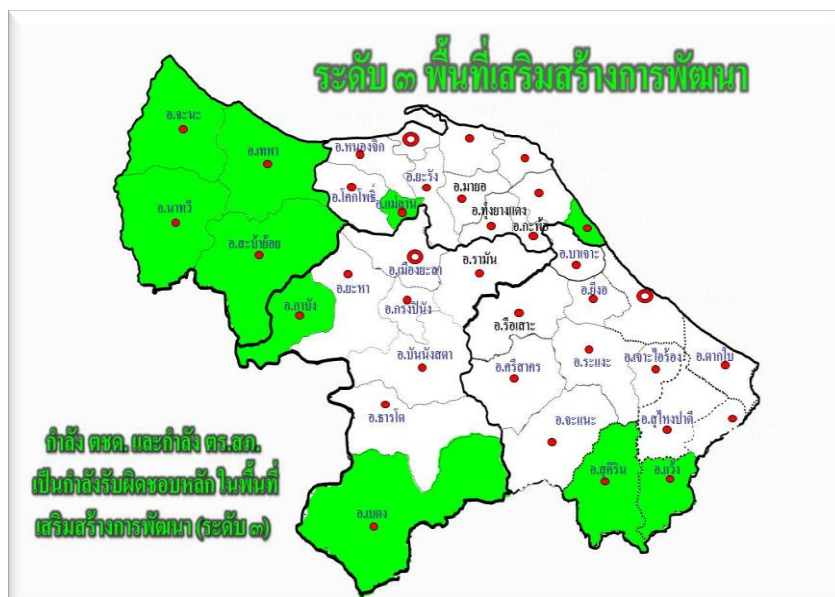
การแบ่งพื้นที่เป้าหมายในการบูรณาการแผนงาน/โครงการปฏิบัติการการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ปี ๒๕๖๒ จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีรายละเอียดดังนี้
 ตารางที่ ๔ – ๓ การแบ่งพื้นที่เป้าหมายในการบูรณาการแผนงาน/โครงการปฏิบัติการการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ปี ๒๕๕๖๒ จังหวัดชายแดนภาคใต้

ระดับพื้นที่	ความหมาย	ขอบเขตพื้นที่
๑	พื้นที่เสริมสร้างความมั่นคงหมายถึงพื้นที่ที่ยังปรากฏความเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ก่อการร้ายซึ่งฝ่ายรัฐต้องใช้การปฏิบัติการเชิงรุก เพื่อจำกัดเสรีภาพเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ก่อการร้ายจึงจำเป็นต้องดำเนินงานกิจการพลเรือนงานการเมืองและงานพัฒนาเพื่อความมั่นคงเพื่อมุ่งสร้างความเชื่อมั่นในอำนาจรัฐ ให้แก่ประชาชนในพื้นที่	๑๐ อำเภอ ประกอบด้วย อ.เมืองยะลา, อ.รามัน, อ.เมืองปัตตานี, อ.ยะรัง, อ.สายบุรี, อ.หนองจิก, อ.กะพ้อ, อ.รีอสาละ, อ.บาเจาะ, อ.ระแงะ มีจำนวน ๑๖ ตำบล ๗๖ หมู่บ้าน
๒	พื้นที่เร่งรัดการพัฒนา หมายถึงพื้นที่ล่อแหลมต่อการก่อเหตุ ซึ่งฝ่ายรัฐต้องเร่งสร้างเกราะป้องกันไม่ให้นักงุ่มง่ามผู้ก่อการร้ายเข้ามาสร้าง/ขยายอิทธิพลในพื้นที่ จึงจำเป็นต้องดำเนินงานพัฒนาอย่างยั่งยืน ควบคู่กันพัฒนาเพื่อความมั่นคงเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่มีความมั่นใจและให้การสนับสนุนฝ่ายรัฐ	๑๗ อำเภอ ประกอบด้วย อ.บันนังสตา, อ.ยะหา, อ.กรงปินัง, อ.ธารโต, อ.มายอ, อ.ทุ่งยางแดง, อ.ปะนาเระ, อ.ยะหริ่ง, อ.โคกโพธิ์, อ.เมืองนราธิวาส, อ.ตากใบ, อ.ยี่งอ, อ.ศรีสาคร, อ.จะแนะ, อ.สุโหงโกลก, อ.สุโหงปาดี และ อ.เจาะไอร้อง มีจำนวน ๑๐๒ ตำบล ๓๘๘ หมู่บ้าน
๓	พื้นที่เสริมสร้างการพัฒนา หมายถึงพื้นที่ที่ไม่มีเหตุรุนแรง ซึ่งฝ่ายรัฐต้องดำรงการดำเนินวิถีชีวิตและความเป็นอยู่อย่างปกติสุขของประชาชนในพื้นที่ โดยการดำเนินงานด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างต่อเนื่องและยกระดับมาตรฐานหรือเป้าหมายการพัฒนาให้เท่าเทียมกับพื้นที่ในภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศ	๑๐ อำเภอ ประกอบด้วย อ.เบตง, อ.กาบัง, อ.แม่ลาน, อ.ไม้แก่น, อ.แว้ง, อ.สุคีริน, อ.จะนะ, อ.เทพา, อ.นาทวี และ อ.สะบ้าย้อย จำนวน ๑๗๒ ตำบล ๑,๕๒๔ หมู่บ้าน

ที่มา: กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร, ๒๕๖๑

แผนภาพที่ ๔ - ๔ พื้นที่เสริมสร้างการพัฒนา ระดับที่ ๓ หมายถึง พื้นที่ที่ไม่มีเหตุรุนแรง ซึ่งฝ่ายรัฐต้องดำรงการดำเนินวิถีชีวิตและความเป็นอยู่อย่างปกติสุขของประชาชนในพื้นที่ โดย การดำเนินงานด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างต่อเนื่องและยกระดับมาตรฐานหรือเป้าหมายการพัฒนาให้ เท่าเทียมกับพื้นที่ในภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศ

แผนภาพที่ ๔ - ๔ พื้นที่เสริมสร้างการพัฒนา ระดับที่ ๓



ที่มา: กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร, ๒๕๖๑

ผลการศึกษาบทบาทผู้นำท้องที่กับการสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

๑. ผลการศึกษาเกี่ยวกับการมีอิทธิพลของผู้นำท้องที่

วิสัยทัศน์ของผู้นำท้องที่พบว่าทุกท่านยึดแนวคิดตามหลักยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนาเป็นแนวทางในการดำเนินบทบาทเพื่อสร้างสันติสุขและการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ของตนเอง และพบว่าผู้นำฯ ได้นำหลักศาสนาเป็นพื้นฐานในการบริหารจัดการทุกด้านของคนในชุมชนเพื่อให้สอดคล้องต่อการดำเนินชีวิตตามวิถีแห่งมุสลิม ซึ่งการมีวิสัยทัศน์นำไปสู่เป้าหมายเพื่อการสร้างสังคมแห่งความสามัคคี ลดช่องว่างความแตกต่างทางความคิด สร้างการยอมรับ ความไว้วางใจ ลดความหวาดระแวง สร้างความใกล้ชิดของคนในชุมชนกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ลดเหตุการณ์ความรุนแรงและฟื้นฟูเศรษฐกิจชุมชน

บทบาทการสร้างสันติสุขของผู้นำท้องที่กระทำโดยการจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่เพื่อสื่อสารนโยบาย การเข้าร่วมประชุมกับทุกหน่วยงานที่เข้ามาให้ความช่วยเหลือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้นำท้องที่ ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา หากคนในชุมชนได้รับความเดือดร้อนหรือเกิดปัญหา ผู้นำท้องที่มีกระบวนการจัดการปัญหา

ต่างๆ โดยซักถามที่มาและสาเหตุของปัญหาอย่างละเอียด และหาแนวทางการแก้ไขปัญหาร่วมกับเจ้าทุกข์ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาเป็นที่ยอมรับของคนทุกฝ่าย หากกรณีที่ต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่รัฐทราบเพื่อขอความช่วยเหลือในทางออกของปัญหาก็จะรีบลงมือทำ

๒. ผลการศึกษาเกี่ยวกับการสร้างแรงบันดาลใจโดยผู้นำท้องถิ่น

ผู้นำท้องถิ่นสร้างแรงบันดาลใจต่อคนในชุมชนให้เห็นถึงความสำคัญของการร่วมสร้างสันติสุข โดย การสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายการสร้างสันติสุข นโยบายเกี่ยวกับการสร้างความมั่นคง การพัฒนาเศรษฐกิจ ข้อมูลต่างๆที่ได้รับจากภาครัฐสื่อสารไปยังคนในชุมชนเพื่อให้ทราบถึงความคืบหน้าในการร่วมแก้ไขปัญหามาทำความเข้าใจเกี่ยวกับข้อดี ผลประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับหากพื้นที่ของเราปราศจากความรุนแรง พื้นที่ที่มีความสันติสุข โดยการสื่อสารจะกระทำเป็นเชิงบวก พูดเกี่ยวกับสิ่งที่ดี สิ่งที่มีประโยชน์ ในการประชุมจะไม่มีการพูดเกี่ยวกับเรื่องการก่อการร้าย หรือเรื่องเกี่ยวกับผู้ก่อการร้าย แนวทางการสื่อสารที่ผู้นำท้องถิ่นกระทำส่วนใหญ่คือการยึดหลักไม่ทำให้คนส่วนมากได้รับความเดือดร้อน แนวทางการสื่อสารที่ทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีสันติสุข

๓. ผลการศึกษากิจกรรมกระตุ้นทางปัญญาโดยผู้นำท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ต่อการเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

ผลการศึกษาพบว่าผู้นำท้องถิ่นได้กิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระดมความคิดเห็น นำเสนอความต้องการ และจัดกิจกรรมเพื่อแสดงความใกล้ชิดและกระชับสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน และกิจกรรมเพื่อรักษาความปลอดภัยของคนในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ พบว่ากิจกรรมที่ทุกชุมชนจัดเป็นประจำทุกเดือนคือ สภาสันติสุขตำบล ซึ่งมีเจ้าหน้าที่จากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมพร้อมกับผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ผู้บริหารโรงเรียน ทหาร ตำรวจ เพื่อหารือเกี่ยวกับประเด็นปัญหา ความต้องการของคนในชุมชน แนวทางการจัดการแก้ไขปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นและแนวนโยบายของภาครัฐ เพื่อให้ผู้นำต่างๆร่วมคิด ร่วมสร้าง ร่วมแก้ไข และกิจกรรมเสวนาสัญจรระหว่างผู้นำต่างๆกับภาครัฐซึ่งจัดโดยภาครัฐทำให้ผู้นำท้องถิ่นเกิดความเข้าใจเจ้าหน้าที่รัฐมากขึ้น เกิดสายสัมพันธ์ที่ดี สร้างความไว้วางใจและการเข้าถึงเจ้าหน้าที่รัฐมากขึ้น โดยกิจกรรมนี้จะจัดขึ้นตามกำหนดการของผู้จัด (ทหาร) ซึ่งผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่กล่าวถึงและเป็นที่ชื่นชอบในกิจกรรมดังกล่าว และการจัดกิจกรรมกีฬาสานสัมพันธ์ในทุกปีระหว่างชุมชน เจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชนเพื่อลดความหวาดระแวง สร้างสัมพันธ์ไมตรี ความใกล้ชิดสนิทสนม และการจัดเวรของคนในชุมชนเพื่อผลัดเปลี่ยนเฝ้าระวังดูแลรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ของตนเอง

๔. ผลการศึกษาคำนิ้งถึงปัจเจกบุคคลโดยพิจารณารูปแบบการดูแลประชาชนในพื้นที่ของผู้นำท้องถิ่น

ผลการศึกษา รูปแบบการดูแลประชาชนของผู้นำท้องถิ่น เมื่อคนในชุมชนประสบกับปัญหา โดยจำแนกรูปแบบตามลักษณะของผู้รับการเปลี่ยนแปลง แบ่งออกเป็น ๕ รูปแบบ คือเป็นที่ปรึกษา, ผู้ให้โอกาส, ผู้สนับสนุน, ผู้ฟัง และเป็นแบบอย่างให้ดู จากผลการสัมภาษณ์พบว่า ผู้นำท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จากกลุ่มตัวอย่าง ทุกท่านแสดงรูปแบบการแก้ไขปัญหาให้กับคนในชุมชนครบ

ทุกประเภท แต่พบว่ารูปแบบที่แสดงมากที่สุดเมื่อมีประชาชนมาเข้าพบเพื่อให้แก้ไขปัญห โดยปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ปัญหายาเสพติด ปัญหาครอบครัว และปัญหาความขัดแย้งต่างๆ

รูปแบบการแสดงออกที่ผู้นำท้องที่ปฏิบัติคือ การเป็นผู้ฟังที่ดี ผลการศึกษาพบว่าผู้นำท้องที่รับฟังทุกปัญหา เปิดกว้างต่อทุกคนสามารถเข้าพบเพื่อพูดคุยได้ตลอดเวลา ถัดมาคือการเป็นที่ปรึกษา เมื่อคนในชุมชนเข้าพบเพื่อขอความช่วยเหลือ ผู้นำท้องที่ทั้งหลายจะคอยเป็นที่ปรึกษาให้คำชี้แนะในด้านต่างๆโดยเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสียในแต่ละทางเลือกให้ประชาชนทราบ ทำให้ประชาชนมองปัญหาในแง่บวก สิ่งสำคัญของการเป็นที่ปรึกษาคือการมอบข้อมูลที่ถูกต้อง ข้อมูลที่เป็นจริง ทั้งนี้พบว่าเมื่อประชาชนประสบผู้นำท้องที่ที่จะแสดงบทบาทการเป็นผู้ให้โอกาส โดยเฉพาะปัญหาเสพติด กรณีผู้เสพยาเสพติด ผู้นำท้องที่จะให้โอกาสในการนำไปรักษาตัว หรือบำบัดก่อนที่จะส่งตัวให้กับเจ้าหน้าที่เพราะเชื่อว่าผู้เสพนั้นเป็นบุคคลที่ต้องได้รับความช่วยเหลือ และต้องได้รับโอกาสในการรักษาตัวก่อนที่จะดำเนินการในขั้นตอนอื่นๆ เช่นเดียวกับกรณีปัญหาการก่อการร้าย หากพบว่าประชาชนที่ดูแลตกเป็นผู้ต้องสงสัย หรือเป็นผู้กระทำความผิด จะมีการให้โอกาสเพื่อแก้ไขตัวเอง ให้โอกาสในการกลับตัวกลับใจ หากไม่สามารถปฏิบัติได้จึงจะส่งตัวไปดำเนินตามขั้นตอนของรัฐ

รูปแบบที่สำคัญที่พบว่าผู้นำท้องที่ทุกท่านที่เข้ารับการสัมภาษณ์แสดงต่อการดูแลประชาชนผู้อยู่ใต้การดูแลคือ การเป็นแบบอย่างทำให้ดู เพราะผู้นำท้องที่ทุกท่านเชื่อว่า ก่อนจะทำให้ผู้อื่นเชื่อและปฏิบัติตาม ผู้นำเองควรจะเป็นแบบอย่างที่ดี การเป็นแบบอย่างที่ดีคือการมีคุณธรรม จริยธรรม การปฏิบัติตนที่เป็นกลาง การดำเนินวิถีชีวิตตามหลักศาสนาที่ถูกต้อง การไม่ยุ่งเกี่ยวต่อยาเสพติด การส่งเสริมและให้ความสำคัญต่อการศึกษา

สรุป

การศึกษาในบทที่ ๔ เป็นการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับเนื้อหาที่อยู่ในบริบทของวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๓ เพื่อกำหนดบทบาทของผู้นำท้องที่ที่เหมาะสมเพื่อสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการศึกษาต่อวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๓ ดังกล่าวสรุปได้ดังนี้ การกำหนดบทบาทของผู้นำท้องที่ที่เหมาะสมกับการร่วมสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดำเนินการค้นหาคำตอบโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างผู้นำท้องที่จำนวน ๑๕ ท่าน ซึ่งเป็นผู้นำท้องที่ที่มาจากพื้นที่ปฏิบัติการ ๓ ระดับ เครื่องมือวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามแบบกึ่งโครงสร้าง ผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยการสนทนาแบบกลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า แนววิสัยทัศน์ของผู้นำท้องที่ยึดหลักยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และหลักของศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินบทบาทเพื่อสร้างสันติสุข ซึ่งผู้นำท้องที่มีบทบาทต่อการประสานงานระหว่างชุมชน และภาครัฐรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกิจกรรม และแนวทางในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ ผ่านการจัดกิจกรรมประจำเดือนของแต่ละชุมชน โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความเข้าใจ ลดความหวาดระแวง สร้างความสามัคคีอันนำไปสู่การมีส่วนร่วมเพื่อสร้างสันติสุข

บทบาทของผู้นำห้องที่ซึ่งได้รับความสำคัญมากเรียงตามลำดับ ดังนี้

๑. การเป็นแบบอย่างทำให้ดู เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดี ที่ถูกต้องให้กับคนในชุมชนได้ยึดถือ และปฏิบัติตาม

๒. การเป็นผู้ฟังที่ดี ผู้นำห้องที่รับฟังทุกปัญหา เปิดกว้างต่อทุกคนสามารถเข้าพบเพื่อ พูดคุยได้ตลอดเวลา

๓. การเป็นที่ปรึกษา และการเป็นผู้คอยสนับสนุน ผู้นำห้องที่คอยเป็นที่ปรึกษา ให้คำชี้แนะในด้านต่างๆ การมอบข้อมูลที่ถูกต้อง ข้อมูลที่เป็นจริง สนับสนุนแนวทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ ต่อคนในชุมชน

๔. การเป็นผู้ให้โอกาส โดยเฉพาะปัญหาหาเสาเสตติ กรณีสู่เสพยาเสพตติ ผู้นำห้องที่จะให้โอกาสในการนำไปปรึกษาตัว หรือบำบัดก่อนที่จะส่งตัวให้กับเจ้าหน้าที่เพราะเชื่อว่าผู้เสพนั้นเป็นบุคคล ที่ต้องได้รับความช่วยเหลือ

บทที่ ๕

สรุป และข้อเสนอแนะ

บทที่ ๕ ผู้วิจัยนำเสนอบทสรุปและข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยและการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องต่องานวิจัยเรื่องการกำหนดบทบาทผู้นำท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อนำไปสู่การใช้ข้อมูลอันเกิดประโยชน์ต่อการส่งเสริมและพัฒนาสันติสุขต่อประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ และการกำหนดบทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่อยากเหมาะสมโดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. สรุป
๒. ข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษาแนวทางการกำหนดบทบาทผู้นำท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อ ๑ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์บทบาทของผู้นำท้องถิ่นซึ่งส่งผลต่อการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ สรุปได้ว่า แนวทางในการแสดงบทบาทของผู้นำท้องถิ่นยึดหลักยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และตามแนวทางหลักศาสนา โดยส่วนใหญ่ประชาชนในพื้นที่นับถือศาสนาอิสลาม ดังนั้นผู้นำท้องถิ่นจึงสอดคล้องต่อการดำเนินชีวิตตามวิถีมุสลิม และสอดคล้องต่อสังคมพหุวัฒนธรรม แนวทางทั้งสองผู้นำท้องถิ่นได้นำมาเป็นกรอบเพื่อวางแผนทางการบริหารจัดการประชาชนและคนในชุมชนให้เกิดความสามัคคี ความเข้าใจระหว่างคนในชุมชน เจ้าหน้าที่รัฐ ทหาร ตำรวจ และผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกระดับ ลดความวาทะระแวง สร้างการยอมรับซึ่งกันและกัน

ผู้นำท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญต่อการกำหนดกิจกรรมเพื่อการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุข เป้าหมายของการจัดกิจกรรมคือเพื่อต้องการสื่อสารนโยบาย แลกเปลี่ยนความคิด นำเสนอความต้องการ และประโยชน์ที่ได้รับหากพื้นที่เกิดสันติสุข โดยผู้นำท้องถิ่นประสานเจ้าหน้าที่รัฐและผู้เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกิจกรรมต่างๆ คือ การประชุมสภาสันติสุข กิจกรรมกีฬาสัมพันธ์ กิจกรรมทางศาสนา ซึ่งผู้นำท้องถิ่นดำเนินการกระบวนกรจัดการปัญหาต่างๆ ในพื้นที่ของตนเองด้วยการสื่อสารสองทางคือ ชักถามที่มาและสาเหตุของปัญหาอย่างละเอียด และหาแนวทางการแก้ไขปัญหาพร้อมกับเจ้าทุกข์เพื่อให้การแก้ไขปัญหาเป็นที่ยอมรับของคนทุกฝ่าย หากกรณีที่ต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่รัฐทราบเพื่อขอความช่วยเหลือในทางออกของปัญหาก็จะรีบลงมือทำ

ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อ ๒ เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุขของผู้นำท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ สรุปได้ว่า ปัญหาที่สร้างอุปสรรคต่อบทบาทของผู้นำท้องถิ่นต่อการเสริมสร้างสันติสุข แบ่งออกเป็นสองส่วนสำคัญ คือ ส่วนแรกเกิดจากคนในชุมชน ได้แก่ ปัญหายาเสพติด เนื่องจากปัญหาเสพติดส่งผลต่อบุคคล ชุมชนและสังคม ต้นเหตุของปัญหาทางสังคมคือ การลักขโมย การทำร้ายร่างกาย เกิดอุปสรรคต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

เนื่องจากผู้เสพไม่มีอาชีพ ไม่ทำงาน เป็นภาระของครอบครัว สร้างปัญหาต่อเนื่องในชุมชนเกิดความกลัวและความหวาดระแวงในการดำเนินชีวิต และปัญหาการขาดความสามัคคีของคนในชุมชน สาเหตุจากความคิดที่แตกต่าง การไม่ยอมรับซึ่งกันและกัน รวมถึงความขัดแย้งทางผลประโยชน์ และกรณีประชาชนกับเจ้าหน้าที่รัฐ เกิดจากการแสดงความไม่ยุติธรรม ความลำเอียงทำให้ส่งเสริมสร้างปัญหาความแตกแยกระหว่างคนในชุมชน และเพิ่มความขัดแย้งจนไม่สามารถคลี่คลายปัญหาได้

ปัญหาและอุปสรรคส่วนที่สองเกิดจากบุคคลภายนอกชุมชน คือเจ้าหน้าที่รัฐ ทหาร ตำรวจ องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดความจริงใจต่อการแก้ไข้ปัญหา แสดงได้จากการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีชีวิต วัฒนธรรมของคนในชุมชน สะท้อนไปยังปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจต่อบริบททางสังคม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ทำให้การแก้ไข้ปัญหา การพัฒนาและการฟื้นฟูชุมชนไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน เพราะประชาชนไม่ได้ต้องการในสิ่งภาครัฐยื่นข้อเสนอ อีกทั้งการขาดความต่อเนื่องในการแก้ไข้ปัญหา และการแก้ไข้ปัญหาความไม่สงบในที่ไม่ตรงจุด คือ เจ้าหน้าที่รัฐหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมักนิยมนำวิธีปฏิบัติแบบเดียวมาใช้กับพื้นที่ที่มีสาเหตุของปัญหาที่ต่างกัน จนนำไปสู่การไม่ได้รับความไว้วางใจให้แก้ไข้ปัญหา

ต่อบทสรุปประสงค์ของการวิจัยข้อ ๓ เพื่อกำหนดบทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ สรุปได้ว่า ผู้นำท้องถิ่นแสดงบทบาทตามลักษณะของผู้มีการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย ๕ รูปแบบ คือเป็นที่ปรึกษา ผู้ให้โอกาส ผู้สนับสนุน ผู้ฟัง และการเป็นแบบอย่างให้ดู รูปแบบที่สำคัญที่พบว่าผู้นำท้องถิ่นกระทำและส่งผลเชิงบวกในชุมชนคือการเป็นแบบอย่างให้ดู เพราะผู้นำท้องถิ่นทุกท่านเชื่อว่า ก่อนจะทำให้ผู้อื่นเชื่อและปฏิบัติตาม ผู้นำเองควรประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดี การเป็นแบบอย่างที่ดีคือ การมีคุณธรรม จริยธรรม การปฏิบัติตนที่เป็นกลาง การดำเนินวิถีชีวิตตามหลักศาสนาที่ถูกต้อง การไม่ยุ่งเกี่ยวต่อยาเสพติด การส่งเสริมและให้ความสำคัญต่อการศึกษา ถัดมารูปแบบการแสดงออกที่ผู้นำท้องถิ่นปฏิบัติทุกครั้งคือการเป็นผู้ฟังที่ดี รับฟังทุกปัญหา เปิดกว้างต่อทุกคน ถัดมาคือ การเป็นที่ปรึกษา ผู้นำท้องถิ่นแสดงบทบาทเป็นที่ปรึกษาให้คำชี้แนะในด้านต่างๆโดยเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสีย การใช้ข้อมูลที่ต้องการข้อมูลที่เป็นจริง การเป็นผู้ให้โอกาส คือการให้โอกาสตัดสินใจและเลือกในสิ่งที่ตนเองต้องการโดยอยู่บนพื้นฐานความถูกต้องตามกฎหมาย

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบคำสั่ง มติคณะรัฐมนตรี และสนธิสัญญา การทบทวนและวิเคราะห์ถึงผลกระทบต่อการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อความมั่นคงและรูปแบบแนวทางการแก้ไข้ปัญหาให้สอดคล้องต่อพื้นที่และชุมชน ควรให้ความสำคัญต่อการพิจารณาดำเนินการเป็นอันดับแรก เพื่อให้เหมาะสมต่อสภาพแวดล้อม วิถีชีวิตของคนในชุมชน

๒. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ ผู้วิจัยในฐานะเจ้าหน้าที่รัฐฝ่ายทหาร ผู้ซึ่งปฏิบัติงานเกี่ยวข้องโดยตรงต่อการมีบทบาทเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อบูรณาการ การวางแผนกำหนดแนวทาง การเข้าไปมีส่วนร่วมระหว่างผู้นำท้องถิ่นของชุมชน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐต่อประสิทธิภาพในการทำงาน โดยเฉพาะการปรับปรุง และแก้ไข้การทำความเข้าใจสังคมพหุวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ในจังหวัดชายแดนใต้ ก่อนลง

ไปปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทหาร และเจ้าหน้าที่อื่นๆที่เกี่ยวข้อง วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจบทบาท ภาระหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างจริงจัง กระทำอย่างเป็นรูปธรรม สนับสนุน และส่งเสริมผู้นำท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่รัฐที่มีความดีความชอบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกันทุกภาคส่วน โดยข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนำไปวิเคราะห์เพื่อวางแผนลดความขัดแย้งในหน่วยการปฏิบัติงาน ส่งเสริมสนับสนุนการทำงาน วางแผนกำลังพลเพื่อปฏิบัติงาน โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของกำลังพล และส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุข มีรายละเอียดข้อเสนอแนะดังนี้

๒.๑ ด้านการจัดการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมอย่างเป็นรูปธรรม ในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการ เพิ่มความเข้มงวดทุกส่วน โดยเฉพาะผู้นำท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ทหาร จัดโครงการตรวจสอบ และป้องกันยาเสพติด สร้างผู้นำท้องถิ่นต้นแบบชุมชนปราศจากยาเสพติด ให้ความช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดที่กลับใจ จัดตั้งศูนย์บำบัดยาเสพติด และโครงการฟื้นฟูสร้างอาชีพเพื่อลดภาระทางสังคม ส่งเสริมความสันติสุขคืนสู่ชุมชนอย่างยั่งยืน

๒.๒ ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ เน้นการแลกเปลี่ยน แสดงความคิดเห็นจากหน่วยงานทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง บนพื้นฐานการเข้าใจต่อปัญหา และอุปสรรคของการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุข เพื่อให้เกิดแนวทางการทำงานอย่างถูกต้อง และเป็นไปตามทิศทางนโยบายเดียวกันกับภาครัฐ ดังนั้น จึงควรจัดทำหลักการเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน คู่มือการปฏิบัติงาน หรือหลักสูตรการอบรมสัมมนาเพื่อเตรียมความพร้อม สร้างความเข้าใจที่มาและความสำคัญของการเกิดสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

๒.๓ ด้านการส่งเสริมแรงจูงใจต่อผู้นำท้องถิ่น บุคคลากร เจ้าหน้าที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น การจัดกิจกรรมรางวัลบุคคลดีเด่น ผู้ที่มีผลงานส่งเสริมการสร้างสันติสุขในเขตความรับผิดชอบของตนเอง การนำเสนอ หรือการประกวดผลงาน โครงการที่เกี่ยวข้องต่อการส่งเสริม และผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุขเพื่อเป็นขวัญ และสร้างกำลังใจต่อผู้ปฏิบัติงานดี ให้เกิดการยอมรับ การให้เกียรติ

๒.๔ ด้านการส่งเสริม และสนับสนุนการสร้างเครือข่ายในระดับชุมชน ระหว่างผู้นำท้องถิ่นและคนในชุมชน เพื่อความสามัคคี โดยเปิดโอกาส ให้เสรีทางความคิด และการปฏิบัติภายใต้กรอบที่กำหนด เพื่อกระตุ้นการแสดงออกความเป็นผู้นำของผู้นำท้องถิ่น อาทิเช่น ส่งเสริมการจัดการประชุมแลกเปลี่ยนประจำสัปดาห์ การจัดกิจกรรมสานสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมตามศาสนา หรือ ประเพณีของคนในพื้นที่ โดยเจ้าหน้าที่รัฐทุกภาคส่วนควรมีส่วนร่วมสนับสนุนไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง เน้นการปฏิสัมพันธ์แบบสองทาง มากกว่าการออกคำสั่ง หรือเป็นเพียงผู้นำที่ขาดการเป็นแบบอย่างที่ดี

๓. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ปัญหาและอุปสรรคที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้

๓.๑ การศึกษารูปแบบความต้องการของประชาชนที่มีผลต่อการเสริมสร้างการแก้ไขปัญหาความไม่สงบ

๓.๒ ส่งเสริมการสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ เนื่องจากผลการศึกษาวิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจว่า การแก้ไขปัญหาความไม่สงบสุขไม่ตรงต่อความต้องการของคนในชุมชน ดังนั้น

หากมีการศึกษาวิจัยความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างจริงจัง ผลการศึกษาจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพต่อการแก้ไขปัญหาความไม่สงบสุขในพื้นที่ได้

๓.๓ การศึกษาวิจัยบทบาทของผู้นำท้องที่ต่อการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุขควรศึกษาโดยการเปรียบเทียบบทบาทผู้นำท้องที่ จากการเลือกพื้นที่แบบสุ่มโต่ง โดยยึดการแบ่งพื้นที่เป้าหมายในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ปี ๒๕๖๒ คือ พื้นที่ระดับ ๑ พื้นที่เสริมสร้างความมั่นคงหมายถึง พื้นที่ที่ยังปรากฏความเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ก่อการร้ายซึ่งฝ่ายรัฐต้องใช้การปฏิบัติการเชิงรุก เพื่อจำกัดเสรีภาพเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ก่อการร้ายจึงจำเป็นต้องดำเนินงานกิจการพลเรือน งานการเมืองและงานพัฒนาเพื่อความมั่นคงเพื่อมุ่งสร้างความเชื่อมั่นในอำนาจรัฐ ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ๑๐ อำเภอ ประกอบด้วย อ.เมืองยะลา, อ.รามัน, อ.เมืองปัตตานี, อ.ยะรัง, อ.สายบุรี, อ.หนองจิก, อ.กะพ้อ, อ.รือเสาะ, อ.บาเจาะ, อ.ระแงะ เปรียบเทียบกับพื้นที่ระดับ ๓ พื้นที่เสริมสร้างการพัฒนา หมายถึง พื้นที่ที่ไม่มีเหตุรุนแรง ซึ่งฝ่ายรัฐต้องดำรงการดำเนินวิถีชีวิตและความเป็นอยู่อย่างปกติสุขของประชาชนในพื้นที่ โดยการดำเนินงานด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง และยกระดับมาตรฐานหรือเป้าหมายการพัฒนาให้เท่าเทียมกับพื้นที่ในภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศ ๑๐ อำเภอ ประกอบด้วย อ.เบตง, อ.กาบัง, อ.แม่ลาน, อ.ไม้แก่น, อ.แว้ง, อ.สุคีริน, อ.จะนะ, อ.เทพา, อ.นาทวี และ อ.สะบ้าย้อย เพื่อเรียนรู้ความสำเร็จ และอุปสรรคจากพื้นที่ดังกล่าว

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรกฎ ทองชะโชค. “การบังคับใช้กฎหมายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้”. วารสารวิชาการนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ปีที่ ๕(๗) มกราคม-ธันวาคม ๒๕๕๗ หน้า ๑-๒๐.
- กองอำนวยการรักษาความมั่นคงส่วนหน้า. “ข้อมูลนโยบาย/ยุทธศาสตร์และแผนแม่บทที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนฯปี”. ๒๕๖๑
- กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร. “ประวัติความเป็นมา”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.isoc.go.th/?page_id=63, ๒๕๖๒.
- กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร. “โครงสร้าง กอ.รมน.”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.isoc.go.th/?page_id=101, ๒๕๖๒.
- กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร. “วิสัยทัศน์/พันธกิจ/ยุทธศาสตร์”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.isoc.go.th/?page_id=70, ๒๕๖๒.
- กัมปนาท นาดามัน และ วรณชนก จันทชุม, “ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองใหม่ อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี”. วารสารวิชาการ อัล-ฮิกมะฮฺ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา ปีที่ (๓)๖ กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๖ หน้า ๒๓-๓๖.
- คณะผู้จัดพิมพ์. กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง ระเบียบ คำสั่งและแนวปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดือนตุลา, ๒๕๕๔.
- คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา. “พระราชโองการ ประกาศ เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.mratchakitcha.soc.go.th/announce..html>, ๒๕๖๑.
- เครือศรี วิเศษสุวรรณภูมิ. “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายเยาวชนเสริมสร้างสันติวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี”. วารสารปาริฉัตร มหาวิทยาลัยทักษิณ ปีที่ ๒๘(๓) ๒๕๕๘ หน้า ๕๐-๖๓.
- จุฑารัตน์ ชมพันธุ์. “การวิเคราะห์หลัก “การมีส่วนร่วมของประชาชน” ในบริบทประเทศไทย”. วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม ปีที่ ๘ (๑) มกราคม - มิถุนายน ๒๕๕๕ หน้า ๑๒๓-๑๔๑.
- ฐิติมา พูลเพชร จิรวรรณ คงคล้าย และเฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน. “ภาวะผู้นำรูปแบบการทำงานของพนักงานกับการจัดการทรัพยากรมนุษย์”. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, ปีที่ ๑๑, มกราคม-เมษายน ๒๕๖๐ หน้า ๒๐๒-๒๒๐.
- นภวรรณ คณานุรักษ์. “บทบาทผู้นำองค์กรที่มีพนักงานวิชาชีพ”. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, ปีที่ ๓๑(๑), มกราคม - มีนาคม ๒๕๕๔ หน้า ๑๒๓-๑๓๓.

- ณัฐพงศ์ จิตรนิรัตน์, แววมลี แวบุละ และ นพรินทร์ สุบินรัตน์. “ชุมชนศรัทธา: การพัฒนาบนฐานอัตลักษณ์ชุมชนชายแดนใต้”. วารสารปาริชาติ. ปีที่ ๒๗(๑), เมษายน-กันยายน ๒๕๕๗ หน้า ๒๖-๔๓.
- ทิวากร แยมจังหวัด และ อับดุลรอญิง สือแต. “การเจรจาสันติภาพเชิงอิสลาม : การแก้ปัญหาความขัดแย้งของเคาะลีฟะฮ์อูษมาน อิบน์ อ์ฟฟาน”. วารสาร AL-NUR บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนี. ปีที่ ๑๑(๒๐) มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๙ หน้า ๒๑-๓๑.
- บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์ และคณะ. “พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่_พ.ศ._2457, ๒๕๕๙.
- ปวิษฐา ชนะการณ, ภิรกาญจน์ ไคนุ่นนา, และ กุสุมา ภูใหญ่. “การสื่อสารเพื่อสันติภาพ: แนวคิดและข้อเสนอสำหรับการออกแบบหลักสูตรในระดับบัณฑิตศึกษา คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี”. วารสารวิทยบริการ ปีที่ ๒๙(๒) พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๖๑ หน้า ๑๔๙-๑๖๐.
- ประทีป หมวกสกุล, จงรัก พลาศัย, ทวี บุญภิรมย์, สุพัฒน์ ศรีสวัสดิ์, อะลี เจ๊ะแล และ อวยชัย เปลื้องประสิทธิ์. “โครงการวิจัยประเมินผลแผนปฏิบัติงานการพัฒนาจังหวัดชายแดนใต้ พ.ศ. ๒๕๕๕: พื้นที่จังหวัดนราธิวาส”. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์. ฉบับพิเศษประจำปี ๒๕๕๖, หน้า ๕๓-๖๕.
- ประสพชัย พสุนนท์ และ พิทักษ์ ศิริวงศ์. “ประสิทธิภาพและกุญแจแห่งความสำเร็จในการดำเนินการสหกรณ์การเกษตร: การศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก”. Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts), ปีที่ ๖ (๑), มกราคม-เมษายน ๒๕๕๖ หน้า ๖๑๐-๖๒๘.
- พระวีระพจน์ ชาครธมโม (ผลจันทร์) และ ชันทอง วัฒนประดิษฐ์ และ พูนสุข มาศรีงสรรค์. “การมีส่วนร่วมของสตรีชาวพุทธในการเสริมสร้างชุมชนสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้: กรณีศึกษาชุมชนบ้านนอกต.บ้านนอก อ.ปะนาเระ จ.ปัตตานี”. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร ปีที่ ๖ ฉบับพิเศษประจำปี ๒๕๖๑ หน้า ๗๖-๙๐.
- พระมหาพงษ์พิสิษฐ์ ฐานวโร (ปาจิตเณย์). “วัฒนธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ” วารสาร “ศึกษาศาสตร์ มจร” คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ปีที่ ๖(๒) กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๑ หน้า ๕๔๒-๕๕๗.
- พิชญา วัฒนะรังสรรค์ และ ชลวิษ สุธัญญารักษ์. “การเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานโรงแรม ระดับ ๔ ดาว ย่านสยามสแควร์”. วารสารวิจัยและพัฒนาวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. ปีที่ ๑๑(๑), มกราคม-เมษายน ๒๕๕๙ หน้า ๗๑-๗๙.
- พันเอก ธวัชชัย ตั้งพิทักษ์กุล. “กระบวนการสร้างสันติสุขในพื้นที่ขัดแย้งจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษา หมู่บ้านชือเลาะห์ ตำบลเรียง อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส”. วารสารสถาบันป้องกันประเทศ. ปีที่ ๖ (๓), พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๕๘ หน้า ๓๙-๕๐.

- พันเอก (พิเศษ) สิทธิชัย ไวยพุ่ม และ ณ์ฐพล ชันชไชย. “แนวทางการบริหารจัดการความมั่นคงปลอดภัยทางการเมืองการปกครองท้องถิ่น ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย”. วารสารเกษมบัณฑิต. ปีที่ ๑๖(๒) กรกฎาคม – ธันวาคม ๒๕๕๘ หน้า ๑-๑๕.
- พันเอกบุญเอื้อ บุญฤทธิ์. “การก่อความไม่สงบใน 3จังหวัดชายแดนภาคใต้กับอัตลักษณ์ของคนในพื้นที่และพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่รัฐ”. วารสารเกษมบัณฑิต, ปีที่ ๑๔(๒) กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๖ หน้า ๔๖-๕๘.
- พิรณันท์ จารง, บุญทัน ดอกโรส และ วิมล หอมยิ่ง. “ประสิทธิผลการนำสันติสุขกลับคืนสู่จังหวัดชายแดนภาคใต้”. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. ปีที่ ๒๑ (๓), กันยายน-ธันวาคม ๒๕๕๘ หน้า ๑๖๐-๑๖๙.
- มูลนิธิผานวฒนธรรม. “แถลงการณ์ฉบับที่ 3: คัดค้านข้อเสนอให้กองทัพประกาศกฎอัยการศึก”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://deepsouthwatch.org/th/node/788>, ๒๕๕๓.
- วิรินทร์ อักษรนิตย์. “แนวคิดและการปฏิบัติ: ประชาคมตำบล/หมู่บ้านของผู้นำชุมชนมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้”. วารสารสงขลานครินทร์. ปีที่ ๒๐(๒) เมษายน-มิถุนายน ๒๕๕๗ หน้า ๑๑๗-๑๕๔.
- วสันต์ ชมภูศรี. “การบังคับใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ กับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน” คุชฎินิพนธ์นิติศาสตร์คุชฎบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๙.
- วัชรภรณ์ จุ้ยลำเพ็ญ. “กระบวนการเพื่อสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ : ศึกษาเปรียบเทียบกรณี มีน ดาเนา สาธารณรัฐฟิลิปปินส์” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.parliament.go.th/library/>, ๒๕๕๘.
- ศรีสมภาพ จิตรภิมย์ศรี. “ความขัดแย้งชายแดนใต้ในรอบ 13 ปี: ความซับซ้อนของสนามความรุนแรงและพลังของบทสนทนาสันติภาพปาตานี” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://deepsouthwatch.org/th/node/11053>, ๒๕๖๐.
- ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้. “ยุทธศาสตร์สันติวิธีภาคประชาชนจังหวัดชายแดนใต้”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <https://deepsouthwatch.org/th/node/92>, ๒๕๕๐.
- ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้. “เกี่ยวกับ ศอ.บต.” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.sbpac.go.th/?page_id=6568, ๒๕๖๒.
- รุจน์จาลักษณ์รายา คณานุรักษ์. “การพัฒนารูปแบบการบริหารชุมชนเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างยั่งยืน”. วารสารเทคโนโลยีภาคใต้. ปีที่ ๑๐ (๑), มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๐ หน้า ๑๑๑-๑๒๐.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. “ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational-Leadership)”. วารสารการบริหารคน, ปีที่ ๒๓ (๒), ๒๕๔๔ หน้า ๙๘-๑๐๒.
- สมชาย กะหลู. “การปฏิบัติหน้าที่ของปลัดอำเภอในเขตพื้นที่ความขัดแย้ง อำเภอรือเสาะจังหวัดนราธิวาส”. ๒๕๕๘.
- สุนทร โคตรบรรเทา. “ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง”. Journal of Buriram Rajabhat University, ปีที่ ๑(๒), ๒๕๕๒ หน้า ๑๒-๑๗.

- สุदारตัน พิมลรัตนกานต์, เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน และ นลินัญฐ์ ดีสวัสดิ์. “ปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการพัฒนาองค์การ”. Veridian E-Journal, Silpakorn University, ปีที่ ๑๐, มกราคม – เมษายน ๒๕๖๐ หน้า ๑๖๔๓-๑๖๖๐.
- สุทธิพร บุญมาก, เมธี ดีสวัสดิ์, ญัฐพงศ์ จิตรนิรัตน์, และ จำนงค์ แรกพินิจ. “ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อการบังคับใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้”. วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ ปีที่ ๒๘ (๑) เมษายน – กันยายน ๒๕๕๘ หน้า ๑๓๖-๑๕๕.
- สุรสิทธิ์ วรชัชวร. “ความครอบคลุมทางสังคม (Social inclusion): ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างประชาชนในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ กรุงเทพมหานครและระดับประเทศ”. วารสารพัฒนบริหารศาสตร์. ปีที่ ๕๗(๓), ๒๕๖๐ หน้า ๒๑-๔๖.
- สุชาติ มั่นคงพิทักษ์กุล, สมบัติ อารังธัญวงศ์, ประพนธ์ สหพัฒนา และ ศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรี. “การแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ : นโยบาย กระบวนการ และผลลัพธ์”. วารสารอัล-ฮิกมะฮฺ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ปีที่ ๖(๑๒) กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๙ หน้า ๓๕-๕๓.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและนโยบายต่างประเทศ. “นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๒” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://deepsouthwatch.org/th/node/9823>, ๒๕๕๙.
- สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. “กรอบยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก http://library2.parliament.go.th/ebook/e_hotissue.html, ๒๕๖๑.
- อานนท์ ศักดิ์วรวิชญ์. “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา : วิธีการแห่งศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <http://as.nida.ac.th/gsas/article/เข้าใจ-เข้าถึง-พัฒนา-วิธ/>, ๒๕๖๐.
- อ้อมใจ วงษ์มณฑา. “การจัดการเชิงกลยุทธ์ของทหารในจังหวัดชายแดนภาคใต้”. วารสารรัฐสมิแล ปีที่ ๓๙(๒) พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๖๑ หน้า ๙๕-๙๘.
- อานนท์ ศักดิ์วรวิชญ์. “แผนภาพศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <http://as.nida.ac.th/gsas/article/จุดเปลี่ยนภาครัฐด้วยเท-2/>, ๒๕๖๐.
- อิทธิชัย สีดำ. “ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการน่านโยบายเสริมสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปปฏิบัติศึกษากรณี : ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติในจังหวัดปัตตานี”. วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ ปีที่ ๒๕ (๒) ตุลาคม ๒๕๕๕ - มีนาคม ๒๕๕๖ หน้า ๙๑ - ๑๐๔.

ภาษาต่างประเทศ

- Elmuti, D., Minnis, W., & Abebe, M. (2005). Does education have a role in developing leadership skills?. *Management Decision*, 43(7/8), 1018-1031.
- Huse, E. F. (1978). Organization development. *The Personnel and Guidance Journal*, 56(7), 64-67.
- Kvale, Steinar. *Interviews an introduction to qualitative research interviewing*. CA: Sage, 1996.
- McFarland, D. E. *Management: foundations and practices*. Macmillan Pub Co., 1979.
- Miles, M. B., Huberman, A. M., Huberman, M. A., & Huberman, M. *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage, 1994.

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์การวิจัย

แนวทางการกำหนดบทบาทผู้นำท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้
แบบสัมภาษณ์คือส่วนหนึ่งของงานวิจัยหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
โดย พลตรี เกรียงไกร ศรีรักษ์ รุ่นที่ 61

ข้อมูลของการตอบแบบสอบถามถือเป็นข้อมูลส่วนบุคคลจะถูกเก็บรักษาเป็นความลับ
และนำไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาพื้นที่ เพื่อสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ขอขอบคุณที่ท่านให้ความร่วมมือเพื่อตอบแบบสอบถาม

เรียน ผู้ตอบแบบสอบถาม กรุณาเขียนแสดงความคิดเห็นในแต่ละข้อคำถาม

1. ข้อคำถามเกี่ยวกับการมีอิทธิพลของผู้นำท้องถิ่น

- ท่านมีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการสร้างสันติสุขในพื้นที่ของตนเองอย่างไร

- ที่ผ่านมามีท่านได้แสดงบทบาทเกี่ยวกับการสร้างสันติสุขอย่างไรในพื้นที่ของตน

- หากพบว่าในพื้นที่ของท่านเกิดปัญหา (ปัญหาทุกประเภท) ในเบื้องต้นท่านจะมีวิธีการจัดการ
ปัญหาเหล่านั้นอย่างไร

2. ข้อคำถามเกี่ยวกับการสร้างแรงบันดาลใจโดยผู้นำท้องถิ่น

- ท่านมีการสื่อสารเกี่ยวกับนโยบายการสร้างสันติสุขในพื้นที่อย่างไร

- ท่านมีการสื่อสารเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการเกิดสันติสุขในพื้นที่ให้กับประชาชนได้ทราบหรือไม่

- ท่านมีแนวทางอย่างไรในการสื่อสารให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการสร้างสันติสุข

3. ข้อคำถามเกี่ยวกับการกระตุ้นทางปัญญาเพื่อให้เกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่

- ท่านมีการจัดการประชุมเพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนแนวทาง หรือสอบถามความต้องการของคนในพื้นที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างสันติสุขหรือไม่. ถ้ามี ทำอย่างไร ทำแบบไหน ทำกี่ครั้ง ผลลัพธ์เป็นอย่างไร

4. ข้อคำถามเกี่ยวกับการคำนึงถึงปัจเจกบุคคลท่านมีรูปแบบการดูแลประชาชนที่มีปัญหาอย่างไร (ทุกปัญหาที่เกิดขึ้นกับประชาชน) กรุณาเลือกและอธิบาย

- เป็นที่ปรึกษา

- ท่านมีรูปแบบการดูแลประชาชนที่มีปัญหาอย่างไร (ทุกปัญหาที่เกิดขึ้นกับประชาชน) กรุณาเลือกและอธิบายเป็นผู้ให้โอกาส

- เป็นผู้สนับสนุน

- เป็นผู้ฟัง

- เป็นแบบอย่างทำให้ดู

5. ข้อคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

- ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่ร่วมกับประชาชนอย่างไรบ้าง

6. ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อให้การสร้างสันติสุขในพื้นที่เกิดประสิทธิผลอย่างไรบ้าง

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	พลตรี เกรียงไกร ศรีรักษ์
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๖
การศึกษา	การศึกษาทางพลเรือน มศ.๓ โรงเรียนสุราษฎร์ธานี จ.สุราษฎร์ธานี ปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต ปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต การศึกษาหลักสูตรทางการทหาร เข้ารับการศึกษา นนร. เมื่อ ๒๖ ก.พ. ๒๕๒๔ ส่งทางอากาศ รุ่น ๑๕๓ ปี ๒๕๒๗ การรบแบบจู่โจม รุ่น ๗๘ ปี ๒๕๒๘ ชั้นนายร้อย เหล่า ร. รุ่น ๗๘ ปี ๒๕๓๑ ชั้นนายพัน เหล่า ร. รุ่น ๕๖ ปี ๒๕๓๔ หลักสูตรฯ รร.สธ.ทบ.สบส. รุ่น ๗๓ ปี ๒๕๓๗
ประวัติการทำงานโดยย่อ	การรับราชการและตำแหน่งสำคัญ ปี ๒๕๕๙ รอง ผบ.พล.ร.๑๕ ปี ๒๕๕๙ รอง ผบ.พล.ร.๕ ปี ๒๕๖๑ ผบ.บชร.๔ ปี ๒๕๖๒ ผบ.พล.ร.๕
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้บัญชาการกองพลทหารราบที่ ๕

สรุปย่อ

ลักษณะวิชายุทธศาสตร์

เรื่อง แนวทางการกำหนดบทบาทผู้นำท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อสร้างสันติสุขในจังหวัด

ชายแดนภาคใต้

ผู้วิจัย พลตรี เกรียงไกร ศรีรักษ์

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๑

ตำแหน่ง ผู้บัญชาการกองพลทหารราบที่ ๕

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันประกอบด้วยจังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลาจังหวัดนราธิวาส และบางอำเภอในจังหวัดสงขลาของประเทศไทย สร้างความหวาดกลัว และส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน สังคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ ผลกระทบในระดับประเทศทำให้เกิดการขาดเสถียรภาพทางด้านความปลอดภัยและความมั่นคง ผลที่เกิดขึ้นเหล่านี้นับเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศชาติ จึงทำให้อุทธรศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑ – พ.ศ.๒๕๘๐) กำหนดให้การแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ถือเป็นวาระเร่งด่วนที่ต้อง เร่งแก้ไข ผู้วิจัยให้ความสำคัญต่อบทบาทดังกล่าวและพบว่าจากประสบการณ์ในการทำงาน แนวทาง สันติวิธี คือการแก้ไขสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ทุกฝ่ายให้การยอมรับ และส่งเสริมสนับสนุนงานวิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการมีส่วนร่วมระหว่างประชาชน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และร่วมพัฒนาแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังจะทำให้สถานการณ์ชายแดนภาคใต้มีแนวโน้มบรรเทาความ รุนแรงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุรสิทธิ์ วชิรขจร, ๒๕๖๐; ธวัชชัย ตั้งพิทักษ์กุล, ๒๕๕๘; ปิรนนท์ จารง, บุญทัน ดอกไธสง และ วิมล หอมยิ่ง, ๒๕๕๘) การบูรณาการแนวทางการจัดการอุปสรรคดังกล่าว ภาครัฐจึงได้น้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา นำมาเป็นแนวทางการทำงาน และการวางแผนนโยบายแก้ไขจัดการปัญหาจังหวัดชายแดนใต้ ควรยึดหลักยุทธศาสตร์พระราชทาน การ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา เพื่อค้นหาความต้องการของประชาชน เพื่อให้ภาครัฐและประชาชนมีความเข้าใจ ที่ตรงกัน จึงเกิดการพัฒนายั่งยืน (Sustainable development) (อานนท์ ศักดิ์วีระวิญญู, ๒๕๖๐)

ผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ พบว่าความสำเร็จของการสร้างสันติสุขคือ ผู้นำ เพราะผู้นำคือผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ผลการทบทวนวรรณกรรมยืนยันว่าผู้นำต้องมีทัศนคติที่ดี เชื่อมมั่น ในนโยบาย และมีส่วนร่วมต่อการนำไปปฏิบัติทุกขั้นตอน จึงจะสามารถทำให้ประชาชนในพื้นที่มีความ

เข้าใจและปฏิบัติตาม (อิทธิชัย สีดำ, ๒๕๕๕) ผู้นำที่สามารถสร้างแรงจูงใจและโน้มน้าวให้ผู้ที่อยู่ร่วมกันมีทัศนคติที่ดี ทำให้ประชาชนรับรู้คุณค่าที่เกิดจากการมีส่วนร่วม ผู้นำที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด คือ ผู้นำท้องถิ่น ดังนั้นผู้นำท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ หากปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถย่อมเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญต่อการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุขให้กับพื้นที่ของตน ผู้วิจัยจึงศึกษาบทบาทผู้นำท้องถิ่นส่งผลต่อการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุขเพื่อประโยชน์ทางตรงในการนำผลการวิจัยที่ได้ไปประยุกต์ปรับใช้เพื่อพัฒนาแนวทาง นโยบายเกี่ยวกับการสร้างสันติสุขในพื้นที่ สอดรับเป้าประสงค์ด้านความมั่นคงยุทธศาสตร์แห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์บทบาทของผู้นำท้องถิ่นซึ่งส่งผลต่อการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุขของผู้นำท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อกำหนดบทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย
 - 1.1 ภาวะผู้นำ
 - 1.2 การมีส่วนร่วม
 - 1.3 ปัญหาและอุปสรรคของผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการสร้างสันติสุข
2. ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่สำหรับการศึกษาคือประกอบด้วยหน่วยการปกครองในระดับท้องถิ่นที่จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา (อำเภอนาทวี, อำเภอจะนะ, อำเภอเทพา และอำเภอสะบ้าย้อย)
3. ขอบเขตด้านประชากร การสนทนากลุ่มโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้นำท้องถิ่นที่จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา (อำเภอนาทวี, อำเภอจะนะ, อำเภอเทพา และอำเภอสะบ้าย้อย) จำนวน ๑๐ – ๑๕ คน
4. ขอบเขตด้านเวลา การวิจัยครั้งนี้จะดำเนินการรวบรวมข้อมูลทั้งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิในห้วงเวลาตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๑ – เมษายน ๒๕๖๒

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ หน่วยการวิเคราะห์ คือ องค์กร (Organization unit analysis) องค์กร หมายถึง ผู้นำท้องที่ ซึ่งเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่พรพุทธศักราช ๒๔๕๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยมีขั้นตอนดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากสองแหล่งคือ ข้อมูลทุติยภูมิจากตำราและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบ และการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ข้อมูลปฐมภูมิได้ข้อมูลจากกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย การสนทนากลุ่มกับผู้นำท้องที่ และประชาชนที่อยู่ในความดูแลของผู้นำท้องที่ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกด้วยแบบการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างคำถาม และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมเพื่อช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และโครงสร้างทางสังคม ปัญหาความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้นได้ดำเนินการเก็บข้อมูลซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลทำโดยผู้วิจัย และผู้มีความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์งานภาคประชาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ๑ ท่าน และผู้ช่วยวิจัยเพื่อช่วยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ๑ ท่าน เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งในเวลาราชการและนอกเวลาราชการโดยคำนึงถึงการเดินทางและความสะดวกของผู้เข้ารับการสนทนากลุ่มเป็นหลักสำคัญ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่พบ และสามารถนำไปเชื่อมโยงกับข้อมูลแนวทงนโยบายเพื่อดำเนินการสร้างสันติสุข ผู้วิจัยจึงใช้การเปรียบเทียบข้อมูล การตีความหมายจากข้อมูลเพื่อสร้างข้อสรุป และความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ โดยการสังเคราะห์ข้อมูลทฤษฎี หลักการและแนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. การนำเสนอข้อมูล ผลการศึกษาและข้อมูลแนวคิดจากการวิจัยจะนำเสนอในรูปแบบรายงานวิจัยเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๑ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์บทบาทของผู้นำท้องที่ส่งต่อการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ผู้นำมีบทบาทสำคัญต่อการฟื้นคืนความไว้วางใจระหว่างประชาชนกับรัฐ แนวทางในการแสดงบทบาทของผู้นำท้องที่ยึดหลักยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และตามแนวทางหลักศาสนา เนื่องจากผู้นำท้องที่ปฏิบัติตนให้สอดคล้องต่อการดำเนินชีวิตตามวิถีมุสลิม และสอดคล้องต่อสังคมพหุวัฒนธรรม ยึดหลักศาสนาเป็นแนวทางบริหารจัดการประชาชน และคนในชุมชนให้เกิดความสามัคคี ความเข้าใจระหว่างคนในชุมชน เจ้าหน้าที่รัฐ ทหาร ตำรวจ และผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกกระดับ ลด

ความวาดระแวง สร้างการยอมรับซึ่งกันและกันเพื่อลดข้อกังวลเรื่องความสมดุระหว่างการใช้อำนาจรัฐกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชน กฎหมายที่นำมาเกี่ยวข้องต่อการแก้ไขปัญหาเพื่อเสริมสร้างสันติสุขจะต้องกระทำด้วยความยุติธรรม และผู้นำท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญต่อการกำหนดกิจกรรมเพื่อการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุข เป้าหมายของการจัดกิจกรรมคือเพื่อต้องการสื่อสารนโยบาย แลกเปลี่ยนความคิด นำเสนอความต้องการ และประโยชน์ที่ได้รับหากพื้นที่เกิดสันติสุข

ผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๒ เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุขของผู้นำท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า อุปสรรคและปัญหาที่สำคัญคือการขาดความร่วมมือและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจากทุกภาคส่วนเพื่อแก้ไขปัญหาคความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ปัญหาที่สร้างอุปสรรคต่อบทบาทของผู้นำท้องถิ่นต่อการเสริมสร้างสันติสุข แบ่งออกเป็นสองส่วนสำคัญ คือเกิดจากคนในชุมชน ได้แก่ ปัญหายาเสพติด เนื่องจากปัญหา ยาเสพติดส่งผลกระทบต่อบุคคล ชุมชนและสังคม ต้นเหตุของปัญหาทางสังคมคือ การลักขโมย การทำร้ายร่างกาย เกิดอุปสรรคต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจเนื่องจากผู้เสพไม่มีอาชีพ ไม่ทำงาน เป็นภาระของครอบครัว สร้างปัญหาต่อเนื่องในชุมชนเกิดความกลัวและความหวาดระแวงในการดำเนินชีวิต และปัญหาการขาดความสามัคคีของคนในชุมชน สาเหตุจากความคิดที่แตกต่าง การไม่ยอมรับซึ่งกันและกัน รวมถึงความขัดแย้งทางผลประโยชน์ และกรณีประชาชนกับเจ้าหน้าที่รัฐ เกิดจากการแสดงความไม่ยุติธรรม ความลำเอียงทำให้ส่งเสริมสร้างปัญหาความแตกแยกระหว่างคนในชุมชน และเพิ่มความขัดแย้งจนไม่สามารถคลี่คลายปัญหาได้ ปัญหาและอุปสรรคส่วนที่สองเกิดจากบุคคลภายนอกชุมชนคือเจ้าหน้าที่รัฐ ทหาร ตำรวจ องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดความจริงใจต่อการแก้ไขปัญหา แสดงได้จากการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีชีวิต วัฒนธรรมของคนในชุมชน สะท้อนไปยังปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจต่อบริบททางสังคม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ทำให้การแก้ไขพัฒนาและการฟื้นฟูชุมชนไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน เพราะประชาชนไม่ได้ต้องการในสิ่งภาครัฐยื่นข้อเสนอ อีกทั้งการขาดความต่อเนื่องในการแก้ไขปัญหา และการแก้ไขปัญหาคความไม่สงบที่ไม่ตรงจุด คือ เจ้าหน้าที่รัฐหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมักนิยมนำวิธีปฏิบัติแบบเดียวมาใช้กับพื้นที่ที่มีสาเหตุของปัญหาที่ต่างกัน จนนำไปสู่การไม่ได้รับความไว้วางใจให้แก้ไขปัญหา

ผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๓ เพื่อกำหนดบทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้พบว่า การกำหนดบทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่เหมาะสมกับการร่วมสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แนววิสัยทัศน์ของผู้นำท้องถิ่นยึดหลักยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และหลักของศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินบทบาทเพื่อสร้างสันติสุข ซึ่งผู้นำท้องถิ่นมีบทบาทต่อการประสานงานระหว่างชุมชนและภาครัฐ รวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกิจกรรมและแนวทางในการแก้ไขปัญหาคความไม่สงบในพื้นที่ ผ่านการจัด

กิจกรรมประจำเดือนของแต่ละชุมชน โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความเข้าใจ ลดความหวาดระแวง สร้างความสามัคคีอันนำไปสู่การมีส่วนร่วมเพื่อสร้างสันติสุข

ผู้นำท้องที่แสดงบทบาทตามลักษณะของผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย ๕ รูปแบบ คือเป็นที่ปรึกษา ผู้ให้โอกาส ผู้สนับสนุน ผู้ฟัง และการเป็นแบบอย่างให้ดู รูปแบบที่สำคัญที่พบว่าผู้นำท้องที่กระทำและส่งผลเชิงบวกในชุมชนคือ การเป็นแบบอย่างทำให้ดู เพราะผู้นำท้องที่ทุกท่านเชื่อว่าก่อนจะทำให้ผู้อื่นเชื่อและปฏิบัติตาม ผู้นำเองควรจะประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดี การเป็นแบบอย่างที่ดีคือ การมีคุณธรรม จริยธรรม การปฏิบัติตนที่เป็นกลาง การดำเนินวิถีชีวิตตามหลักศาสนาที่ถูกต้อง การไม่ยุ่งเกี่ยวต่อยาเสพติด การส่งเสริมและให้ความสำคัญต่อการศึกษา ถัดมารูปแบบการแสดงออกที่ผู้นำท้องที่ปฏิบัติทุกครั้งคือ การเป็นผู้ฟังที่ดี รับฟังทุกปัญหา เปิดกว้างต่อทุกคน ถัดมาคือ การเป็นที่ปรึกษา ผู้นำท้องที่แสดงบทบาทเป็นที่ปรึกษาให้คำชี้แนะในด้านต่างๆโดยเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสีย การใช้ข้อมูลที่ต้องการ ข้อมูลที่เป็นจริง การเป็นผู้ให้โอกาส คือการให้โอกาสตัดสินใจและเลือกในสิ่งที่ตนเองต้องการโดยอยู่บนพื้นฐานความถูกต้องตามกฎหมายบทบาทของผู้นำท้องที่ซึ่งได้รับความสำคัญมากคือการเป็นแบบอย่างทำให้ดู เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีที่ถูกต้องให้กับคนในชุมชนได้ยึดถือและปฏิบัติตาม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบคำสั่ง มติคณะรัฐมนตรี และสนธิสัญญา การทบทวนและวิเคราะห์ถึงผลกระทบต่อการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อความมั่นคงและรูปแบบแนวทางการแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องต่อพื้นที่และชุมชน ควรให้ความสำคัญต่อการพิจารณาดำเนินการเป็นอันดับแรก เพื่อให้เหมาะสมต่อสภาพแวดล้อม วิถีชีวิตของคนในชุมชน
2. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ ด้านการปฏิบัติงาน ข้อมูลผลการวิจัยสามารถนำไปวางแผนเพื่อกำหนดแนวทางการเข้าไปมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและภาครัฐต่อประสิทธิภาพในการทำงาน โดยเฉพาะการปรับปรุงและแก้ไขการทำความเข้าใจสังคมพหุวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ ก่อนลงไปปฏิบัติหน้าที่ และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกันทุกภาคส่วน โดยสามารถนำข้อมูลไปวิเคราะห์ต่อการลดความขัดแย้งในหน่วยการปฏิบัติงาน วางแผนกำลังพล เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของกำลังพล จัดทำหลักเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน หรือนำไปจัดทำหลักสูตรการอบรม สัมมนา
3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปคือ การศึกษารูปแบบความต้องการของประชาชนที่มีผลต่อการเสริมสร้างการแก้ไขปัญหาความไม่สงบ แนวทางการส่งเสริมการสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ เนื่องจากผลการศึกษาวิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจว่า การแก้ไขปัญหาความไม่สงบสุขไม่ตรงต่อความต้องการของคนในชุมชน ดังนั้นหากมีการศึกษาวิจัยความต้องการของประชาชนใน

พื้นที่อย่างจริงจัง ผลการศึกษาจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพต่อการแก้ไขปัญหาความไม่สงบสุขในพื้นที่ได้ และการศึกษาวิจัยบทบาทของผู้นำท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุขควรศึกษาโดยการการเปรียบเทียบบทบาทผู้นำท้องถิ่นเพื่อเรียนรู้ความสำเร็จ และอุปสรรคจากพื้นที่ดังกล่าว